

**EMN Výroční zpráva
o migraci a azylu 2022**

Funded by
the European Union

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Evropská migrační síť (EMN, European Migration Network) je iniciativa Evropské komise zaměřená na shromažďování, výměnu a analýzu údajů a informací z oblasti azylu a migrace mezi 27 členskými státy EU (Dánsko se na aktivitách EMN nepodílí) a Norskem, Gruzii, Moldavskem, Ukrajinou, Černou Horou a Arménií, které mají status pozorovatelských zemí.

Cílem Evropské migrační sítě je vyhovět informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a organizací členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti azylu a migrace. Shromažďování, výměna a analýza objektivních, spolehlivých a srovnatelných informací o azylu a migraci slouží jako podpora při formulování politik Evropské unie v oblastech azylu a migrace.

Přínos Evropské migrační sítě spočívá především v možnosti zajištění a srovnání komplexních poznatků o situaci, vývoji a praxi v oblasti azylu a migrace ve 27 členských státech EU a Norska, Gruzie, Moldavska, Ukrajiny, Černé Hory a Arménie, které mají status pozorovatelských zemí. EMN navíc představuje platformu pro získávání informací nejenom od státních institucí, ale umožňuje zapojení i dalších aktérů z oblasti vědy, výzkumu a nevládního sektoru.

Národním kontaktním místem EMN v České republice je od roku 2008 odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Více informací o činnosti EMN v České republice naleznete na www.emncz.eu.

SEZNAM ZKRATEK	11
SHRNUTÍ	15
1. ÚVOD	23
1.1 Organizace oblasti azylové a migrační politiky	24
1.1.1 Ministerstvo vnitra (MV)	24
1.1.2 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)	24
1.1.3 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci	24
1.1.4 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN)	25
1.1.5 Správa uprchlických zařízení (SUZ)	26
1.1.6 Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP)	26
1.1.7 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (NCOZ)	27
1.1.8 Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)	27
1.1.9 Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)	28
1.2 Azylová a migrační legislativa	29
2. VÝVOJ V OBLASTI AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY	33
2.1 Politický vývoj	33
2.2 Legislativní vývoj	34
2.3 Debaty v médiích	42
3. LEGÁLNÍ MIGRACE A MOBILITA	45
3.1 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR	46
3.1.1 Trvalý a přechodný pobyt	48
3.1.2 Státní příslušnost cizinců	49
3.1.3 Cizinci podle pohlaví a věku	51
3.2 Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR	52
3.3 Pobytová oprávnění dle účelu	55
3.3.1 Ekonomická migrace	58
3.3.2 Migrace za účelem sloučení rodiny	66
3.3.3 Migrace za účelem studia	67

3.3.4	Migrace za účelem výzkumu.....	68
3.4	Vízová politika a schengenská spolupráce.....	69
3.4.1	Vízová politika.....	69
3.4.2	Schengenská spolupráce.....	73
3.5	Integrace, občanství.....	77
3.5.1	Integrace.....	77
3.5.2	Občanství.....	81
3.6	Zvyšování informovanosti cizinců.....	83
4.	MEZINÁRODNÍ OCHRANA.....	87
4.1	Žádosti o udělení mezinárodní ochrany.....	88
4.2	Řízení o udělení mezinárodní ochrany.....	92
4.3	Aplikace Dublinského nařízení.....	93
4.4	Azylová zařízení v České republice.....	95
4.5	Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.....	98
5.	NEZLETILÍ BEZ DOPROVODU A DALŠÍ ZRANITELNÉ SKUPINY.....	101
5.1	Nezletilí bez doprovodu.....	101
5.2	Ostatní zranitelné skupiny osob.....	106
6.	OPATŘENÍ V OBLASTI BOJE PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI.....	107
6.1	Obchodování s lidmi.....	107
6.1.1	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.....	107
6.1.2	Vývoj problematiky obchodování s lidmi v roce 2022.....	108
6.2	Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2022.....	110
6.3	Statistiky.....	111
7.	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU.....	113
7.1	Mezinárodní spolupráce.....	114
7.2	Předsednictví v Radě EU.....	115
7.3	Regionální spolupráce.....	116
7.4	Konkrétní aktivity v oblasti mezinárodní a regionální spolupráce.....	117
7.4.1	Pražský proces.....	117
7.4.2	Spolupráce v rámci Visegrádské skupiny.....	118

7.4.3	Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA)	118
7.5	Humanitární projekty	119
7.5.1	Pomoc na místě	119
7.5.2	Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC	124
7.6	Asistence krajanům	126
8.	NELEGÁLNÍ MIGRACE, PŘEVADĚČSTVÍ	129
8.1	Nelegální migrace na území ČR	129
8.2	Napomáhání k nelegální migraci	137
8.2.1	Statistiky	138
9.	NÁVRATY	141
9.1	Správní rozhodnutí o návratu	142
9.1.1	Rozhodnutí o povinnosti opustit území	142
9.1.2	Rozhodnutí o správním vyhoštění	143
9.1.3	Trest vyhoštění uložený soudy	145
9.2	Realizace rozhodnutí o návratu	146
9.2.1	Dobrovolné návraty	146
9.2.2	Nucené návraty	154
9.3	Readmisní smlouvy	155
9.3.1	Provádění readmisních smluv	156
PŘÍLOHY		161
	Příloha 1: Metodologie a definice	161
	Příloha 2: Seznam zdrojů a literatura	162
	Příloha 3: Seznam tabulek, grafů a obrázků	166

ANACEN	Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
COREPER	Výbor stálých zástupců vlád členských států Evropské unie (Committee of the Permanent Representatives of the Governments of the Member States to the European Union)
CIS	Cizinecký informační systém
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (European Asylum Support Office)
ECRIS-TCN	Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí (European Criminal Records Information System)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EMN	Evropská migrační síť (European Migration Network)
IMPACT	Evropská multidisciplinární platforma proti kriminálním hrozbám (European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats)
EP	Evropský parlament
ETIAS	Evropský systém pro cestovní informace a povolení (European Travel Information and Authorisation System)
EU	Evropská unie
EUAA	Agentura Evropské unie pro otázky azylu (European Union Agency for Asylum)
eu-LISA	Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (European Agency for the Operational Management of Large-scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice)

EUROSUR	Evropský systém ostrahy hranic (European Border Surveillance System)
FADO	Falešné a pravé doklady online (False and Authentic Documents Online)
FN	Fakultní nemocnice
FRONTEX	Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (European Border and Coast Guard Agency)
GPIS	Generální poskytovatel integračních služeb
IAS	Integrační azylové středisko
ICMPD	Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (International Centre for Migration Policy Development)
ICP	Inspektorát cizinecké policie
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration)
JRS	Joint Reintegration Services
KACPU	Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině
KŘP	Krajské ředitelství policie
LIBE	Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci v Evropském parlamentu (Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs)
MEDEVAC	Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (Medical Evacuation)
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
ML	Mezinárodní letiště
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NBD	Nezletilí bez doprovodu
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky (Ministerstva vnitra ČR)
OCP	Odbor cizinecké policie
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PřS	Přijímací středisko
ŘSCP	Ředitelství služby cizinecké policie
SIP	Státní integrační program
SUZ	Správa uprchlických zařízení (Ministerstva vnitra ČR)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)
ÚP ČR	Úřad práce ČR
V4	Visegrádská skupina
ZDC	Zařízení pro děti-cizince
ZÚ	Zastupitelský úřad
ZZC	Zařízení pro zajištění cizinců

Výroční zpráva Evropské migrační sítě (EMN) o politice v oblasti azylu a migrace 2022 poskytuje přehled o vývoji a nejdůležitějších změnách v oblasti migrace, azylu a integrace během roku 2022 v České republice. Situace v migraci byla výrazně ovlivněna ruskou agresí na Ukrajině, v jejímž důsledku bylo v EU aktivováno nařízení o dočasné ochraně.

LEGÁLNÍ MIGRACE A INTEGRACE

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2022 pokračoval trend **růstu legální migrace** do České republiky. Ke dni 31. prosince 2022 pobývalo na území České republiky legálně (po dobu delší než 90 dnů) celkem **1 116 154 cizinců**¹ (meziročně o 68,9 % více). Na konci roku 2022 **cizinci tvořili 10,6 % populace ČR**², což je o 4,3 procentních bodů více než v roce 2021.

Z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice jich na konci roku 2022 mělo 334 154 (29,9 %) trvalý pobyt na území a 348 460 cizinců (31,2 %) přechodný. 433 540 osob v ČR získalo dočasnou ochranu vydávanou v návaznosti na ruskou agresí na Ukrajině (38,8 %). Největší zastoupení měli státní příslušníci **Ukrajiny** (636 828, z toho 432 416 dočasná ochrana), **Slovenska** (117 265) a **Vietnamu** (66 340). Celkově převažovali cizinci z třetích zemí (79,3 %, 888 806 osob), občanů ze zemí EU bylo evidováno celkem 227 348.

Ke dni 31. 12. 2022 bylo úřady práce ČR evidováno **v postavení zaměstnanců celkem 793 290 cizinců** – 407 257 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 386 033 cizinců ze třetích zemí, z nichž se v 120 819 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání). Cizinců ze tře-

¹ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vydáno osvědčení o registraci (místo dřívějšího potvrzení o přechodném pobytu). Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

² ČR měla k 31. prosinci 2022 celkem 10 533 399 obyvatel (Zdroj: ČSÚ).

tích zemí s volným vstupem na trh práce bylo evidováno 265 214, což znamená meziroční nárůst o 71,4 %, který byl způsoben zejména cizinci s dočasnou ochranou.

Ze států mimo EU měli na trhu práce tradičně nejvyšší zastoupení státní příslušníci Ukrajiny (269 911), Ruska (20 274) a Vietnamu (17 284). Ze států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (213 447), Polska (49 074), Rumunska (46 457) a Bulharska (37 067).

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo v roce 2022 celkem **111 693 podnikatelů-cizinců**, kteří měli registrováno **151 244 živnostenských oprávnění**. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (30 978), Slovenska (22 983) a Vietnamu (20 745). Tyto tři státní příslušnosti představují téměř 67 % všech podnikatelů-cizinců.

Nadále byly realizovány **programy ekonomické migrace**, které jsou od roku 2012 vytvářeny v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy. Tyto programy představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu má český stát zvýšený zájem. Od roku 2019 jsou realizovány **celkem 4 vládou schválené migrační programy**.

Integrační politika vycházela v roce 2022 z vládou schváleného Postupu při realizaci aktualizované *Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2022*.

Zásadním prvkem integrace cizinců je **síť 18 Center pro podporu integrace cizinců**, která fungují ve všech krajích ČR. Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. S větším počtem cizinců na území jsou spojeny rostoucí požadavky na integrační kapacity, a to zejména v oblastech vyšší koncentrace zahraničních pracovníků. Vyšší požadavky vznikají i v souvislosti s dostatkem ubytovacích kapacit, zajištění lékařské péče a dostatečných kapacit ve školkách a školách. V některých regionech je ze strany místní samosprávy na problémy s tím spojené již upozorňováno (průmyslové zóny).

V roce 2022 nabylo **státní občanství** ČR celkem **3 949 cizinců**, z toho nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (1 370), Ruska (798) a Slovenska (590).

V roce 2022 bylo v ČR cizincům prchajícím před válkou způsobenou invazí vojsk Ruské federace na Ukrajině uděleno celkem **473 216 dočasných ochran**, v naprosté většině se jednalo o občany Ukrajiny (99,7 %). K 31. prosinci 2022 bylo evidováno celkem 433 540 cizinců s dočasnou ochranou pobývajících na území ČR.

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

V roce 2022 v České republice **požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 694 žadatelů** (meziročně o 20,1 % více). **Hlavními zdrojovými zeměmi** žadatelů o mezinárodní ochranu byly **Ukrajina** (280 žadatelů), **Turecko** (236) a **Rusko** (157).

Mezinárodní ochranu formou azylu ČR udělila v **92 případech**, nejčastěji státním příslušníkům Afghánistánu (38), Myanmaru (18), Ruska (7) a Ázerbájdžánu (7). **Doplňková ochrana** byla udělena **389 žadatelům**, nejčastěji občanům Ukrajiny (277) a Sýrie (38).

Cizinci, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo formou doplňkové ochrany, mohou využívat **Státní integrační program (SIP)**. V roce 2022 vstoupilo do SIP celkem **293 oprávněných osob**, což je nárůst o 21 osob (7,2 %) oproti předchozímu roku. V průběhu roku bylo autorizováno celkem 142 individuálních integračních plánů pro celkem 281 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny), což představuje v sedmileté historii novodobé podoby SIP rekordní počet.

V rámci **aplikace tzv. dublinského nařízení**, kterým se určuje člen-
ský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2022 celkem **102 transferů cizinců** ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

NEZLETILÍ BEZ DOPROVODU

V roce 2022 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem **136 nezletilým bez doprovodu**.

Celkem 40 nezletilých bez doprovodu požádalo o dočasnou ochranu. O mezinárodní ochranu ve stejném roce požádalo jedno nezletilé dítě bez doprovodu ze třetí země (počet nezletilých žadatelů bez doprovodu ze třetích zemí žádajících o mezinárodní ochranu se každoročně pohybuje jen v řádu jednotek). V porovnání s ostatními členskými státy se tak jedná o velmi nízké počty.

OPATŘENÍ V OBLASTI BOJE PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Situace v obchodování s lidmi během roku 2022 nezaznamenala oproti předchozímu období výrazné změny. Mezi nejčastější formy obchodování s lidmi stále patří sexuální a pracovní vykořisťování. Objevují se však i případy smíšené, kdy dochází k propojení forem, včetně nucených sňatků anebo nucení k trestné činnosti. **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi staršími 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak i pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V roce 2022 bylo do Programu zařazeno **33 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi** (což je o 22 osob více než v roce 2021), a to z Moldavska (1), Pákistánu (1), Filipín (8), Slovenska (4), ČR (9), Polska (4), Ukrajiny (3), Bulharska (1), Lotyšska (1), Rumunska (1). Jednalo se o 8 žen a 25 mužů.

Prostřednictvím **Programu dobrovolných návratů**, který je součástí Programu, nebyl v roce 2022 realizován žádný dobrovolný návrat oběti do země původu.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROJEKTY

V druhé polovině roku 2022 proběhlo **České předsednictví v Radě EU** (CZ PRES). Během něj došlo k průlomům ve vyjednávání azylové a migrační reformy, bylo rozhodnuto o prodloužení dočasné ochrany pro uprchlíky před válkou na Ukrajině a schválen vstup Chorvatska do schengenského prostoru.

Mezinárodní spolupráce v oblasti migrace pokračovala v roce 2022 především skrze intenzivní kontakty na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur, zejména v rámci Evropské agentury pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a Evropské azylové agentury (EUAA). ČR se rovněž soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní.

V roce 2022 program **MEDEVAC**³ nadále působil v prioritních regionech – **na Blízkém východě (Jordánsko, Libanon), v Africe (Ghana, Keňa, Senegal) a v regionu východní Evropy (Ukrajina)**. Program se podílel na realizaci naléhavé pomoci Ukrajině v celkové výši **50 mil. Kč**.

Skrze program **Pomoc na místě** MV uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo na místě jejich prvotního vysídlení a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2022 činil **130 mil. Kč** (dalších 45 mil. Kč bylo do rozpočtu převedeno z prostředků původně určených na realizaci společného projektu zemí V4 a Německa v Maroku). Podpora směřovala do **zemí na východní, centrální a západní středomořské migrační trase**, dále do zemí na **západobalkánské migrační trase a do bezprostředního sousedství EU**.

³ Program MEDEVAC je vládní, zdravotně humanitární program ČR, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým množstvím uprchlíků nebo v místech, kde není dostupná specializovaná odborná péče.

Kromě toho byla v rámci programu Pomoc na místě v roce 2022 realizována **pomoc Ukrajině** ve výši **125 mil. Kč**. (z této částky bylo 25 mil. Kč vyčleněno na pomoc Ukrajině z řádného rozpočtu programu Pomoc na místě pro rok 2022, 100 mil. Kč představovaly dodatečné prostředky ze státního rozpočtu).

NELEGÁLNÍ MIGRACE, PŘEVADĚČSTVÍ

V roce 2022 bylo celkem odhaleno **při nelegální migraci** na území České republiky **29 235** osob (meziroční nárůst o 161,7 %). Z uvedeného počtu bylo **201** osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR⁴ a **29 034** osob při nelegálním pobytu.

Při **nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici** bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků **Gruzie** (61), **Ruska** (32), **Ukrajiny** (132), **Velké Británie** (14) a **Íránu** (6). Neregulérní cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo 20 osob; nejčastěji občanů Gruzie (7 osob) a Íránu (5 osob).

Při **nelegálním pobytu** bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků **Sýrie** (20 980), kteří byli zadržováni při tranzitní nelegální migraci, jejíž vlnu ČR v roce 2022 zaznamenala. Dále následovali občané **Ukrajiny** (2 829), **Moldavska** (1 005) a **Turecka** (767).

Od 29. září 2022 byla z důvodu obrovského nárůstu počtu osob nelegálně vstupujících do ČR z území Slovenska **dočasně znovuzavedena ochrana vnitřních hranic mezi ČR a Slovenskem**. Opatření mělo požadovaný efekt a do konce roku se počet osob zjištěných při nelegální migraci výrazně snížil.

⁴ Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u Ředitelství služby cizinecké policie, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích.

NÁVRATY

V průběhu roku 2022 bylo realizováno celkem **668 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo **392 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR**, dále **262 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM)** a **14 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno Správou uprchlických zařízení MV ČR (SUZ)**. Nejčteněji byli mezi těmito osobami zastoupeni státní příslušníci Turecka, Kyrgyzstánu, Uzbekistánu, Mongolska a Gruzie.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra, Správa uprchlických zařízení (SUZ) a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). MV a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu. U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují MV, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné.

V případě, že jsou cizinci zajištěni a umístěni do Zařízení pro zajištění cizinců (ZZC), je návrat těchto cizinců realizován Ředitelstvím služby cizinecké policie (ŘSCP) ve spolupráci s MV ČR, které provádí pouze asistenci a související poradenství pro cizince.

Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace v České republice podává přehled o nejdůležitějších politických i legislativních změnách a základních statistických datech v oblasti azylu a migrace na území České republiky za rok 2022.

Zpráva byla vypracována národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice. Podle článku 9 (1) Rozhodnutí Rady 2008/381/EC o zřízení Evropské migrační sítě každé kontaktní místo každoročně zpracovává zprávu o vývoji v oblasti azylu a migrace v příslušné zemi.

Zpráva se skládá z devíti kapitol a tří příloh. Kapitoly popisují vývoj v oblasti legální migrace a mezinárodní ochrany, jedna kapitola je věnována problematice nezletilých cizinců bez doprovodu, dále jsou obsaženy informace o opatřeních v oblasti boje proti obchodování s lidmi a boje s nelegální migrací. Zpráva také podává přehled o mezinárodní spolupráci, projektech a popisuje vývoj v oblasti návratů cizinců⁵ do země původu. V jednotlivých kapitolách jsou uvedeny i základní statistické údaje. Členění zprávy odpovídá doporučené struktuře národních zpráv jednotlivých kontaktních míst EMN tak, aby bylo možné jednotlivé dokumenty porovnávat a byla zachována kontinuita se zprávami zpracovými v minulých letech.

Předkládaná zpráva byla vypracována zejména na základě podkladů odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, který má oblast migrace, azylu a integrace v gesci. Dále byly ve zprávě využity podklady od Ředitelství služby cizinecké policie, Policejního prezidia, odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, Národní centrály proti organizovanému zločinu a Zařízení pro děti-cizince. Bližší informace k metodologii jsou uvedeny v příloze č. 1. Příloha č. 2 obsahuje seznam zdrojů a literatury, příloha č. 3 pak seznam tabulek a grafů.

⁵ Pro potřeby zprávy jsou jako cizinci chápáni pouze občané třetích zemí.

1.1 Organizace oblastí azylové a migrační politiky

1.1.1 MINISTERSTVO VNITRA (MV)

Ministerstvo vnitra je hlavním orgánem zodpovědným za oblast azylové a migrační politiky v České republice, a to jak na legislativně-koncepční úrovni, tak i na úrovni realizační.

1.1.2 ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY (OAMP)

Odbor azylové a migrační politiky je útvarem Ministerstva vnitra určeným pro výkon působnosti vymezené ministerstvu v oblasti mezinárodní ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, koncepce integrace cizinců, Státního integračního programu (pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou) a schengenské spolupráce. Odbor je dále útvarem ministerstva pro řízení organizační složky státu Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců.

1.1.3 KOORDINAČNÍ ORGÁN PRO ŘÍZENÍ OCHRANY STÁTNÍCH HRANIC A MIGRACI

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci je stálým mezirezortním orgánem složeným ze zástupců věcně příslušných resortů, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra. Koordinační orgán zasedá na úrovni členů vlády nebo náměstků ministrů.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci, stálého pracoviště Ministerstva vnitra zaměřeného na meziresortní spolupráci na expertní úrovni. Předjednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje

např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky. Koordinační orgán je také vládou zmocňován, aby svým rozhodnutím prováděl vhodné změny migračních programů.

Koordinační orgán v roce 2022 projednal návrh na přenastavení kvót pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty na vybraných zastupitelských úřadech (Jerevan, Manila, Kišiněv, Skopje a Tbilisi) a návrh na prodloužení doby udělování mimořádných pracovních víz pro práci v zemědělství, potravinářství a lesnictví o další 3 roky, do 31. prosince 2025. Tyto návrhy následně vláda schválila svým nařízením č. 231/2022 Sb., o změnách nařízení vlády v oblasti pracovní migrace, s účinností od 1. listopadu 2022.⁶ Koordinační orgán současně schválil doprovodné změny vládních migračních programů *Program kvalifikovaný zaměstnanec* a *Program mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství a lesnictví*, jejichž prostřednictvím se uvedená opatření realizují v praxi.

1.1.4 ANALYTICKÉ CENTRUM PRO OCHRANU STÁTNÍCH HRANIC A MIGRACI (ANACEN)

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum funguje na expertní úrovni, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.⁷

⁶ Náběr žádostí o zaměstnanecké karty podle upravených kvót byl zaveden do praxe, zatímco pokračování udělování mimořádných pracovních víz bylo schváleno s vědomím, že je v praxi vázáno na budoucí obnovení pozastaveného náběru žádostí o tato víza na zastupitelských úřadech ČR na Ukrajině.

⁷ Členy Analytického centra jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra; zahraničních věcí; práce a sociálních věcí; průmyslu a obchodu; školství, mládeže a tělovýchovy; financí (Generálního ředitelství cel); Policie České republiky a zpravodajských a bezpečnostních služeb.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. Činnost analytického centra se v roce 2022 zaměřila na vyhodnocování situace v oblasti dočasné ochrany a dopadů velkého počtu přicházejících cizinců na území a sběru informací z této komunity. Kromě toho se i nadále věnovalo aspektům ekonomické migrace.

1.1.5 SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ (SUZ)

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra je provozovatelem přijímacích, pobytových a integračních azylových středisek. V těchto zařízeních SUZ poskytuje zejména ubytovací, stravovací, psychologické, sociální, vzdělávací a poradenské služby a zajišťuje také volnočasové aktivity. Většina z těchto aktivit probíhá i v zařízeních pro zajištění cizinců, která SUZ rovněž provozuje. Dále je SUZ zřizovatelem a provozovatelem 10 krajských Center na podporu integrace cizinců, která jsou středisky integračních aktivit v regionu.

1.1.6 ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY CIZINECKÉ POLICIE (ŘSCP)

Ředitelství služby cizinecké policie je vysoce specializovanou složkou Policie České republiky (PČR), která v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje plnění úkolů souvisejících s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, dodržováním závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešením trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností. ŘSCP také zajišťuje realizaci soudního či správního vyhoštění, a to v rozsahu zabezpečení cestovních a přepravních dokladů pro cizince vyhošťované z území ČR. Zabezpečuje zjišťování totožnosti cizinců v souvislosti s jejich zajištěním za účelem správního vyhoštění. V neposlední řadě také zabezpečuje realizaci readmisních dohod včetně policejních průvozů a plnění dalších úkolů vyplývajících z předpisů Evropské unie a mezinárodních smluv.

ŘSCP ve vztahu k teritoriálním útvarům cizinecké policie plní úkoly specializovaného ústředního metodicko-řídicího, odborného, analytického a kontrolního pracoviště a dále je výkonným útvarem PČR s celostátní působností. V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno pět inspektorátů cizinecké policie (ICP) na mezinárodních letištích (ML),⁸ které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšší Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Balková a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna. Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců odbory cizinecké policie, které jsou zařazeny do organizační struktury Krajských ředitelství policie ČR (KŘP).

1.1.7 NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ (NCOZ)

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, jejíž Sekce zločineckých struktur, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a zabývá se bojem proti zločineckým seskupením, která páchají závažnou organizovanou trestnou činností v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

1.1.8 MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MZV)

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním správním orgánem České republiky, které vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí. Vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území České republiky požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva. Prostřednictvím zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samo-

⁸ Jedná se o: ICP na ML Václava Havla Praha, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

statné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU.

1.1.9 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV)

Ministerstvo práce a sociálních věcí je zodpovědné za politiku v oblasti zaměstnávání cizinců, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům Evropské unie a uzavřeným mezivládním dohodám. MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána. Oblastí nelegálního zaměstnávání cizinců se zabývá mj. Mezzirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice, jehož gestorem je MPSV.

Dalšími institucemi, které mají vymezené kompetence v oblasti azylu a migrace, jsou: Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstvo spravedlnosti (MSP), Ministerstvo zdravotnictví (MZ), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstvo financí (MF; Generální ředitelství cel), Ministerstvo kultury (MK) a Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

1.2 Azylová a migrační legislativa

Oblast azylu a migrace upravují zejména následující právní předpisy:

- ▶ Zákon č. 326/1999 Sb., o **pobytu cizinců na území České republiky** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců)

Tento zákon upravuje podmínky vstupu cizinců na území ČR a vycestování cizinců z území, stanovuje podmínky pobytu cizinců na území a vymezuje působnost PČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.

Dne 14. listopadu 2022 byl vládě předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (viz podkapitola 2.2).

Návrh zákona mj. transponuje **novou směrnici EU o modrých kartách** (směrnice 2021/1883 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků ze třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci (podrobněji v kapitole 1.4 Legislativní vývoj).

- ▶ Zákon č. 325/1999 Sb., o **azylu**, ve znění pozdějších předpisů

Zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizinců, kteří požádají ČR o mezinárodní ochranu na území ČR, pobyt azylantů nebo osob požívajících doplňkové ochrany na území, řízení o udělení mezinárodní ochrany formou azylu nebo doplňkové ochrany a řízení o odnětí azylu nebo doplňkové ochrany, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, působnost Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Policie České republiky v této oblasti státní správy, Státní integrační program a azylová zařízení.

Změny tohoto zákona jsou zaneseny v návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (viz podkapitola 2.2).

► Zákon č. 191/2016 Sb., **o ochraně státních hranic České republiky** a o změně některých souvisejících zákonů

Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016. V návaznosti na nařízení Evropské komise a Rady (ES) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

V roce 2022 nedošlo k novelizaci tohoto zákona.

► Zákon č. 221/2003 Sb., **o dočasné ochraně cizinců**, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jejich vycestování z území, řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR a právní status cizinců, kteří žádají o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a cizince, kterému bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany.

Podle zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců se postupuje pouze v případě, že dočasná ochrana byla vyhlášena rozhodnutím Rady Evropské unie. Jedná se o nástroj k využití v případě migrační vlny velkého rozsahu. Tento zákon byl v roce 2022 poprvé využit v souvislosti s příchodem uprchlíků z Ukrajiny.

► Zákon č. 435/2004 Sb., **o zaměstnanosti**,⁹ ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon upravuje podmínky zaměstnávání cizinců na území ČR.

⁹ S ohledem na imigraci.

Dne 1. února 2022 nabyla účinnosti část **zákona č. 261/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci**. Orgány veřejné moci mohou využívat informační systémy veřejné správy pro získání údajů o cizincích. Dříve byly poskytovány Ministerstvem vnitra z agendového informačního systému cizinců (více viz podkapitola 2.2).

► Zákon č. 186/2013 Sb., **o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů**

Tento zákon upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

V roce 2022 nebyl tento zákon novelizován.

- ▶ Česká republika v druhé polovině roku 2022 **předsedala Radě EU**.
- ▶ V návaznosti na invazi ruských vojsk na území Ukrajiny byl přijat tzv. **lex Ukrajina, zákon č. 65/2022 Sb.**, o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů.
- ▶ Lex Ukrajina je speciální právní úpravou, která je designována jako **nástroj ke zvládnutí migrační vlny z Ukrajiny**. Zákon č. 65/2022 Sb. jmenovitě vyjmenovává ta ustanovení zákona o dočasné ochraně cizinců, která se nepoužijí v současné situaci, kdy byla vyhlášena dočasná ochrana pro osoby, které uprchly do Evropské unie v důsledku invaze Ruské federace na Ukrajinu.
- ▶ K první **novelizaci zákona lex Ukrajina** došlo s účinností od 27. června 2022 zákonem č. 175/2022 Sb., jenž rozšířil důvody pro nepřijatelnost žádostí o dočasnou ochranu (lex Ukrajina II). Druhá novelizace zákonem č. 198/2022 Sb. s účinností od 30. června 2022 (lex Ukrajina III) řešila systém ubytování uprchlíků prostřednictvím krajských a státních ubytovacích kapacit.
- ▶ V účinnost vešla **novela zákona o zaměstnanosti** o přístupu státních orgánů k elektronickým agendovým systémům. Vládě byly předloženy návrhy změn zákona o pobytu cizinců, zákona o azylu a trestního zákoníku.

2.1 Politický vývoj

Rok 2022 byl nejen v oblasti migrace ovlivněn událostmi, které začaly dne 24. února 2022, kdy **došlo k ozbrojenému konfliktu na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace**. Mnoho válečných uprchlíků přišlo do České republiky, která se stala jednou z hlavních cílových zemí prchajících osob.

V druhé polovině roku 2022 proběhlo **České předsednictví v Radě EU** (CZ PRES), před kterým stála výzva v podobě pokračující diskuze o ko-

ordinaci pomoci Ukrajině a ukrajinským uprchlíkům v EU. Vývoj situace na Ukrajině ve vztahu k příchodu uprchlíků do Evropské unie byl zásadním tématem, které v uplynulém roce určovalo podobu mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace. Mezinárodní spolupráce se zaměřovala na potírání nelegální migrace ze zemí západního Balkánu s cílem koordinace společných opatření a snížení migračního tlaku. Dále pokračovaly diskuze ohledně legislativních návrhů představených v rámci Paktu o migraci a azylu, reformě a rozšíření schengenského prostoru a opatřeních navržených v souvislosti s rizikem instrumentalizace migrantů ze strany Běloruska a Ruska.

Ve dnech 23. a 24. září 2022 proběhly volby do obecních zastupitelstev a Senátu ČR. V souvislosti s výsledky největší pozornost přitahovala velká města, především Praha, která je současně i krajem. V hlavním městě vyhrála koalice vedená vládní stranou ODS; koaliční smlouva na pražském magistrátu však nebyla do konce roku 2022 podepsána. Ve většině velkých měst v ČR volby vyhrálo ANO 2011.

Na konci roku 2022 vrcholila **kampaň k prezidentským volbám**, které se konaly v lednu 2023. Hlavními favority byli armádní generál ve výslužbě Petr Pavel, předseda ANO 2011 Andrej Babiš a vysokoškolská pedagožka Danuše Nerudová.

2.2 Legislativní vývoj

Legislativní aktivity byly v roce 2022 zaměřeny na novely níže uvedených zákonů.

▶ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

Dne 14. listopadu 2022 byl vládě předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Návrh zákona mj. transponuje novou **směrnicí EU o modrých kartách** (směrnice 2021/1883 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků ze třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci). Směrnice byla přijata s cílem podpořit pracovní migraci talentovaných a vysoce kvalifikovaných cizinců, a zároveň tato směrnice zrušila dřívější směrnici Rady 2009/50/ES, ze které vycházela dosavadní právní úprava týkající se tohoto typu dlouhodobého pobytu na území členských států Evropské unie a systému modrých karet EU.

Změny se dotýkají například **rychlejších postupů, pružnějších kritérií pro přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci a v neposlední řadě také rozsáhlejších práv držitelů modré karty**, včetně jejich snadnější mobility uvnitř Unie.

Oblasti vyžadující změny v české legislativní úpravě se dají rozdělit do několika hlavních skupin. Oproti původní směrnici 2009/50/ES spočívají v **rozšíření působnosti zákona, změně mzdových limitů, uznávání odborných dovedností jako dokladu vysoké kvalifikace nebo zjednodušení žádosti o vnitroujní mobilitu**. Dále se dotýkají **přístupu na pracovní trh, rodinných příslušníků držitelů modré karty a přístupu k postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta**.

Tato směrnice není zcela novým opatřením, ale navazuje na původní směrnici. Vyžádá si tak pouze dílčí úpravy v legislativě. Velká řada zejména obecných ustanovení vycházejících z původní směrnice o modrých kartách zůstane nadále zachována beze změny, jelikož samotný systém modrých karet EU byl do české legislativy zakotven již v minulosti.

Na základě hlavních změn, které přinesla směrnice EU 2021/1883, o modrých kartách, budou moci nově držitelé mezinárodní ochrany a sezónní pracovníci žádat o modrou kartu. Žádost v rámci vnitroujní mobility bude zjednodušena: nebude nutné znovu ve 2. členském státě předkládat doklady o kvalifikaci, pokud cizinec pracoval v prvním členském státě po dobu delší než 2 roky. Lhůta pro zpracování žádostí se zkracuje z 90 na 30 dní. Cizinec může ve druhém členském státě začít pracovat nejpozději 30 dní po podání žádosti o modrou kartu ve 2. členském státě, nehledě na to, zda již bylo vydáno rozhodnutí. Držitel modré karty EU má po dvanácti měsících plný přístup na pracovní trh a změny zaměst-

navatele již nepodléhají schválení ze strany příslušných úřadů členských států. V neposlední řadě nemají nově rodinní příslušníci držitelů modré karty limitován přístup na pracovní trh.

Změny v zákoně o pobytu cizinců se, mimo jiné, týkají tzv. schengenských evaluací, kterými ČR prošla v roce 2019. Rovněž je navrhováno zpřesnění ustanovení týkajících se řízení o osobách bez státní příslušnosti. Předpokládaným datem nabytí účinnosti zákona je 1. červenec 2023.

► Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Ve výše zmíněném návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů lze navrhované změny rozdělit na následující tematické okruhy:

- Zpřesnění stávajících institutů, kde je cílem odstranit nebo minimalizovat zjištěné praktické a interpretační problémy.
- Zpřesnění a doplnění již transponovaných směrnic unijního azylového práva.
- Změny cílící na větší efektivitu řízení o mezinárodní ochraně, a to včetně navazujícího soudního přezkumu krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem.
- Změny týkající se přijímacích podmínek žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a zavedení možnosti podílet se na zlepšování prostředí v azylovém zařízení i mimo něj, a to formou činnosti za úplatu prostřednictvím tzv. zvýšeného kapesného.

Současně byla do návrhu jako výsledek meziresortního připomínkového řízení doplněna také úprava:

- a) zpřísnění trestního postihu převaděčství – novelizace trestního zákoníku (zákona č. 40/2009 Sb.),
- b) účasti občanů třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu v systému veřejného zdravotního pojištění až do jejich zletilosti (úprava zákonů č. 592/1992 Sb. a č. 48/1997 Sb.).

Dne 1. února 2022 nabyla účinnosti část **zákona č. 261/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci**. Tímto zákonem došlo ke zrušení ustanovení § 147c zákona o zaměstnanosti, na základě kterého poskytovalo Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky Ministerstvu práce a sociálních věcí, Úřadu práce, Státnímu úřadu inspekce práce a oblastním inspektorátům práce pro výkon státní správy na úseku zaměstnanosti, mj. také údaje z agendového informačního systému cizinců. Ke zrušení tohoto ustanovení došlo z důvodu, že výše uvedené orgány veřejné moci mohou údaje potřebné pro výkon své agendy, dříve poskytované na základě § 147c zákona o zaměstnanosti, využívat z informačních systémů veřejné správy.

NAVRHOVANÉ ZMĚNY TRESTNÍHO ZÁKONÍKU TÝKAJÍCÍ SE TRESTNĚPŘÁVNÍHO STÍHÁNÍ NELEGÁLNÍ MIGRACE

V oblasti trestněprávního postihu nelegální migrace připravilo Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra dva návrhy na změnu trestního zákoníku.

První návrh se týká postihu pro pachatele, jenž se zdržuje na území ČR, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění.¹¹ Aktuální právní úprava umožňuje trestně stíhat cizince, kterému bylo ve správním řízení uloženo vyhoštění ještě předtím, než jsou proti němu použita donucovací opatření podle čl. 8 návratové směrnice. Tato úprava však dle výkladu Soudního dvora Evropské unie není v souladu s příslušnou směrnicí Evropského parlamentu a Rady.¹²

¹⁰ S ohledem na imigraci.

¹¹ Tj. trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

- ▶ Navrhuje se přesnější vymezení okamžiku, od kterého bude pobyt cizince na území ČR navzdory uloženému trestu vyhoštění nebo rozhodnutí o správním vyhoštění naplňovat skutkovou podstatu trestného činu v souladu s evropským právem.
- ▶ Druhá navrhovaná změna se týká skutkových podstat trestných činů souvisejících s nelegální migrací na území ČR.¹³ Umožní efektivnější postihování trestné činnosti, kdy např. nelegální migrace je organizována z území ČR, ale k samotnému činu dojde v jiném státu EU.
- ▶ Zároveň se navrhuje zpřísnění postihu za spáchání trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku, kdy vystavení nelidskému nebo ponižujícímu zacházení většího počtu osob bude okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Všechny uvedené změny jsou součástí předkládaného návrhu zákona, kterým se mění zákon o azylu, zákon o pobytu cizinců a další související zákony (gestorem je MV). Tento návrh byl dne 14. listopadu 2022 odeslán k jednání vlády.

LEGISLATIVNÍ ČINNOST SOUVISEJÍCÍ S PŘÍLIVEM OSOB V DŮSLEDKU RUSKÉ INVAZE NA UKRAJINU

ČR reagovala na důsledky invaze Ruska na Ukrajinu a velkého přílivu prchajících osob před válečným konfliktem novou právní úpravou. Zejména bylo implementováno Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES,¹⁴ a kterým byla zavedena dočasná ochrana. Toto rozhodnutí znamenalo poskytnutí ochrany ukrajinským státním příslušníkům, některým kategoriím státních pří-

¹³ Jde o trestné činy násilné překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 trestního zákoníku.

¹⁴ Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

slušníků třetích zemí či osobám bez státní příslušnosti, kteří pobývali na Ukrajině před zahájením ruské invaze.¹⁵

Nicméně již před aktivací dočasné ochrany na unijní úrovni byla vydávána speciální víza za účelem strpění pobytu v souladu s národní právní úpravou (§ 33 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů). I osoby, které nespádají do osobního rozsahu poskytované dočasné ochrany a nemohou se vrátit na Ukrajinu, mají možnost upravit si pobytové oprávnění prostřednictvím víza za účelem strpění pobytu na území.

S ohledem na povinnost implementace prováděcího rozhodnutí Rady byl přijat tzv. **lex Ukrajina, tedy zákon č. 65/2022 Sb.**, o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů. Tato právní úprava do značné míry zrušuje právní úpravu **zákona o dočasné ochraně cizinců** (zákon č. 221/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Lex Ukrajina je speciální právní úpravou, která je designována jako nástroj ke zvládnutí migrační vlny z Ukrajiny. Zákon č. 65/2022 Sb. jmenovitě vyjmenovává ta ustanovení zákona o dočasné ochraně cizinců, která se nepoužijí v současné situaci, kdy byla vyhlášena dočasná ochrana pro osoby, které uprchly do Evropské unie v důsledku invaze Ruské federace na Ukrajinu.

Tato právní úprava zejména **upravuje osobní rozsah poskytované dočasné ochrany** a také **postupy pro udělování této formy ochrany** včetně vztahu k řízení o mezinárodní ochraně. Mimo to jsou zde upraveny **podmínky poskytování ubytování** a také **přístupu k veřejnému zdravotnímu pojištění**.

Lex Ukrajina je speciální právní úpravou, která je designována jako nástroj ke zvládnutí migrační vlny z Ukrajiny.

¹⁵ O implementaci v jednotlivých zemích, více viz: <https://euaa.europa.eu/publications/analysis-measures-provide-protection-displaced-persons-ukraine-situational-report>.

K první novelizaci zákona lex Ukrajina došlo s účinností od 27. června 2022 zákonem č. 175/2022 Sb., jenž rozšířil důvody pro nepřijatelnost žádostí o dočasnou ochranu (lex Ukrajina II). Druhá novelizace zákonem č. 198/2022 Sb. s účinností od 30. června 2022 (lex Ukrajina III) řešila systém ubytování uprchlíků prostřednictvím krajských a státních ubytovacích kapacit.

V roce 2023 bude nadále pokračovat novelizace tohoto zákona v souvislosti s prodloužením dočasné ochrany o rok (do března 2024), nastavením sociálních dávek a nouzového ubytování.

Další legislativní aktivity týkající se ukrajinských uprchlíků byly realizovány v gesci relevantních ministerstev (zejména ministerstvo práce a sociálních věcí a ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy):

- ▶ S migrační vlnou uprchlíků z Ukrajiny souvisí i **zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení** v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Na základě tohoto zákona jsou cizinci s udělenou dočasnou ochranou pro účely zákona o zaměstnanosti považováni za cizince s trvalým pobytem a mohou tak **volně vstupovat na trh práce ČR a využívat služeb zaměstnanosti**, tzn., mohou se stát uchazeči o zaměstnání s veškerými právy a povinnostmi. Zaměstnavatelé těchto cizinců mají pouze informační a evidenční povinnost.¹⁶

Důležitým doplněním opatření reagujících na válečný konflikt na území Ukrajiny je rovněž příspěvek pro solidární domácnost, který je určen domácnostem, které bezplatně poskytují ubytování držitelům dočasné ochrany. Výše příspěvku a podmínky pro jeho poskytnutí stanovuje nařízení vlády č. 73/2022 Sb. s účinností od 11. dubna 2022 s úpravou účinnou od 1. července 2022 skrze nařízení vlády č. 205/2022 Sb.

- ▶ V reakci na příchod velkého počtu občanů Ukrajiny do ČR realizovalo také MŠMT v průběhu roku 2022 řadu aktivit k usnadnění jejich integrace do českého vzdělávacího systému. Výchozím je speciální **zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti škol-**

¹⁶ Viz § 87, 102 a 136 zákona o zaměstnanosti.

ství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Zákon upravuje opatření v oblasti školství vztahující se na cizince, kterým byla v ČR poskytnuta dočasná ochrana a přináší úpravy pro všechny oblasti vzdělávání, tedy pro předškolní, základní, střední, vyšší odborné i jiné vzdělávání i pro studium na vysokých školách. Cílem zákona bylo flexibilně reagovat na situaci, kdy nečekaně došlo k významnému nárůstu dětí/žáků/studentů-cizinců na českých školách a maximálně jim usnadnit přístup k českému vzdělávacímu systému a napomoci jejich integraci (blíže viz samostatná podkapitola). Zákon byl průběžně novelizován dle aktuální potřeby. V oblasti vysokých škol zákon především usnadňuje přístup ukrajinských studujících na české vysoké školy.

- ▶ Velký příliv uprchlíků vyvolal nutnost zajistit těmto osobám **poskytování zdravotních služeb.** Ukrajínští uprchlíci byli zařazeni do systému veřejného zdravotního pojištění na základě jim udělené dočasné ochrany. Plátcem pojistného za tuto skupinu osob byl stát, což bylo změněno přijetím zákona **č. 175/2022 Sb.**, o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (tzv. lex Ukrajina II). A to ve smyslu, že za osoby od 18 let věku do 65 let věku, po uplynutí 150 dnů ode dne udělení dočasné ochrany už pojistné stát neplatí. Tyto osoby si musí pojistné platit samy (zaměstnání, OSVČ, osoba bez zdanitelných příjmů), nebo mohou být zařazeny do jiné skupiny státních pojištěnců. Zároveň byla pro státní příslušníky Ukrajiny s ohledem na ruskou invazi na Ukrajinu modifikována obecná pravidla odhlašování se od pojištění z důvodu dlouhodobého pobytu v zahraničí.

2.3 Debaty v médiích

Mediální zájem o téma migrační politiky byl v roce 2022 do značné míry ovlivněn **ruskou vojenskou agresí na Ukrajině**. Válečný konflikt vyvolal **největší uprchlickou krizi v Evropě od konce 2. světové války** a **Česká republika patřila k zemím, jež musely nejvíce čelit jejím přímým důsledkům**. Jednotlivé vládní kroky, jakož i činnost celé státní správy vyrovnávající se s příchodem stovek tisíc uprchlíků, byly pod drobnohledem a každý krok byl debatován v médiích i na sociálních sítích. Vedle například vyhlášení nouzového stavu, zavádění institutu dočasné ochrany a jeho legislativní ukotvení v podobě tzv. lex Ukrajina byla probírána rovněž přímá humanitární pomoc i koordinace s dalšími aktéry z řad občanské společnosti a neziskového sektoru. Přes dílčí krizová témata byla bezprostřední reakce subjektů státní správy a Ministerstva vnitra hodnocena jako úspěšná.

Krizovými tématy, která silně rezonovala českým mediálním prostorem, byly především otázky spojené s osudy romských uprchlic a uprchlíků z Ukrajiny. Jejich příchod v době vrcholící uprchlické krize vyvolal spor o to, zda česká společnost a státní správa nepřistupuje k prchajícím na základě dvojího standardu. Samostatnou otázkou tvořila sílící alternativní scéna a masové šíření dezinformací ve vztahu k válce na Ukrajině, což se projevilo především důrazem na šíření falešných zpráv o tom, že solidarita s prchajícími jde na úkor solidarity s občany ČR. Především druhá polovina roku 2022 se tak nesla v debatách o otázce snižování ochoty české společnosti pomáhat prchajícím z Ukrajiny.

Po úspěšném zvládnutí prvotní fáze pomoci začala být v médiích stále silněji řešena výzva, jak zajistit úspěšné zapojení statisíců nově příchozích do společnosti a vyvarovat se jakékoliv formě vyloučení či vytváření sociálních konfliktů. Tato témata, jakož i reflexe novelizace zákonů lex Ukrajina v souvislosti se standardizací řízení od krizového k adaptačně-integračnímu, plynule přešla jako klíčová součást veřejné debaty do roku 2023.

Vedle tohoto zcela dominantního tématu si silný mediální ohlas získalo rovněž **znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích se Slovenskem** z důvodu nárůstu nelegální tranzitní migrace přes tzv. západo-balkánskou migrační trasu. Jen za rok 2022 byl na této trase evidován nárůst počtu příchozích o 135 % oproti roku 2021. Vysoký počet příchozích a zavádění s tím spojených mimořádných opatření vyvolal silnou reakci stran veřejnosti. Především zhoršení dopravní situace na hraničních přechodech se Slovenskem se stalo častým předmětem řady reportáží. Nicméně diskutovány byly v tomto kontextu i obecné principy a smysl fungování schengenského prostoru, který takováto opatření krátkodobě umožňuje.

Během roku 2022 česká média nepřestala komentovat ani již tradiční téma, jímž je **migrační situace ve Středomoří**. Nejvíce pozornosti bylo věnováno dlouhodobě nejvytíženější tzv. centrální středomořské trase, kudy nelegálně připlouvají lodě s lidmi z Afriky jako součást převaděčských cest přes Libyi ze zemí Sahelu. Otázka převaděčství v severní Africe nebo rostoucí náročnost zvládnutí desetitisíců příchozích do Itálie tvořilo velmi rezonující a kontroverzní mediální téma, které umocnily reakce na výsledky italských voleb v říjnu roku 2022. Ze zahraničních témat debatovaných v kontextu migrační politiky lze zmínit ještě změny v dosavadní britské migrační politice v souvislosti s kontroverzním zákonem o deportacích do Rwandy. Nakonec stále silnější ohlas si zejména u odborné veřejnosti získávala palčivá otázka environmentální migrace, jejíž význam bude podle všech očekávání narůstat.

- ▶ Na území ČR v roce 2022 dlouhodobě pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem **1 116 154 cizinců**.
- ▶ Meziročně se v důsledku přílivu uprchlíků vyvolaného válkou na Ukrajině zvýšil celkový počet cizinců na území ČR o 68,9 % (tj. o 455 305 osob). Těmto osobám byla udělována dočasná ochrana; ke konci roku 2022 jich v ČR pobývalo celkem **433 540**.
- ▶ **Cizinců s trvalým či přechodným pobytem bylo evidováno celkem 682 614**, což bylo o 3,3 % více (tj. o 21 765) než jich bylo na konci roku 2021. Z tohoto počtu celkem 348 460 cizinců na území pobývalo přechodně (51 %) a 334 154 trvale (49 %).
- ▶ Z celkového počtu cizinců pobývajících na území ČR **20,4 % tvořili občané EU. Počet cizinců z třetích zemí** se v roce 2022 výrazně zvýšil a **tvořil 79,6 %** (888 806), toto meziroční zvýšení je způsobeno přijímáním uprchlíků z Ukrajiny.
- ▶ Nejpočetněji jsou zastoupeni občané **Ukrajiny** (bez držitelů dočasné ochrany 203 866, tj. 29,9 %), **Slovenska** (117 264, tj. 17,2 %), **Vietnamu** (66 262, tj. 9,7 %), **Ruska** (43 053, tj. 6,3 %) a **Rumun-ska** (19 724, tj. 2,9 %).
- ▶ V roce 2022 **bylo uděleno státní občanství ČR celkem 3 949 cizincům** (o 349 osob méně než v předchozím roce).

3.1 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR

Příliv vysokého počtu uprchlíků v důsledku ruské invaze na Ukrajinu způsobil vysoký meziroční nárůst počtu cizinců na území ČR. Ke dni 31. prosince 2022 bylo **na území ČR evidováno k legálnímu pobytu** (po dobu delší než 90 dní) celkem **1 116 154 cizinců**. Meziročně se kvůli přijímání velkého počtu válečných uprchlíků zvýšil celkový počet cizinců na území ČR o 68,9 % (tj. o 455 305¹⁷ osob).

Na konci roku 2022 cizinci tvořili **10,6 % populace ČR**,¹⁸ což je o 4,3 procentních bodů více než v roce 2021.

Na konci roku 2022 cizinci tvořili **10,6 % populace ČR**,¹⁸ což je o 4,3 procentních bodů více než v roce 2021.

Tabulka 1

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2012–2022)

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
počet cizinců	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811
meziroční změna v %	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1

rok	2018	2019	2020	2021	2022
počet cizinců	566 931	595 881	634 790	660 849	1 116 154
meziroční změna v %	7,6	5,1	6,5	4,1	68,9

Zdroj:
IS CIS

¹⁷ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vydáno osvědčení o registraci (místo dřívějšího potvrzení o přechodném pobytu). Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

¹⁸ ČR měla k 31. prosinci 2022 celkem 10 533 399 obyvatel (Zdroj: ČSÚ).

Celkem **433 540 cizinců pobývalo na území za účelem dočasné ochrany. Cizinců s trvalým či přechodným pobytem bylo evidováno celkem 682 614**, což bylo o 3,3 % více (tj. 21 765) než jich bylo na konci roku 2021. Z tohoto počtu celkem 348 460 cizinců na území pobývalo přechodně¹⁹ (51 %) a 334 154 trvale (49 %).

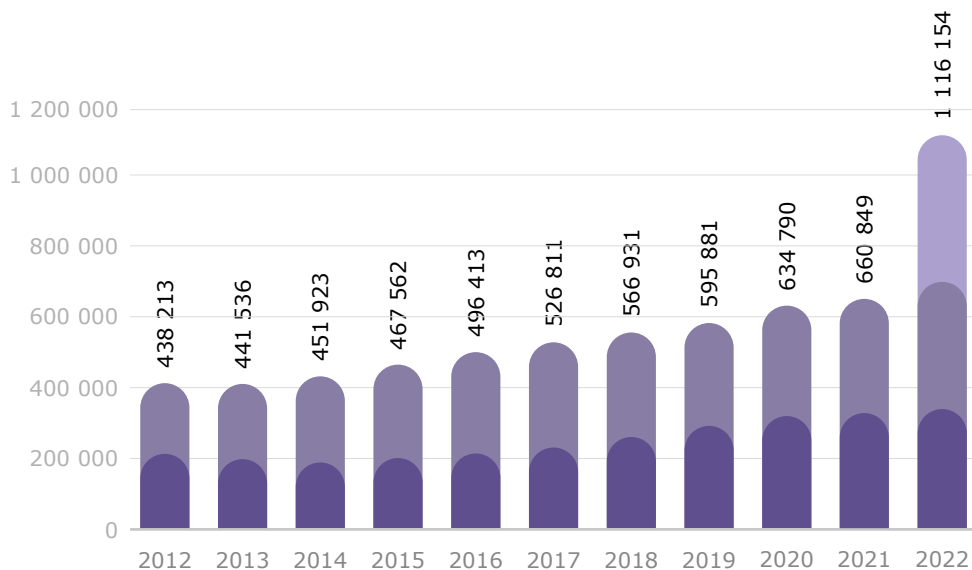
Z celkového počtu cizinců pobývajících na území ČR 20,4 % tvořili občané EU.²⁰ Počet cizinců z tzv. třetích zemí se v roce 2022 výrazně zvýšil a tvořil 79,6 % (888 806), toto meziroční zvýšení podílu je způsobeno přijímáním uprchlíků z Ukrajiny.

¹⁹ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, osvědčením o registraci občana EU (dříve potvrzení o přechodném pobytu občana EU) či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

²⁰ **V rámci rozlišení kategorií cizinců na občany EU a cizinců ze zemí mimo EU** (tzv. cizinců ze třetích zemí) je třeba upozornit na skutečnost, že pro účely zpracování dat a jejich zjednodušení jsou v předkládaných datech občané Velké Británie zahrnuti v kategorii občanů z třetích zemí, ačkoliv je můžeme rozlišit na dvě kategorie. Jednou kategorií jsou ti, kteří mohou prokázat, že na území ČR oprávněně pobývali ke dni 31. 12. 2020 (dnem 31. 12. 2020 skončilo tzv. přechodné období, v němž se v rámci Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii na všechny občany Velké Británie ode dne jejich vystoupení dne 31. 1. 2020 nadále vztahovala ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů EU) a pokračují ve svém pobytu i po skončení přechodného období (na ty se nadále vztahují ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů EU). Druhou kategorií jsou občané Velké Británie, kteří na území ČR přicestovali po skončení přechodného období (na ty se vztahují ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů z třetích zemí). Do kategorie **občanů EU** jsou pro účely této zprávy zahrnováni občané členských států EU společně se státy, které jsou členy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), se kterými má Evropská unie uzavřenu smlouvu o vytvoření společného Evropského hospodářského prostoru (tedy Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Dále je tam zahrnuto také Švýcarsko, které je součástí Evropského jednotného trhu.

Graf 1:

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2012–2022)

Zdroj: IS CIS

● přechodný pobyt ● trvalý pobyt ● dočasná ochrana

3.1.1 TRVALÝ A PŘECHODNÝ POBYT

Z evidovaného celkového počtu 682 614 cizinců²¹ s povoleným pobytem v ČR jich 66,7 % spadá do kategorie cizinců ze třetích zemí (455 281 osob). V porovnání s rokem 2021 na území ČR pobývá o 17 525 osob ze třetích zemí více, což představuje nárůst o 0,5 %. Na konci roku 2022 pobývalo 49 % osob na území trvale (334 154 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 51 % přechodně²² (348 460 cizinců). Toto zastoupení je téměř totožné jako v předchozím roce.

²¹ Do tohoto počtu nejsou zahrnuti držitelé dočasné ochrany.

²² Zahrnuje osoby s vydaným dlouhodobým vízem (nad 90 dnů), povoleným dlouhodobým pobytem, povoleným přechodným pobytem rodinného příslušníka občana EU a osoby s vydaným potvrzením o přechodném pobytu občana EU či občana státu vázaného Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru.

Občanů EU bylo evidováno celkem 227 333, což představuje 33,3 % z celkového počtu cizinců pobývajících na trvalý či přechodný pobyt. Meziročně se jedná o nárůst o 4 240 osob. Cizinci ze států EU pobývají na území ČR z většiny **přechodně (53,2 %)**, zatímco u kategorie občanů ze třetích zemí jsou oba druhy pobytu vyrovnané.

Tabulka 2:

Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR podle členství v EU a kategorie pobytu – srovnání 2021/2022

rok (stav k 31. 12.)		2021		2022		meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
cizinci s přechodným a trvalým pobytem	celkem	660 849	100,0	682 614	100,0	21 765	3,3
	z toho trvale	321 892	48,7	334 154	49,0	12 262	3,8
	z toho přechodně	338 957	51,3	348 460	51,0	9 503	2,8
občané EU	celkem	223 093	33,8	227 333	33,3	4 240	1,9
	z toho trvale	100 391	45,0	106 478	46,8	6 087	6,1
	z toho přechodně	122 702	55,0	120 855	53,2	-1 847	-1,5
občané třetích zemí	celkem	437 756	66,2	455 281	66,7	17 525	4,0
	z toho trvale	221 501	50,6	227 676	50,0	6 175	2,8
	z toho přechodně	216 255	49,4	227 605	50,0	11 350	5,2

Zdroj: IS CIS

3.1.2 STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST CIZINCŮ

Složení cizinců dle jejich státní příslušnosti v rámci deseti nejčastěji zastoupených zdrojových zemí je stejné jako v roce 2021.

Nejpočetněji jsou zastoupeni občané Ukrajiny (téměř 204 tisíc), **Slovenska** (přes 117 tisíc), **Vietnamu** (přes 66 tisíc), **Ruska** (přes 43 tisíc) a **Rumunska** (téměř 20 tisíc). Následuje **Polsko** (téměř 18 tisíc), **Bulharsko** (téměř 18 tisíc), **Německo** (přes 14 tisíc), **Mongolsko** (téměř 12 tisíc) a **Maďarsko** (téměř 11 tisíc). Ostatní státní příslušnosti jsou zastoupeny jednotkami tisíců osob a méně. V rámci TOP 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo k poklesu pouze v případě

Ruska (-2 312), Polska (57) a Německa (-760). Úbytek občanů Ruska souvisí s restrikcemi v oblasti vydávání víz v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině. U ostatních státních příslušností v rámci TOP 10 došlo k mírným nárůstům jejich počtu, nejvíce v případě Ukrajiny (+6 991), Slovenska (+2 634) a Vietnamu (+1 411).

Tabulka 3:

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. prosinci 2022)

druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
cizinci celkem	682 614	100	3,3	348 460	51,0	334 154	49,0
z toho TOP 10:							
Ukrajina	203 866	29,9	3,6	110 321	54,1	93 545	45,9
Slovensko	117 264	17,2	2,3	54 920	46,8	62 344	53,2
Vietnam	66 262	9,7	2,2	11 157	16,8	55 105	83,2
Rusko	43 053	6,3	-5,1	19 270	44,8	23 783	55,2
Rumunsko	19 724	2,9	4,9	13 389	67,9	6 335	32,1
Polsko	17 879	2,6	-0,3	6 594	36,9	11 285	63,1
Bulharsko	17 673	2,6	2,2	10 481	59,3	7 192	40,7
Německo	14 032	2,1	-5,1	9 399	67,0	4 633	33,0
Mongolsko	11 965	1,8	8,6	6 071	50,7	5 894	49,3
Maďarsko	10 514	1,5	7,9	8 075	76,8	2 439	23,2
občané EU	227 333	33,8	1,9	120 855	53,2	106 478	46,8
občané třetích zemí	455 281	66,2	4,0	227 605	50,0	227 676	50,0

Zdroj: IS CIS

Významný meziroční nárůst²³ byl zaznamenán u občanů **Filipín** (+50,6 %). Jejich počet meziročně stoupl na 4 864, což je o 1 634 osob více. Jednalo se zejména o nárůst přechodného pobytu za účelem zaměstnání (+60,1 %, tj. +1 514), což souvisí se zvýšenou pracovní migrací a navýšením kvót pro tuto zemi v rámci programů ekonomické migrace.

²³ U cizinců, u kterých byl v roce 2021 evidován počet nad 1 000 osob.

Podobně jako v roce 2021 byl i v roce 2022 zaznamenán nárůst o 21,7 % v případě občanů **Indie**. Jejich počty dosáhly 8 461 osob, což bylo o 1 510 osob více než v roce 2021. Také jejich počty se zvýšily zejména v rámci pobytu za účelem zaměstnání (+27 %, tj. +721), který je zároveň nejčastějším účelem přechodného pobytu (47,1 %), ale nárůst nastal také v případě účelu studia (+23,1 %) a sloučení rodiny (+20 %).

Občanů **Kazachstánu** bylo evidováno v rámci přechodného a trvalého pobytu celkem 8 057, což bylo o 14,2 % více než v předchozím roce (tj. +1 141). V jejich případě se jedná nejvíce o nárůst za účelem studia (+460) a až poté za účelem zaměstnání (+316).

3.1.3 CIZINCI PODLE POHLAVÍ A VĚKU

Stejně jako v přechodných letech převažovali i v roce 2022 mezi trvale či přechodně pobývajícími cizinci muži, jejich podíl tvořil 56,4 %, což je pouze o 0,1 % méně než v roce 2021. Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,6 %. U přechodných pobytů měli muži ještě výraznější převahu v zastoupení, a to 60 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

Tabulka 4:

Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR k 31. prosinci. 2022 dle pohlaví

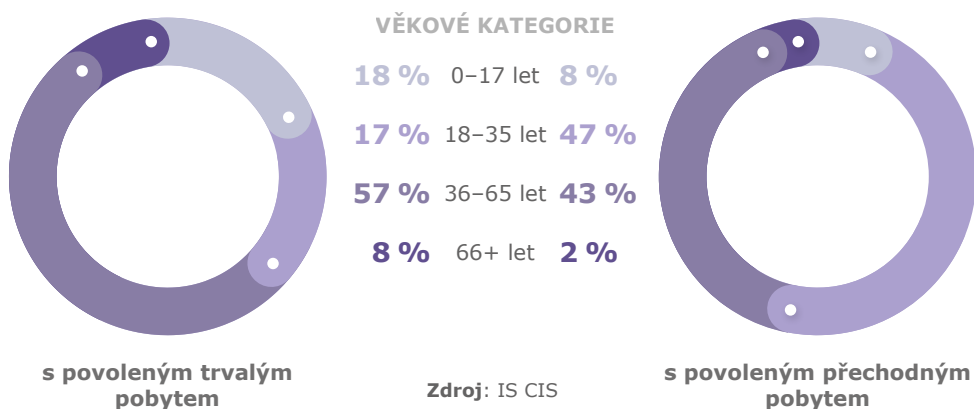
pohlaví	cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
celkem přechodný a trvalý pobyt	682 614	384 944	56,4	297 670	43,6
z toho:					
přechodně	348 460	209 043	60,0	139 417	40,0
trvale	334 154	175 901	52,6	158 253	47,4

Zdroj: IS CIS

V celkovém počtu cizinců převažuje věková kategorie v rozmezí 36–65 let, která v roce 2022 tvořila 49,6 %. Věkové složení se liší dle typu pobytu. V kategorii přechodného pobytu je kategorie věku 18–35 let a 36–65 let téměř vyrovnaná, zatímco v kategorii trvalého pobytu jasně převažuje věk 36–65 let a je zde i vyšší zastoupení nezletilých osob a osob starších 66 let.

Graf 2:

Věková struktura cizinců s povoleným pobytem v ČR (k 31. prosinci 2022)

3.2 Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR

V roce 2022 **tvořili specifickou kategorii cizinci s dočasnou ochranou**, kteří mohou na území ČR legálně pobývat na základě případu hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny.

Jedná se o institut, který byl poprvé aktivován na úrovni EU v důsledku ruské invaze na Ukrajinu, kdy bylo implementováno Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES. ČR ještě před aktivací institutu dočasné ochrany vydávala speciální víza za účelem strpění pobytu dle § 33 zákona o pobytu cizinců.

K 31. prosinci 2022 tedy bylo na území ČR evidováno celkem **433 540 cizinců s vydanou dočasnou ochranou**. ČR patří k zemím, kde bylo přijato nejvíce uprchlíků v přepočtu na počet obyvatel. V absolutním počtu přijatých uprchlíků byla ČR na třetím místě.²⁴

Naprostá většina osob pobývajících na území ČR s dočasnou ochranou byli **občané Ukrajiny** (432 416), ti tvoří 99,7 % všech osob s dočasnou ochranou. Jiné státní příslušnosti než ukrajinské tvořily zanedbatelný podíl (0,3 %). V rámci nich se nejčastěji jednalo o občany **Ruska** (445), **Moldavska** (129), **Vietnamu** (78), **Běloruska** (73), **Ázerbájdžánu** (64), **Gruzie** (53), **Spojených států amerických** (38), **Uzbekistánu** (33) a **Arménie** (28). Jedná se převážně o rodinné příslušníky občanů Ukrajiny.

Mezi cizinci s dočasnou ochranou převažují ženy s dětmi. Podíl nezletilých osob (0–17 let) tvořil necelou třetinu 31,7 %. Dospělí v produktivním věku tvořili ke konci roku 64 %, přičemž žen mezi dospělými osobami v produktivním věku bylo více než dvě třetiny (69,1 %).

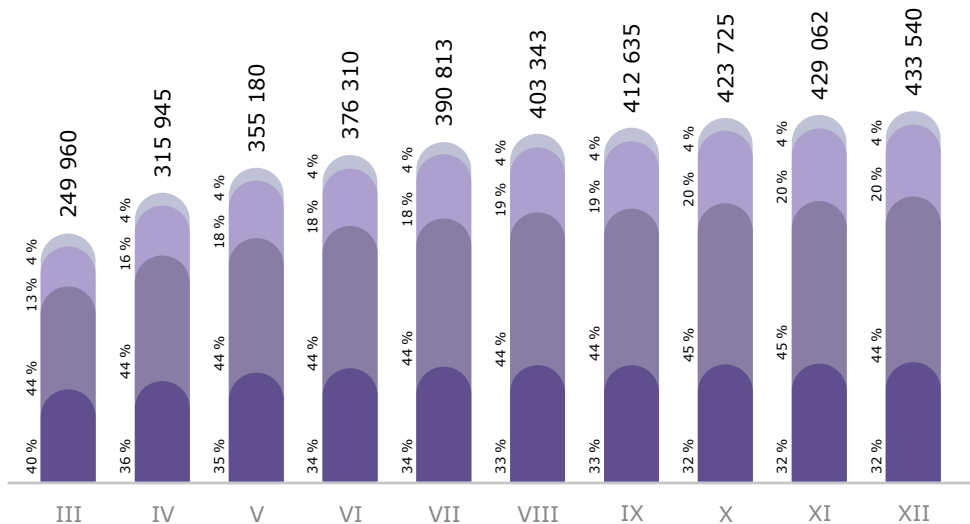

Ke konci roku 2022 bylo v ČR evidováno 433 540 cizinců s dočasnou ochranou.

²⁴ Přes 1,5 mil. přijalo Polsko, téměř 1,3 mil. přijalo Německo (Zdroj: EUAA, data k 8. 1. 2023).

Graf 3:

Vývoj počtu cizinců s dočasnou ochranou v jednotlivých měsících roku 2022 dle věku a pohlaví u osob v produktivním věku

Zdroj: IS CIS

● děti 0-17 ● ženy 18-64 ● muži 18-64 ● senioři 65+

V počátku mezi uprchlíky výrazně převažovaly ženy s nezletilými dětmi, s postupujícími měsíci a pokračujícím příchodem osob se však podíl dětí začal snižovat. Zatímco v březnu podíl nezletilých dětí tvořil 40 %, ke konci roku to bylo 32 %.

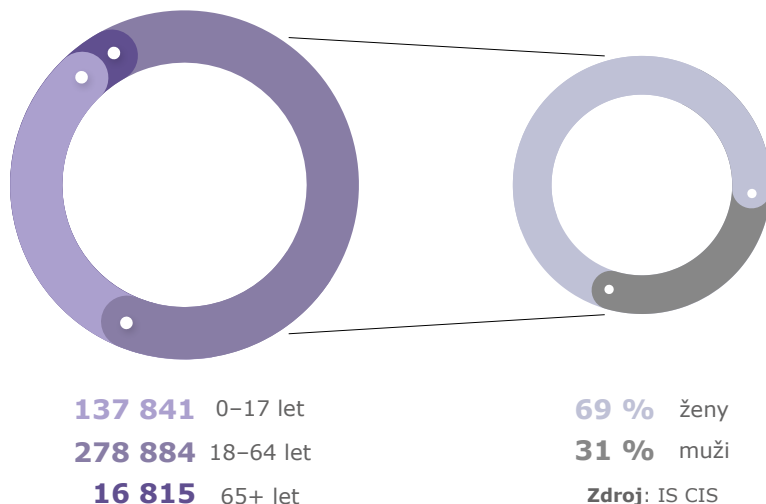
Podíl žen v produktivním věku na celkovém počtu příchozích se v průběhu roku příliš neměnil a celý rok se pohyboval na úrovni okolo 44 %. Naopak podíl mužů v produktivním věku na celkovém počtu se zvýšil z počátečních 13 % na 20 % na konci roku.

Podíl osob starších 65 let zůstával po celý rok neměnný na 4 %.

ČR patří k zemím, kde bylo přijato nejvíce uprchlíků v přepočtu na počet obyvatel. V absolutním počtu přijatých uprchlíků byla ČR na třetím místě.

Graf 4:

Věková struktura cizinců s dočasnou ochranou k 31. prosinci 2022

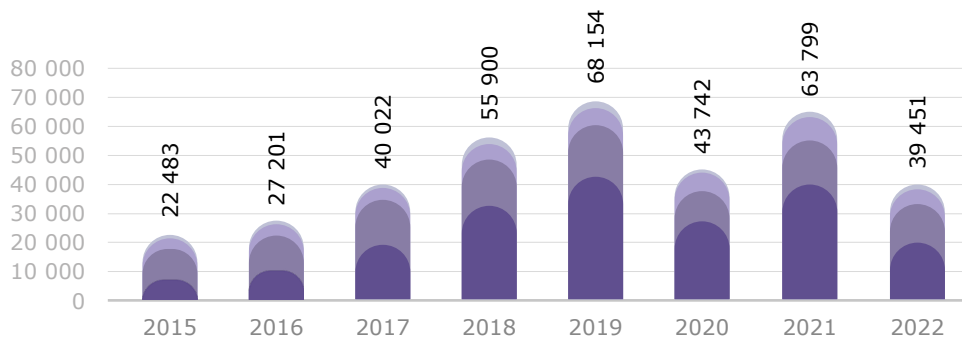
3.3 Pobytová oprávnění dle účelu

Cizinci ze třetích zemí, kteří chtějí pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohou na ZÚ ČR požádat o **vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum)** nebo **povolení k dlouhodobému pobytu** v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely vízová politika, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

Rok 2022 byl poznamenán válčným konfliktem na Ukrajině a s tím spojeným omezením chodu zastupitelských úřadů na Ukrajině, v Rusku a Bělorusku. Jako reakce na ruský útok bylo s platností od 25. února 2022 zastaveno přijímání žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění občanů Ruska a Běloruska, a to na všech zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí (s výjimkami). Velvyslanectví v Kyjevě a generální konzulát ve Lvově pak do odvolání pozastavily svou vízovou činnost a nabíraly víza pouze ve výjimečných případech.

Graf 5:

Vývoj počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na vstupu do ČR 2015–2022

Zdroj: MV

● ekonomické aktivity ● vzdělávací aktivity ● rodinný ● jiný

V roce 2022 tak bylo podáno nejméně žádostí o dlouhodobá víza od roku 2016 a došlo také k mírné změně v podílu žádostí podle účelu pobytu. Tradičně se s vysokým nárůstem podávaly nejčastěji žádosti za ekonomickými účely, které pocházely především od občanů Ukrajiny. Podíl ekonomických aktivit nicméně klesl z 62 % na celkovém počtu žádostí v roce 2021 na 50 % v roce 2022. Na úkor ekonomických aktivit se tak zvýšil podíl u všech ostatních účelů žádostí, a to zejména vzdělávacích aktivit (z 24 % v roce 2021 na 33 % v roce 2022).

Tabulka 5:

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2022

účel	počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2021	absolutní změna oproti 2021
ekonomické aktivity	19 829	50,3	-49,4	-19 566
vzdělávací aktivity	13 100	33,2	-13,6	-2 069
rodinný	5 689	14,4	-29,6	-2 393
jiný	833	2,1	-27,6	-318
celkem	39 451	100,0	-38,2	-24 347

Zdroj: MV

V roce 2022 bylo na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí podáno celkem **39 451 žádostí o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt** (pokles o 24 347, tj. o 38,2 %). Většina těchto žádostí (19 829) byla podána za účelem ekonomických aktivit. Následoval účel vzdělávacích aktivit (13 100 žádostí) a účel rodinný (5 689). U všech účelů byl pozorován pokles oproti předchozímu roku.

Největší absolutní meziroční pokles byl zaznamenán u účelu **ekonomických aktivit**, a to téměř o polovinu, konkrétně 49,4 %. V roce 2022 bylo tedy za tímto účelem podáno o 19 566 žádostí méně, celkem **19 829**. Druhým nejčastěji evidovaným účelem byl účel **vzdělávacích aktivit** s celkem **13 100** podanými žádostmi. Oproti předchozímu roku to znamená pokles o 13,6 %, v absolutní hodnotě pak hodnota odpovídá 2 069 žádostem. V počtu žádostí následoval **rodinný účel**, který byl registrován u **5 689** žádostí s meziročním poklesem 29,6 %, tedy o 2 393 žádostí. Ostatní účely poklesly o 27,6 % – celkem bylo tedy v roce 2022 podáno 833 žádostí, o 318 méně než v předchozím roce.

Celkový počet **38 364 udělených dlouhodobých pobytů** (dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt) představuje pokles o 20 236 (tedy 34,5 %) udělených pobytů oproti roku 2021. Nejvyšší pokles v absolutních i relativních hodnotách byl evidován, podobně jako u žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění, u účelu ekonomických aktivit. Kladně bylo rozhodnuto o 15 301 žádostí méně, což odpovídá 43% změně.

Nejvíce žádostí bylo kladně vyřízeno občanům **Ukrajiny** (31,3 % ze všech kladně vyřízených, což představuje pokles o téměř 27 %), následovaly žádosti občanů **Spojených států** s 6,8% podílem, **Indie** (6 %) a **Kazachstánu** (5 %). Občané **Ruska** se na počtu udělených oprávnění podíleli pouze 3 %, oproti 9 % v roce 2021.

Tabulka 6:

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2022

účel	počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2021	absolutní změna oproti 2021
ekonomické aktivity	20 277	52,9	-43,0	-15 301
vzdělávací aktivity	11 704	30,5	-9,0	-1 151
rodinný	5 593	14,6	-22,0	-1 573
jíný	790	2,1	-21,1	-211
celkem	38 364	100,0	-34,5	-20 236

Zdroj: MV

3.3.1 EKONOMICKÁ MIGRACE

Ke dni 31. prosince 2022 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (ÚP ČR) **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 793 290 zahraničních pracovníků**.

Celkem **407 257 zahraničních pracovníků** pocházelo z **členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska** (dále jen EU/EHP a Švýcarska), včetně jejich rodinných příslušníků. Početně nejvíce zastoupenou skupinou byli občané Slovenska (213 447 informačních karet), dále Polska (49 074 informačních karet), Rumunska (46 457 informačních karet) a Bulharska (37 067 informačních karet). Celkem **386 033 zahraničních pracovníků tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí**, nejčastěji občané Ukrajiny (192 046 informačních karet²⁵ + 77 865 pracovních oprávnění²⁶), Ruska (16 261 informačních karet + 4 013 pracovních oprávnění) a Vietnamu (13 733 informačních karet + 3 551 pracovních oprávnění).

²⁵ Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

²⁶ Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty, popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců** dlouhodobě evidován v **hlavním městě Praze (236 665)**, následované Středočeským (135 134), Jiho-moravským (91 375) a Plzeňským krajem (77 289).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2022 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu **793 290 zahraničních pracovníků** evidence vykazala **407 257 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska** včetně jejich rodinných příslušníků a **265 214 informačních karet občanů nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinců ze třetích zemí.** Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na **základě pracovního oprávnění**, bylo k 31. 12. 2022 z jejich **celkového počtu 120 819** evidováno **111 287 držitelů zaměstnaneckých karet, 7 822 držitelů povolení k zaměstnání, 1 710 držitelů modrých karet.**

Agentur práce, tedy subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím Úřadu práce, **bylo k 31. prosinci 2022 evidováno celkem 2 130.**

3.3.1.1 PROGRAMY V OBLASTI EKONOMICKÉ MIGRACE

Migrační programy a projekty jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci mezirezortní spolupráce ústředních orgánů státní správy MV, MPO, MZV, MPSV, MZ a MZe a na fungování některých z nich se podílejí rovněž podnikatelské reprezentace. Programy představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.**

Od roku 2019 jsou realizovány celkem 4 vládou schválené migrační programy:

1) Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec je určen pro společnosti²⁷ zaměstnávající vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1 až 3: řídicí pracovníci, specialisté, techničtí a odborní pracovníci). Cílová skupina zahrnuje i zdravotnické pracovníky. Program **je otevřen občanům všech třetích států**, spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.

Fungování programu bylo poznamenáno válkou na Ukrajině. Silně byl omezen příliv kvalifikované pracovní síly z hlavní zdrojové země Ukrajiny. To mělo vliv zejména na zdravotnické profese, kde byl zaznamenán nejvýraznější pokles od spuštění programu. Do Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec bylo v roce 2022 **zařazeno 545 uchazečů**, přičemž nejvíce v něm byli zastoupeni žadatelé z Indie, Turecka, Velké Británie, Jižní Korey a Egypta. Nejčastěji se jednalo o specialisty v oblasti počítačových sítí, programátory, vývojáře softwaru, grafiky, specialisty v oblasti marketingu, obchodní referenty, lektory a učitelé jazyků.

V **Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** bylo podáno celkem 287 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno bylo 343 rozhodnutí, úspěšnost činila 85,4 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Indie (64), Turecka (48) a Ukrajiny (21).

2) Program kvalifikovaný zaměstnanec je určený pro společnosti zaměstnávající středně až nízko kvalifikované zaměstnance (pro cizince vykonávající profese zařazené do hlavní třídy 4 až 8 v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, např. řidiči, svářeči, šičky, řezníci, montážní dělníci, pracovníci v automobilovém a chemickém průmyslu atd.). O zařazení konkrétního zaměstnavatele do programu rozhodují garanti (tj. podnikatelské reprezentace v ČR a agentura CzechInvest), kteří by měli u každého jednotlivě

²⁷ Působící alespoň 2 roky v ČR, s vypořádanými závazky vůči státu, které zaměstnaly či zaměstnávaly alespoň 3 osoby po dobu alespoň 3 po sobě jdoucích měsíců v období 2 let před podáním žádosti.

posuzovat potřebnost zařazení. Pro tento program byly jako zdrojové země ekonomické migrace do ČR vybrány ty, které vláda shledala jako vhodné z hlediska požadavků českého trhu práce a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik. Jedná se především o **Ukrajinu s roční kapacitou 40 000 osob, dále pak o Filipíny (2 300 osob), Bělorusko (1 900 osob), Srbsko a Černou Horu (1 900 osob), Moldavsko (1 500 osob), Mongolsko (1 000 osob), Indii (600 osob) a Kazachstán (500 osob). Od listopadu 2022 byl program rozšířen také o Arménii (550 osob), Gruzii (600 osob) a Severní Makedonii (400 osob). Pozastavena byla naopak jeho realizace na Ukrajině a v Bělorusku, a to již koncem února 2022.** Kapacita tohoto programu činí 51 250 žádostí ročně.

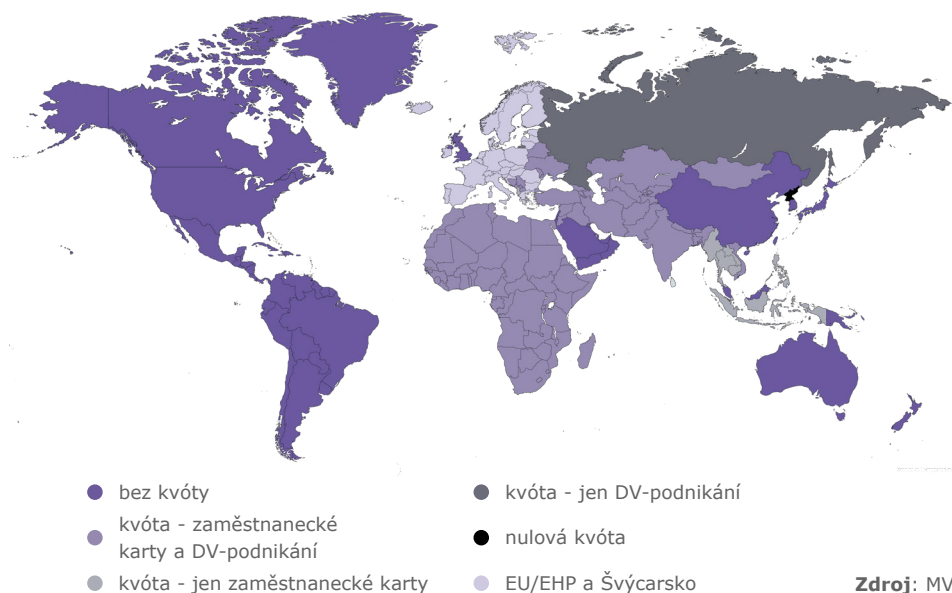
Kapacita programu alokovaná na Ukrajinu (40 000 lidí ročně) nebyla kvůli situaci na Ukrajině od konce února 2022 čerpána. U všech ostatních zemí se podařilo vyčerpát většinu příslušné kvóty. Z celkových dat za rok 2022 vyplývá, že u **hlavních zdrojových zemí** (kromě Ukrajiny) **se roční kvóta zcela vyčerpala** (Mongolsko 100 %, Indie 100 % a Kazachstán 100 %). Velký zájem byl rovněž o zaměstnance z Filipín a Moldavska, kde se vyčerpalo cca 95 %, resp. 90 % kvóty. V případě Srbska a Černé Hory bylo čerpáno ze strany zaměstnavatelů cca 20 % alokované roční kvóty. U nově zařazených zemí (Arménie, Gruzie a Severní Makedonie) se za 2 měsíce (listopad a prosinec 2022) vyčerpalo v průměru cca 50 % stanovené kvóty. Celkem bylo do Programu kvalifikovaný zaměstnanec zařazeno ze všech zdrojových zemí kromě Ukrajiny **5 801 cizinců**. Nejčastěji poptávanými profesemi byli montážní dělníci, zedníci, řidiči, zpracovatelé masa a ryb, zpracovatelé výrobků z kovů, strojírenští kovodělníci, pomocní kuchaři a skladníci.

V Programu kvalifikovaný zaměstnanec pak bylo podáno 11 213 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 16 310 rozhodnutí, úspěšnost činila 80,4 %. Žádosti podávali hlavně občané Ukrajiny (6 981), Filipín (1 367), Mongolska (869) a Moldavska (610).

V roce 2022 vláda ČR stanovila nové roční kvóty s účinností od 1. listopadu 2022. V Programu kvalifikovaný zaměstnanec byla navýšena roční kvóta stanovená pro Filipíny (o 300 žádostí ročně) a Moldavsko (o 500 žádostí ročně). Dále byl Program kvalifikovaný zaměstnanec rozšířen o nové zdrojové země, a to o Arménii (550 žádostí ročně), Gruzii (600 žádostí ročně) a Severní Makedonii (400 žádostí ročně). V souhrnném počtu se jedná o 2 tisíce žádostí, a to **na úkor momentálně nevyužívané kvóty stanovené pro zastupitelský úřad ve Lvově.**

Obrázek 1:

Mapa světa zobrazující kvóty pro ekonomickou migraci

3) Program klíčový a vědecký personál je určen pro investory, nově založené společnosti, start-upy a nově také výzkumné organizace a technologické společnosti, jež mají zájem zaměstnat špičkové vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1–3: řídicí pracovníci; specialisté; techničtí a odborní pracovníci). Program je otevřen občanům všech třetích států, spolu s pracovními migranty se jeho

účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Žádosti o pobytová oprávnění jsou vyřizovány co možná nejrychleji, a to do 30 dnů od podání žádosti na zastupitelském úřadě.

Vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině mělo vliv i na tento Program, ačkoliv ne tak značný jako v případě dvou výše zmíněných programů, neboť klíčoví pracovníci z Ruska a Běloruska byli výrazně nahrazeni indickými a tureckými pracovníky. Zájem o tento program je tak mezi zaměstnavateli stále velký. V roce 2022 bylo **zařazeno 2 149 uchazečů**. Nejčastějšími profesemi uchazečů byly: IT specialisté, vývojáři softwaru, strojní inženýři ve výzkumu a vývoji, specialisté v oblasti průmyslového inženýrství, specialisté v oblasti marketingu, finanční poradci, specialisté v oblasti účetnictví a manažeři. Mezi nejčastější zdrojové země tohoto programu patřily: Indie, Turecko, Japonsko, Jižní Korea, Čína a Egypt. Do konce února 2022 patřily mezi nejžádanější země rovněž Ukrajina, Rusko a Bělorusko.

V roce 2022 bylo v rámci Programu klíčový a vědecký personál podáno 803 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno **848 rozhodnutí, úspěšnost činila 89,4 %**.²⁸ Nejčastěji žádosti podávali občané Indie (222), Turecka (100), Jižní Koreje (74) a Japonska (46).

4) Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví je určený výhradně pro zaměstnavatele hledající méně kvalifikované i nekvalifikované pracovníky (zařazené do hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO 4 – 9) v sektorech uvedených v názvu programu a jeho cílovou skupinu tvoří pouze občané Ukrajiny. Roční kapacita programu je 1 500 osob. Aktuálně je Program **pozastaven** kvůli probíhajícímu válečnému konfliktu na Ukrajině.

²⁸ Účastníkům Programu jsou vydávány zaměstnanecké karty, modré karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance, dlouhodobá víza za účelem podnikání a jejich rodinným příslušníkům dlouhodobá víza za účelem rodinným a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Ministerstvo vnitra však v rámci pobytových statistik sleduje účast v Programu pouze u žadatelů o zaměstnanecké karty, kteří mezi jeho účastníky netvoří většinou skupinu.

Vzhledem k tomu, že tento Program je regionálně omezen pouze na Ukrajinu, bylo do něj v měsících před započítáním ruské agrese zařazeno pouze 138 uchazečů, z nichž si však většina žádost o vízum ani nestihla podat. Dále došlo k prodloužení platnosti nařízení o mimořádném pracovním vízu pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví o další tři roky (původní platnost nařízení byla do 31. prosince 2022).

V roce 2022 občané Ukrajiny v rámci Programu Mimořádné pracovní vízum podali 118 žádostí o zmíněné vízum a vydáno bylo 133 rozhodnutí, úspěšnost činila 64 %. Náběr žádostí o víza však již koncem února 2022 ukončila ruská invaze na Ukrajinu a řada pracovníků, kteří stihli podat žádost do té doby, do ČR již následně nemohla přijet.

Kromě zmíněných programů ekonomické migrace je realizován **projekt Zácvk** (zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR) určený pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právnickým (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvk může trvat nejvýše 6 měsíců. Projekt byl obnoven v první polovině roku 2022 v návaznosti na zrušení proti covidových restrikcí. Celkem bylo do projektu zařazeno 126 cizinců, přičemž nejvíce v něm byli zastoupeni žadatelé z Indie, Vietnamu, Srbska a Číny.

Tabulka 7:

Počet žádostí o zaměstnaneckou kartu a rozhodnutí v rámci programů ekonomické migrace v roce 2022

program	počet žádostí	počet rozhodnutí	kladná rozhodnutí	% kladných rozhodnutí
Klíčový a vědecký personál	803	848	758	89,4
Vysoce kvalifikovaný zaměstnanec	287	343	293	85,4
Kvalifikovaný zaměstnanec	11 213	16 310	13 118	80,4
z toho:				
Ukrajina	6 981	11 886	9 308	78,3
Filipíny	1 367	1 303	1 244	95,5
Mongolsko	869	905	819	90,5
Moldavsko	610	593	539	90,9
Indie	433	467	411	88,0
Srbsko	377	482	365	75,7
Kazachstán	321	319	303	95,0
Bělorusko	204	323	98	30,3
Gruzie	30	17	17	100,0

Zdroj: MV

Cílem všech programů ekonomické migrace je zjednodušit přístup kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak cílenou a výběrovou legální ekonomickou migraci.

Programy fungují jako nástroj výběru českých zaměstnavatelů a jejich zahraničních zaměstnanců, kterým je na základě splnění transparentních kritérií poskytováno přednostní zacházení při podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech a další výhody (možnost migrace společně s nejbližšími rodinnými příslušníky, omezení administrativy, zrychlené vyřízení žádosti o pobyt). Programy posilují kontrolu státních orgánů nad procesem pracovní migrace, snižují rizika spojená s migrací

a zvyšují preventivní ochranu zahraničních pracovníků. Kritéria pro přijetí zaměstnavatelů do programu jsou nastavena tak, aby znemožňovala účast těch, kdo systematicky porušují právní předpisy a neplní zákonné povinnosti vůči státu nebo zaměstnancům. Jedním z důležitých kritérií jsou minimální výše mezd pro různé kategorie pracovních migrantů, které zaměstnavatel musí zajistit a které slouží jako prevence sociálního dumpingu a posilují ekonomické postavení zahraničních pracovníků.

Tabulka 8:

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu a dlouhodobých víz na vstupu do ČR v roce 2022

účel	počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu	počet udělených dlouhodobých víz	celkem
ekonomické aktivity	18 930	1 347	20 277
vzdělávací aktivity	2 529	9 172	11 701
rodinný	3 107	2 486	5 593
jiný	n/a	793	793
celkem	24 566	13 798	38 364

Zdroj: MV

3.3.2 MIGRACE ZA ÚČELEM SLOUČENÍ RODINY

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2022 uděleno **3 107 povolení k dlouhodobému pobytu**, tedy 12,6 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí. Meziročně došlo i u tohoto účelu pobytu k poklesu, který odpovídá 10,3 %, tedy -355 kladně vyřízeným žádostem. Více než třetinu povolení k pobytu obdrželi občané **Ukrajiny**, celkem 1 218, respektive 39,2 %. O polovinu méně povolení pak státní příslušníci **Vietnamu** (620, tedy 20,0 %). Následovali občané **Indie** s 254 kladně rozhodnutými žádostmi (tj. 8,2 %).

3.3.3 MIGRACE ZA ÚČELEM STUDIA

Dlouhodobý pobyt za účelem **studia** byl udělen **2 192 cizincům**, z celkového počtu toto odpovídá 8,9% podílu. Oproti roku 2021 počet udělených dlouhodobých pobytů klesl o 5,2 %, jedná se tak o nejnižší relativní pokles ze všech sledovaných účelů dlouhodobého pobytu uděleno bylo o 121 povolení méně. Nejvíce kladných rozhodnutí obdrželi občané **Vietnamu** – celkem 789, to odpovídá 36% podílu na všech udělených pobytových oprávněních za tímto účelem. S odstupem následovali občané **Indie**, kterým byl pobyt povolen v 198 případech, tj. 9,0 % z celkového počtu, a státní příslušníci **Íránu** s 122 kladně vyřízenými žádostmi (tj. 5,6 %).

3.3.3.1 PROJEKTY V OBLASTI STUDENTSKÉ MIGRACE

V roce 2022 pokračovaly tyto projekty v oblasti studentské migrace:

- ▶ **Režim student:** koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů

Projekt Režim student byl schválen vládou ČR v roce 2017. Jeho podstatou je **usnadnění vízového a pobytového procesu** cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR. Prostřednictvím Režimu student je těmto studentům umožňován rychlejší přístup na zastupitelský úřad k podání žádosti o pobytová oprávnění.

Cílem Režimu student je zabezpečení flexibilní spolupráce zařazených vysokých škol s příslušnými správními orgány v ČR a zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol tak, aby žádosti o pobytová oprávnění byly studenty podávány bez formálních a věcných vad.

V roce 2022 bylo do Režimu student zapojeno **37 veřejných a soukromých vysokých škol** a celkem 2 893 uchazečů. Pokles o přibližně 1 000 studentů oproti roku 2021 je způsoben uzavřením zastupitelských úřadů v Rusku, které měly významný podíl na počtu studentů zařazených do tohoto procesu. Do Režimu Student bylo k 1. prosinci 2022 zařazeno celkem 32 států, přičemž některé zastupitelské úřady mají konzulární působnost pro více států (takto bylo pokryto celkem **89 států**).

► Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí

I v roce 2022 pokračovala realizace projektu, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený na **studentskou migraci zahraničních stipendistů** a jeho gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). Studenti jsou do projektu zařazováni na základě nominace ze strany garanta pobytu, kterým jsou hostitelské instituce.

Cílovou skupinu tvoří studenti ze třetích zemí, kteří byli ke studiu v ČR přijati na základě bilaterálních či multilaterálních mezinárodních smluv a usnesení vlády (rozvojové země a krajané) a dále pak účastníci programu Erasmus+ Mezinárodní kreditové mobility a Fulbrightova programu.

► Program stipendií

V souladu se Strategií poskytování vládních rozvojových stipendií na léta 2019 – 2024 jsou nabízena **stipendijní místa pro uchazeče z prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce ČR (Moldavsko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kambodža, Etiopie, Zambie) a z Ukrajiny.**

Vzhledem k situaci na Ukrajině, která vedla k uzavření konzulárních úseků ZÚ v Kyjevě a ve Lvově, nežádali stipendisté z Ukrajiny o příslušná dlouhodobá víza na ZÚ, ale využili institutu dočasné ochrany.

3.3.4 MIGRACE ZA ÚČELEM VÝZKUMU

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem **výzkumu** bylo v roce 2022 uděleno 337 cizincům, tedy 1,4 % ze všech udělených dlouhodobých pobytů podaných na ZÚ. Meziročně byl pozorován pokles o 17,2 %, kladně se tak rozhodlo o 70 žádostí méně. Dlouhodobý pobyt za účelem výzkumu byl nejčastěji, podobně jako v předchozích letech, udělován občanům **Indie**. V roce 2022 jim bylo uděleno 107 povolení k pobytu za účelem výzkumu a podílejí se tak na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí za tímto účelem z 31,8 %. S výrazným odstupem následovali občané **Číny**, kteří obdrželi povolení ve 22 případech (tj. 6,2 %) a **Turecka** s 20 kladnými rozhodnutími (tj. 5,9 %).

3.4 Vízová politika a schengenská spolupráce

3.4.1 VÍZOVÁ POLITIKA

Česká republika provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku**. Tato agenda spadá do působnosti MZV, přičemž probíhá úzká spolupráce s MV. Základním dokumentem **společné vízové politiky je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 (tzv. vízové nařízení)**. Tento dokument stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Co se týká vízové liberalizace, nedošlo v roce 2022 ke změnám seznamu zemí s bezvízovým stykem s EU.

Základním právním nástrojem, který upravuje oblast vydávání krátkodobých (schengenských víz), je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex).²⁹ Od 2. února 2020 je účinná novela vízového kodexu. Novela reflektuje poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a jako nástroj řešení problémů spojených s nelegální migrací propojila vízovou politiku se spoluprací jednotlivých třetích zemí v oblasti navracení nelegálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

3.4.1.1 VÝVOJ V OBLASTI VÍZOVÉ POLITIKY

Jedním z nových nástrojů novelizovaného vízového kodexu, který EU v roce 2021 poprvé implementovala v praxi, byla opatření podle čl. 25a. Jedná se o **soubor negativních pobídek, který může být aplikován vůči třetím zemím prokazujícím nízkou míru spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob**. V případě dobré spolupráce mohou být naopak navrženy pozitivní vízové pobídky. Evropská komise dle tohoto

²⁹ Jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

ustanovení pravidelně, nejméně jednou ročně, posuzuje spolupráci třetích zemí s ohledem na zpětné přebírání osob. Opatření podle článku 25a bylo přijato **vůči Gambii. V roce 2022 proběhlo druhé vyhodnocení úrovně spolupráce v navracení se třetími zeměmi.** Protože nedošlo k výrazné změně a zlepšení spolupráce s Gambií, po projednání pracovními orgány Rady bylo dne 8. prosince 2022 přijato prováděcí rozhodnutí Rady EU 2022/2459 o uplatňování zvýšeného vízového poplatku, pokud jde o Gambii (120 EUR). Bylo tedy přistoupeno ke druhé fázi restriktivních opatření, která doplňují ta, přijatá v roce 2021. Přímo aplikovatelné prováděcí rozhodnutí Rady bylo publikováno v Úředním věstníku EU a vstoupilo v platnost dne 15. prosince 2022. Zvažovaná opatření vůči Senegal a Iráku přijata nebyla.

V roce 2022 byla na pracovní úrovni Rady projednávána vízová liberalizace se třetími zeměmi, konkrétně **návrh nařízení na vízovou liberalizaci Kuvajtu a Kataru.** Evropská komise vydala dne 27. dubna 2022 „Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění Nařízení (EU) č. 2018/1806 (vízové nařízení), kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni“. EK tedy navrhla přesunout Kuvajt a Katar z přílohy I do přílohy II vízového nařízení, a osvobodit tak státní příslušníky těchto zemí od vízové povinnosti při cestách do schengenského prostoru na dobu nepřesahující 90 dnů. Členské státy se shodly na vízové liberalizaci Kataru a Kuvajtu, pod podmínkou zahrnutí mechanismů na pozastavení bilaterálních dohod, readmisních klauzulí a plnou funkčností systému ETIAS. Zpráva k návrhu nařízení byla schválena 1. prosince 2022.

V souvislosti s vojenskou invazí Ruska na území Ukrajiny, jež začala dne 24. února 2022, **došlo ke zpřísnění unijní vízové politiky vůči Rusku.** Dne 25. února 2022 Rada důrazně odsoudila ruskou vojenskou agresi proti Ukrajině a schválila částečné pozastavení dohody mezi EU a Ruskou federací o zjednodušení vízového režimu pro diplomaty, vysoké státní úředníky a podnikatele. Na neformálním zasedání dne 31. srpna 2022 dosáhli ministři zahraničních věcí politické dohody na úplném pozastavení dohody o zjednodušení vízového režimu. Návrh byl přijat Radou dne 9. září 2022 a týká se všech ruských občanů, přijíždějících do EU na krátkodobý pobyt. Žádosti o víza se nadále zpracovávají dle

standardních pravidel vízového kodexu, jedná se tedy zejména o zvýšení vízového poplatku z 35 EUR na 80 EUR, povinnost předkládat všechny podpůrné dokumenty, prodloužení doby na zpracování žádosti o vízum nebo přísnější pravidla k vydávání víz k vícero vstupům. Komise následně předložila pokyny, které zajišťují, že pozastavení dohody nebude mít negativní dopad na některé kategorie osob cestujících do EU, např. novináře, disidenty nebo zástupce občanské společnosti.

Nadále je členskými státy **uplatňováno částečné pozastavení vízové facilitační dohody s Běloruskem**, ke kterému došlo 9. listopadu 2021 v důsledku porušování lidských práv a popírání demokratického vládnutí po prezidentských volbách v Bělorusku.

V průběhu roku 2022 byl **dokončen ratifikační proces Dohody mezi Evropskou unií a Kapverdskou republikou**, kterou došlo ke změně Dohody o usnadnění udělování víz pro krátkodobý pobyt občanů Kapverdské republiky a Evropské unie uzavřené v prosinci 2014. Stalo se tak v důsledku vývoje právních předpisů na obou stranách, včetně revize vízového kodexu na straně EU nebo zrušení vízové povinnosti pro občany EU při pobytu kratším než 30 dnů ze strany Kapverd. Dohoda vstoupila v platnost 1. července 2022.

V souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině Evropská rada v červnu 2022 **odsouhlasila udělení kandidátského statusu Ukrajině a Moldavsku a potenciálně kandidátského statusu Gruzii**. Tyto kroky vedly k pocitu nejistoty partnerů na západním Balkáně, Evropská rada ovšem vyjádřila své plné a jednoznačné odhodlání podporovat perspektivu členství západního Balkánu v EU. Během českého předsednictví v Radě EU v říjnu 2022 započalo projednávání **návrhu nařízení vízové liberalizaci Kosova**, vycházející z návrhu nařízení z roku 2016. Kompromisní návrh s nejzazším datem liberalizace Kosova k 1. lednu 2024 byl schválen Radou EU dne 2. prosince 2022. Návrh nařízení počítá se zrušením vízové povinnosti za předpokladu, že bude spuštěn Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS) a byl během CZ PRES úspěšně projednán i během politických dialogů s Evropským parlamentem. Legislativní proces bude pokračovat v roce 2023.

3.4.1.2 DIGITALIZACE VÍZOVÉHO PROCESU

Jedním ze zásadních témat společné vízové politiky v roce 2022 se stala digitalizace vízového procesu. V roce 2021 mělo několik ČS EU včetně ČR možnost otestovat prototyp nového aplikačního portálu (EU VAP-Common EU Visa Application Portal). Tyto zkušenosti byly využity během **jednání o legislativním návrhu digitalizace vízového procesu**.³⁰ Cílem návrhu bude převedení vízového procesu do digitální podoby včetně nahrazení vízového štítku jeho digitální alternativou. Návrh nařízení předpokládá vznik harmonizované online platformy pro podávání krátkodobých žádostí o víza s centrálním a výkonným managementem pro ústředí a konzuláty.

Podle předloženého legislativního návrhu by EU aplikační portál měl obsahovat jak aktuální informace o schengenských vízech, tak i obecné pokyny pro podání žádosti o vízum. Plánovanou součástí je i zabezpečený komunikační kanál spojující žadatele a konzulát. Využitím jednotného EU aplikačního portálu má dojít ke snížení administrativních překážek a nákladů, jako je např. archivace žádostí, převoz vízových štítků atd. Zároveň bude celý proces rychlejší a bezpečnější, očekává se snížení rizika visa shoppingu. Osobní přítomnost žadatele bude nutná pouze u prvožadatelů, žadatelů majících nový cestovní doklad nebo z důvodu odběru biometrických údajů. Digitální proces tak EU učiní více atraktivní pro občany s vízovou povinností. **Projednávání návrhu k digitalizaci vízového procesu se stalo ve 2. polovině roku 2022 prioritou českého předsednictví v Radě EU na Pracovní skupině pro otázky víz.**

V návaznosti na prováděcí rozhodnutí Evropské komise je od 1. listopadu 2022 vydáván **vízový štítek podle jednotného vzoru rozšířený o digitální pečeť, tj. zabezpečený 2D čárový kód**. Cílem změny je posílení zabezpečení vízového štítku, a zejména jeho ochrana před paděláním. Kód je předstupněm zavedení digitálního víza, které nahradí dosud používaný papírový štítek. Česká republika využila k zavedení digitální pečeti nástroje Programu eu-INIS a v roce 2022 úspěšně apliko-

³⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008, (ES) č. 810/2009 a (EU) č. 2017/2226, nařízení Rady (ES) č. 1683/95, (ES) č. 333/2002, (ES) č. 693/2003 a (ES) č. 94/2003 a Úmluva k provedení Schengenské dohody za účelem digitalizace vízového procesu.

vala 2D čárový kód na vízové štítky vydávané na území a zastupitelských úřadech v řádném termínu.

3.4.2 SCHENGENSKÁ SPOLUPRÁCE

3.4.2.1 EVROPSKÁ LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE K SCHENGENSKÉ PROBLEMATICE

- ▶ **Návrh nařízení Rady o zřízení a provozu hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení nařízení (EU) č. 1053/2013**

Od 1. října 2022 se na mechanismus schengenského hodnocení aplikuje nařízení Rady (EU) 2022/922 o vytvoření a fungování hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení nařízení (EU) č. 1053/2013.

Nové nařízení reaguje na zprávu o přezkumu fungování schengenského hodnocení po skončení prvního pětiletého cyklu na základě nařízení č. 1053/2013, kterou Komise vydala dne 25. listopadu 2020. Toto nařízení by mělo efektivně řešit hlavní identifikované nedostatky předchozího mechanismu, zejména zdoluhavý administrativní proces přijímání zpráv z hodnocení a navazujících dokumentů, nedostatečnou kapacitu členských států vysílat experty na hodnocení, nízkou účinnost neohlášených návštěv, pomalé provádění akčních plánů a nedostatek informací o jeho průběhu, a také nedostatečnou integraci monitoringu základních práv do mechanismu hodnocení.

- ▶ **Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob**

V návaznosti na Strategii pro zajištění plně funkčního a odolného schengenského prostoru a v reakci na aktuální situaci na vnějších hranicích v kontextu instrumentalizace migrace předložila Komise dne 14. prosince 2021 návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech

upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Navržené změny se týkaly jak oblasti vnějších, tak oblasti vnitřních hranic schengenského prostoru (Evropské unie). Návrh představil mimo jiné nový mechanismus jednotného uplatňování opatření na vnějších hranicích v případě ohrožení veřejného zdraví, reakci na instrumentalizaci migrace na vnějších hranicích, režim na vnitřních hranicích či otázku dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Návrh byl předložen v balíčku s návrhem nařízení k řešení situací instrumentalizace v oblasti migrace a azylu a souvisí s dalšími návrhy předloženými v průběhu roku 2021, např. s návrhem revize Schengenského hodnotícího mechanismu či kodexem pro policejní spolupráci. Návrh byl projednáván na úrovni Rady během francouzského předsednictví v Radě EU, obecný přístup Rady byl přijat dne 10. června 2022.

► **Návrh nařízení související s prověřováním státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích**

Dne 23. září 2020 předložila Komise návrh nařízení, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 737/2008, (EU) 2017/226, (EU) 2019/817. V Radě byl návrh projednáván během německého, portugalského, slovinského a francouzského předsednictví. Až během francouzského předsednictví byl Výborem stálých zástupců vlád členských států Evropské unie (Coreper) dne 22. června 2022 přijat mandát k vyjednávání s Evropským parlamentem (EP) v rámci prvního kroku gradualistického přístupu iniciovaného francouzským předsednictvím. V EP se o tomto návrhu v současné době jedná ve Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE).

Dne 2. března 2021 předložila Komise návrh nařízení, kterým se mění nařízení (EU) 2019/816, kterým se zřizuje centralizovaný systém pro identifikaci členských států, jež mají informace o odsouzeních státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti (ECRIS-TCN), na doplnění Evropského informačního systému rejstříku trestů, a nařízení (EU) 2019/818, kterým se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU v oblasti policejní a justiční spolupráce, azylu a migrace a kterým se mění nařízení (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 a (EU) 2019/816, za účelem zavedení prověřování státních příslušní-

ků třetích zemí na vnějších hranicích (screening consequential amendments). Tento návrh byl projednán pracovní skupinou Rady pro hranice a dne 29. června 2022 byl přijat mandát k jednání. V Evropském parlamentu je návrh projednáván ve výboru LIBE.

► **Návrh nařízení upravující shromažďování a výměnu předběžných informací o cestujících**

V prosinci 2022 Evropská komise představila návrh nového nařízení upravujícího shromažďování a výměnu předběžných informací o cestujících (API údaje), tedy informací o totožnosti cestujících obsažených v cestovních dokladech v kombinaci s informacemi o letu shromážděnými při odbavení. Paralelně s tímto návrhem Evropská komise představila i návrh nařízení, které upravuje předávání těchto údajů za účelem prevence, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažných trestných činů. Evropská komise tak usiluje o vytvoření právního základu pro využívání API údajů nejen pro účely kontrol na vnějších hranicích, ale i za účelem potírání kriminality. V roce 2023 bude probíhat vyjednávání o těchto návrzích v rámci jednání Rady EU, přičemž cílem je dosáhnout shody na finální podobě obou nařízení napříč institucemi EU do konce roku 2023.

► **Návrh nařízení o digitalizaci vízového procesu**

Evropská komise v dubnu 2022 předložila návrh nařízení na digitalizaci vízového procesu. Cílem návrhu vízové digitalizace je zjednodušit, harmonizovat, a snížit administrativní překážky. Hlavní změnou je zavedení jednotného evropského portálu pro podání víza a digitalizace vízového štítku. Digitalizace bude znamenat úsporu času a financí konzulátů tím, že dojde např. ke zkrácení doby vyřizování žádosti, přesunu personálu od administrace a archivace k prověřování žádostí, čímž se posílí ochrana schengenského prostoru, nebo tím, že dojde ke snížení nákladů na výrobu a transport vízových štítků. Zlepší se také bezpečnost a omezí možnost padělání nebo pozměnění vízového štítku. Digitalizace také omezí visa shopping, protože harmonizovaný postup podání žádosti předpokládá především podání žádosti na jednom digitalizovaném místě (portále). Projednávání návrhu bylo plně zahájeno během českého předsednictví a bude pokračovat také v roce 2023.

3.4.2.2 ZNOVUZAVEDENÍ OCHRANY VNITŘNÍCH HRANIC SE SLOVENSKEM

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršením migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU v jarních a letních měsících roku 2022 byla příslušnými orgány identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR. Situace dosáhla takové intenzity, že alternativní nástroje k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti nestačily.

Vláda ČR proto znovu **zavedla³¹ ochranu na vnitřních hranicích na celém úseku pozemní hranice se Slovenskou republikou** v období od 29. září 2022 do 8. října 2022. Toto znovuzavedení bylo dále vládou opakovaně prodlužováno až do 25. ledna 2023. Od počátku znovuzavedení kontrol se na provádění opatření spolu s Policií ČR podíleli příslušníci Celní správy ČR podle § 22 zák. č. 273/2008 Sb. (celkem 120 příslušníků denně po dvou směnách ranní/noční),³² od 9. října pak i vojáci v činné službě. Kontroly tak kromě nelegální migrace byly mj. zaměřeny na dovoz zboží uniklému celnímu dohledu, vyhledávání zájmových komodit, nelegální dovoz zbraní a omamných a psychotropních látek; kontrolu celních a daňových dokladů atd.

3.4.2.3 ROZŠÍŘENÍ SCHENGENSKÉHO PROSTORU

Ministři vnitra členských států se na zasedání Rady pro vnitřní věci v Bruselu 8. prosince 2022 usnesli na **rozšíření schengenského prostoru o Chorvatsko**. Bylo stanoveno, že kontroly na vnitřních hranicích s Chorvatskem budou v případě pozemní a mořské hranice zrušeny od 1. ledna 2023. Na vzdušné hranici pak došlo ke zrušení kontrol od 26. března 2023.

V roce 2022 byl schválen vstup Chorvatska do schengenského prostoru od 1. ledna 2023.

³¹ Usnesení vlády ČR ze dne 26. září 2022 č. 823 o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky.

³² Od 12. prosince 2022 byl snížen počet nasazených příslušníků Celní správy ČR na celkem 60 příslušníků celní správy denně, od 1. ledna 2023 došlo k dalšímu snížení na celkem 40 příslušníků a k datu 25. ledna 2023 došlo k ukončení nasazení příslušníků Celní správy ČR podle § 22 zák. č. 273/2008 Sb.

Rozšíření Schengenu o Chorvatsko bylo jednou z priorit českého předsednictví v radě EU.

3.5 Integrace, občanství

3.5.1 INTEGRACE

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze tehdy, pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Nezbytnou nutností je aktivní integrační politika. Jejím cílem je podpořit **začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití** mezi cizinci a většinovou společností, **zamezit vzniku negativních sociálních jevů** soužití (např. vznik uzavřených komunit cizinců či radikalizace) **a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR**. Integrace je oboustranný proces, který na jedné straně vyžaduje ochotu k integraci ze strany cizinců a z druhé strany pak ochotu majoritní společnosti podpořit jejich úsilí o začlenění do společnosti.

Primární cílovou skupinou integrace jsou legálně pobývající státní příslušníci třetích zemí. V roce 2022 bylo umožněno vzájemné potřebné doplňování v oblasti cílové skupiny u strategie zaměřené na osoby s dočasnou ochranou. Řady integračních nástrojů (např. poskytování informací, sociální a právní poradenství, jazykové kurzy, či pomoc v tíživě životní situaci) mohou využívat rovněž **občané Evropské unie** a dále **držitelé mezinárodní ochrany** (nad rámec pro ně připravených služeb poskytovaných v rámci Státního integračního programu). Ve výjimečných případech pak mohou být součástí cílové skupiny i státní občané České republiky, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako výše zmínění cizinci. S ohledem na to, že integrace je oboustranným procesem, je cílovou skupinou integrace také majoritní společnost. Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřuje na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. Těmi jsou především ženy-cizinky (ekonomicky aktivní i ženy v domácnosti), cizinci-senioři a děti a mládež z řad cizinců.

Koordinací politiky integrace cizinců je pověřeno Ministerstvo vnitra, ale jednotlivá ministerstva jsou odpovědná za její realizaci v rámci jejich gesce. Základním dokumentem integrační politiky ČR je **Koncepce integrace cizinců na území České republiky**, schválená v roce 2016. V Koncepci je stanoveno 5 základních priorit integrace cizinců, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu. MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců (dále jen „Postup“), který obsahuje konkrétní integrační opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu následujícího roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR. V roce 2022 vycházela integrační opatření z dokumentu *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2022*, který byl schválen usnesením vlády č. 40 ze dne 26. ledna 2022. Vždy na začátku následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok.³³ Samostatnou linií je integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, kterou upravuje Státní integrační program.³⁴

Integrační opatření se zaměřují na podporu soběstačnosti cizinců tak, aby znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, zvládli se zorientovat v novém prostředí, poznali zvyklosti a způsob života v ČR, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce sociální a ekonomické a měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu. Pomoc při integraci u cizinců výrazně snižuje riziko jejich zneužívání, manipulovatelnosti a závislosti na zprostředkovatelích.

Klíčovým nástrojem podpory integrace cizinců na regionální úrovni je **celorepubliková síť osmnácti Center na podporu integrace cizinců**, jež monitorují situaci cizinců v daném regionu a sdílejí důležité informace s dalšími aktéry. Zajišťují také cizincům rovný přístup k integračním

³³ Koncepce, Postup i Zprávy jsou k dispozici na stránkách <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>.

³⁴ Dne 16. ledna 2017 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 36 změnu usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících.

službám a ke kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni ve všech krajích ČR. Nabízejí tak celou škálu integračních služeb, kterými jsou například kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy či sociální a právní poradenství. Při své činnosti se Centra zaměřují i na většinovou společnost, orgány veřejné správy a další aktéry integrace v dané lokalitě (např. NNO, zaměstnavatele či školy). Ve druhé polovině roku 2022 došlo v reakci na příchod uprchlíků z Ukrajiny k přibližně dvojnásobnému posílení kapacity Center.

Vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí mají nově podle vyhlášky č. 520/2020 Sb. povinnost absolvovat po 1. lednu 2021 **adaptačně-integrační kurz**. Cílem tohoto opatření je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi a posílit jejich samostatnost a nezávislost. Zároveň by jim absolvování mělo pomoci vymanit se ze systému závislosti na zprostředkovatelích a poskytnout jim informace o možnosti využívat integračních opatření.

Centra na podporu integrace cizinců zrealizovala celkem 645 adaptačně-integračních kurzů za účasti 9 864 cizinců. Nejpočetnější jazykovou mutací, do které byl kurz tlumočen, byl jazyk ukrajinský, poté ruský, anglický, mongolský, srbský a vietnamský. Též byly realizovány kurzy v několika raritních jazycích jako korejština, japonština, thajština, albánština, moldavština a hindi, včetně jednoho kurzu tlumočeného do znakové řeči v ukrajinštině pro neslyšící klienty. Celkem 88 % realizovaných kurzů bylo veřejných, zbylých 12 % byly kurzy neveřejné.³⁵

Dalším klíčovým nástrojem na podporu integrace na lokální úrovni jsou projekty obcí. Ty pomáhají vytvářet vhodné podmínky pro bezproblémové začlenění cizinců a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. Obce a městské části mohou pomocí financí ze státních dotací realizovat komplexní integrační projekty, které jsou vytvořené na základě znalosti místní situace a potřeb. Projekty jsou realizované ve spolupráci s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. Centra na podporu integra-

Centra na podporu integrace cizinců poskytují služby legálně pobývajícím cizincům ve všech regionech ČR.

³⁵ Tj. kurz realizovaný Centrem ve spolupráci s právnickou osobou, např. zaměstnavatelem, pro předem určené cizince.

ce cizinců, NNO, školy). Dalšími aktéry integrace na lokální úrovni jsou NNO, které v rámci své činnosti mimo jiné zajišťovaly například asistenci cizincům na pracovištích OAMP, či metodicky dozorovaly adaptačně-integrační kurzy.

V průběhu závěrečného čtvrtletí 2022 MV na základě podkladů ostatních ministerstev a dalších subjektů zpracovalo a předložilo vládě Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2023, který byl dne 14. prosince 2022 schválen usnesením č. 1051.

Centra na podporu integrace cizinců zrealizovala celkem 645 adaptačně-integračních kurzů pro 9 864 cizinců.

V roce 2022 byla v rámci Koncepce integrace cizinců ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 54 290 290 Kč. Z této částky bylo přiděleno MV 41 434 290 Kč, Ministerstvu kultury 306 000 Kč, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy 12 300 000 Kč a Českému statistickému úřadu 250 000 Kč. Ostatní resorty zapojené do integrace cizinců (MPSV, MZV, MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné

finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu. Prostředky byly alokovány i z vlastních zdrojů ministerstev mimo Koncepci integrace cizinců, ale i z ambasád, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů. Mezi další významné finanční zdroje patřil Azylový, migrační a integrační fond. Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu.

Určit přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých letech a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně identifikovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. Lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem všech prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2022 částku 500 mil. Kč a významné prostředky byly alokovány i v rámci adaptace a integrace osob s udělenou dočasnou ochranou.

3.5.2 OBČANSTVÍ

V roce 2022 bylo **uděleno státní občanství ČR** celkem **3 949 cizincům** (o 349 osob méně než v předchozím roce), přičemž v tomto počtu je zahrnuto i 14 cizinců, kteří na území ČR pobývali na základě mezinárodní ochrany ve formě azylu.

Tabulka 9:

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2012–2022

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
cizincům uděleno státní občanství ČR	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757	2 973	2 656	4 298	3 949

Zdroj: MV

Mezi osobami, které v roce 2022 nabyly státní občanství ČR udělením, byli tradičně nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** – 1 370 (o 113 méně než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství ČR udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 798 (o 119 méně než v předchozím roce), **Slovenska** – 590 (o 5 více než v předchozím roce), **Vietnamu** – 163 (o 10 méně než v předchozím roce) a **Běloruska** – 121 (o 18 méně než v předchozím roce).

V roce 2022 Ministerstvo vnitra zároveň evidovalo zásadní **nárůst celkového počtu žádostí o udělení státního občanství České republiky** – celkem bylo Ministerstvu vnitra v roce 2022 doručeno 4 789 žádostí o udělení státního občanství ČR (oproti 3 854 žádostem o udělení státního občanství ČR v roce 2021 se jedná o nárůst o téměř 25 %). Uvedené souvisí s definitivním odpadnutím restriktivních opatření proti šíření nemoci covid-19, kterými byl v roce 2021 částečně omezen chod některých orgánů veřejné správy a dále s vypuknutím ruské agrese na Ukrajině v únoru 2022, se kterou byl spojen jak nárůst počtu dotazů potenciálních

V roce 2022 bylo státní občanství ČR uděleno celkem 3 949 cizincům.

žadatelů o udělení státního občanství České republiky z řad státních příslušníků Ukrajiny, Běloruska a Ruska, tak počet těmito státními příslušníky podaných žádostí o udělení státního občanství ČR.

Dále bylo vyhověno 44 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR (o 14 osob méně než v předchozím roce), kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2022 bylo uděleno státní občanství ČR podle § 29 zákona o státním občanství České republiky 3 nezletilým dětem (o 8 méně než v roce 2021), které se narodily na území České republiky a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území České republiky povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

Zároveň v roce 2022 nabylo **1 849 cizinců státní občanství České republiky na základě některého z prohlášení**, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství České republiky³⁶ (o 75 osob více než v předchozím roce).

Mezi osobami, které v roce 2022 nabyly státní občanství ČR prohlášením podle § 31 zákona o státním občanství (bývalí čeští státní občané nebo českoslovenští státní občané a jejich potomci do druhé generace), jsou nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci Spojených států amerických, Německa a Velké Británie.

Mezi osobami, které v roce 2022 nabyly státní občanství ČR prohlášením podle § 35 zákona o státním občanství (tzv. přistěhovalci druhé generace ve věku 18-21 let), jsou nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci Vietnamu, Ukrajiny a Ruska.

Celkem tedy v roce 2022 nabylo státní občanství ČR udělením či prohlášením 5 842 osob (o 296 osob méně než v roce 2021).

³⁶ § 31 – § 36 zákona č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky.

3.6 Zvyšování informovanosti cizinců

V roce 2022 byla spuštěna **řada komunikačních projektů, které mají za cíl sjednocovat poskytované informace ve formě zaměřené na potřeby koncových uživatelů.**

Koncem roku 2022 došlo ke spuštění nového **Informačního portálu pro cizince**.³⁷ Cílem této internetové stránky je sjednotit poskytování informací o pobytových záležitostech v České republice a zajistit tak snazší orientaci cizinců v podmínkách pobytu. Informační portál pro cizince klade důraz právě na potřeby uživatelů, kteří by zde měli najít informace jednoduše a ve formě, která je pro ně snadněji využitelná.

Příkladem důrazu na potřeby uživatelů bude například interaktivní průvodce, který na základě odpovědí uživatelů na specifické otázky identifikuje jejich situaci a potřeby. Následně jim nabídne přesně ty informace, které ve své situaci potřebují.

Součástí Informačního portálu pro cizince bude také objednávací systém, přes který si uživatelé budou moci rezervovat termíny na pracovištích, kontrolovat stavy svých žádostí a notifikační systém, který je upozorní na zákonné povinnosti, končící lhůty atd.

**Na konci roku 2022
byl spuštěn
Informační portál
pro cizince, který
přehledně a srozumitelně shrnuje
informace týkající
se pobytu.**

³⁷ www.frs.gov.cz

Primárně v souvislosti s válečnou krizí na Ukrajině a narůstající potřebou poskytovat komunitě žadatelů a držitelů dočasné ochrany objektivní a včasné informace, bylo v roce 2022 spuštěno několik dalších projektů.

- ▶ V den vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině byla v rámci klientského centra spuštěna **mimořádná linka pro osoby přicházející z Ukrajiny**. Během prvních dnů a týdnů konfliktu fungovala linka v režimu nonstop a její operátoři, hovořící českým a ukrajinským jazykem, pomohli volajícím se základní orientací po příjezdu do ČR a poskytovali základní informace k migračním záležitostem (např. zaměstnávání, školní docházka potomků či pojištění). V průběhu roku, kdy i další resorty spustily informační linky pro občany Ukrajiny, se linka MV vrátila k informování v rámci agendy OAMP a soustředila se na poskytování obecných informací týkajících se získávání či rušení dočasné ochrany. Za rok 2022 bylo evidováno celkem 140 625 příchodích hovorů, z toho operátoři úspěšně obsloužili 77 % hovorů. Vedle vzniku telefonní linky spuštěn i email, kde za rok 2022 pracovníci vyřídili 10 419 emailových dotazů.
- ▶ Na webových stránkách www.mvcr.cz byla ihned **zřízena sekce pro ukrajinské občany s aktuálními informacemi o pobytu v ČR s dočasnou ochranou**. Osoby přicházející do ČR na ni byly upozorněny hned po překročení hranic pomocí SMS zprávy s odkazem na zmíněné stránky. Informace z této stránky, byly následně přesunuty na Informační portál pro cizince (viz výše). Tímto krokem došlo k centralizaci informací.
- ▶ Dále ministerstvo spolupracovalo s dalšími partnery na obsahu webového rozcestníku www.nasiukrajinci.cz.
- ▶ K informování používá ministerstvo i pracoviště a prostory Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině. Aby se potřebná sdělení dostala k cílové skupině v co nejširším možném rozsahu, jsou na těchto místech distribuovány informační letáky nebo tištěné infografiky.

- ▶ V září 2022 byla spuštěna **facebooková stránka Naši Ukrajinci**, která cílí na osoby, které žádají nebo mají udělenou dočasnou ochranu v ČR. Dále pak také na osoby nebo organizace, které těmto osobám poskytují pomoc (jedinci, neziskové organizace, občanské komunity atd.). Informace jsou poskytovány v ukrajinském i českém jazyce. Na stránce jsou zveřejňovány upozornění, návody, reakce na fake news a podobně.

V současné době je spuštěn pilotní projekt, který spočívá v **zapojení virtuálních asistentů (voicebot, chatbot) do komunikace s cizinci žijícími v ČR** tak, aby byla zjednodušena jejich cesta k získávání informací. V současné chvíli je projekt v pilotní fázi testován pouze v užší skupině cizinců (občané Ukrajiny prchající před ozbrojeným konfliktem, kteří v České republice žádají o dočasnou ochranu, nebo ji již mají udělenou). Tento pilotní projekt a data získaná v jeho průběhu budou sloužit jako základ pro analýzu možností budoucího využití těchto nástrojů pro širší skupiny cizinců pobývajících v ČR.

Na mimořádné lince pro osoby prchající z Ukrajiny bylo za rok 2022 evidováno celkem 140 625 příchozích hovorů.

MV se v roce 2022 aktivně zapojilo do mezinárodních diskusí a jednání k integraci cizinců. V roce 2022 se uskutečnila dvě zasedání zástupců pracovní skupiny Evropská integrační síť (EIN) vytvořené v rámci DG HOME. V současnosti jsou zástupci ČR nejdéle sloužícími členy sítě. V rámci jednání ČR prezentovala na vyzvání Evropské komise situaci v oblasti integrace žáků-cizinců. Evropská komise a řada členských států velice pozitivně hodnotila aktivity českého předsednictví. Zásadním požadavkem členských států bylo zintenzivnění činnosti sítě v kritických časech.

- ▶ **V roce 2022 došlo k nárůstu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v porovnání s předchozím rokem, a to o 20,1 %.** Celkem bylo v roce 2022 evidováno **1 694 žádostí o mezinárodní ochranu**.
- ▶ Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly v roce 2022 Ukrajina (280), Turecko (236) a Rusko (157).
- ▶ Mezinárodní ochrana **formou azylu byla udělena 92 žadatelům**, nejvíce občanům Afghánistánu (38), Myanmaru (18), Ruska (7) a Ázerbájdžánu (7).
- ▶ **Formou doplňkové ochrany byla mezinárodní ochrana udělena ve 389 případech.** Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Ukrajiny (277) a Sýrie (38).
- ▶ Oblast integrace osob a udělenou mezinárodní ochranou upravuje **Státní integrační program (SIP)**. Subjektem zastřešujícím integrační aktivity je Správa uprchlických zařízení (SUZ). Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a držitelů doplňkové ochrany a jejich začlenění do společnosti.
- ▶ V roce 2022 vstoupilo do SIP celkem **293 oprávněných osob**. V průběhu roku bylo uzavřeno **celkem 142 individuálních integračních plánů (IIP) pro celkem 293 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny)**.

V roce 2022 se počet žádostí o mezinárodní ochranu postupně zvyšoval až do března, kdy kvůli ruské invazi narostl počet žadatelů z Ukrajiny. Ti poté přešli pod systém dočasné ochrany. K druhému výkyvu v počtu žádostí došlo v září, kdy se výrazně zvedl počet žadatelů z Turecka. Celkem bylo podáno **1 694 žádostí o mezinárodní ochranu**, což je ve srovnání s rokem 2021 nárůst o 20,1 %. I nadále jsou však počty nižší než v období před vypuknutím pandemie covid-19. Počty jsou srovnatelné s rokem 2018 (tehdy 1 701 žádostí).

4.1 Žádosti o udělení mezinárodní ochrany

Ve srovnání s většinou zemí EU do ČR směřují výrazně nižší počty žadatelů o mezinárodní ochranu. ČR se v pořadí cílových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu nacházela v roce 2022 na 24. místě (stejně jako v roce 2021). Nižší počty žadatelů směřovaly už jen do 5 dalších zemí (Malta, Lotyšsko, Slovensko, Maďarsko a Litva).³⁸

Tabulka 10:

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v letech 2012–2022

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet žadatelů	753	707	1 156	1 525	1 475	1 450	1 701	1 922	1 164	1 411	1 694
meziroční změna	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9	17,3	13,0	-39,4	21,2	20,1

Zdroj: MV

**Mezinárodní
ochrana formou
azyly byla v roce
2022 udělena
92 žadatelům.**

Z celkového počtu 1 694 žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2022 jich bylo 1 339 (tj. 79 %) podáno poprvé a 355 (tj. 21 %) opakovaně.³⁹ Podíl poprvé podaných žádostí se oproti roku 2021 snížil (o 3,9 procentních bodů).

Oproti roku 2021, kdy byly počty žadatelů v prvním pololetí víceméně stabilní, v roce 2022 docházelo v prvních měsících k nárůstu počtu žádostí. V březnu jejich počet vyvrcholil především kvůli nárůstu

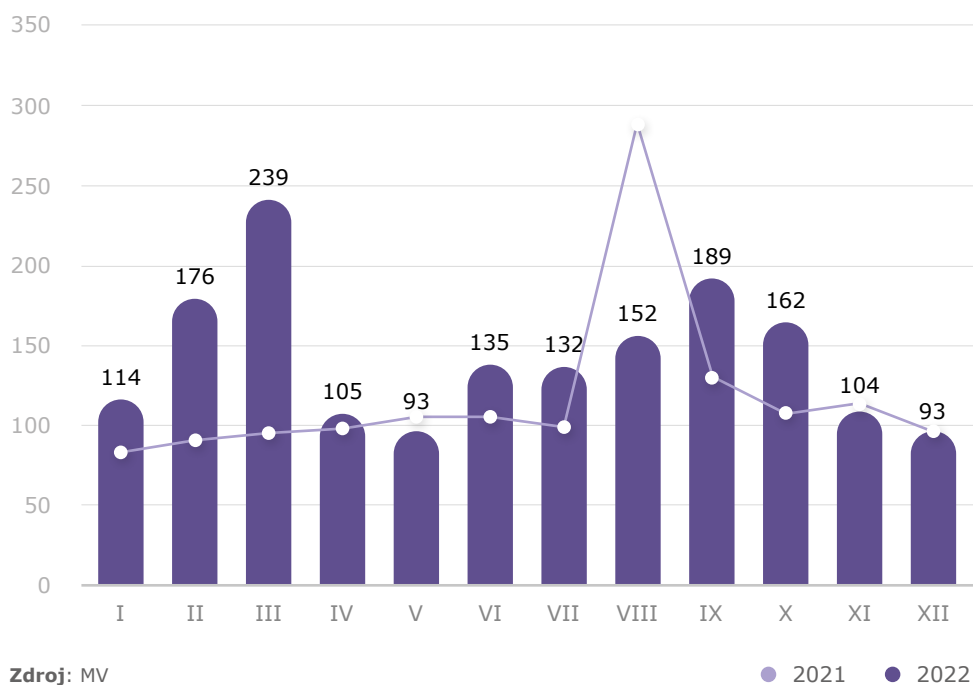
³⁸ Dle dat EUAA.

³⁹ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. prosince 2007). Jedná se o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. Cizinci mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

žadatelů z Ukrajiny, kteří v prvních týdnech ruské invaze na území Ukrajiny podávali více žádostí o mezinárodní ochranu, než přešli do systému dočasné ochrany a počet těchto žádostí klesl. V I. čtvrtletí bylo podáno 529 žádostí. K dalšímu výkyvu došlo v září, kdy se výrazně zvedl počet tureckých žadatelů a ve III. čtvrtletí bylo podáno 473, nejméně žádostí bylo podáno v průběhu II. čtvrtletí. Průměrný měsíční počet žádostí byl celkem 141 žádostí, což je v meziročním srovnání nárůst o 23 žádostí.

Graf 6:

Počet žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících – srovnání 2021/2022

Zdroj: MV

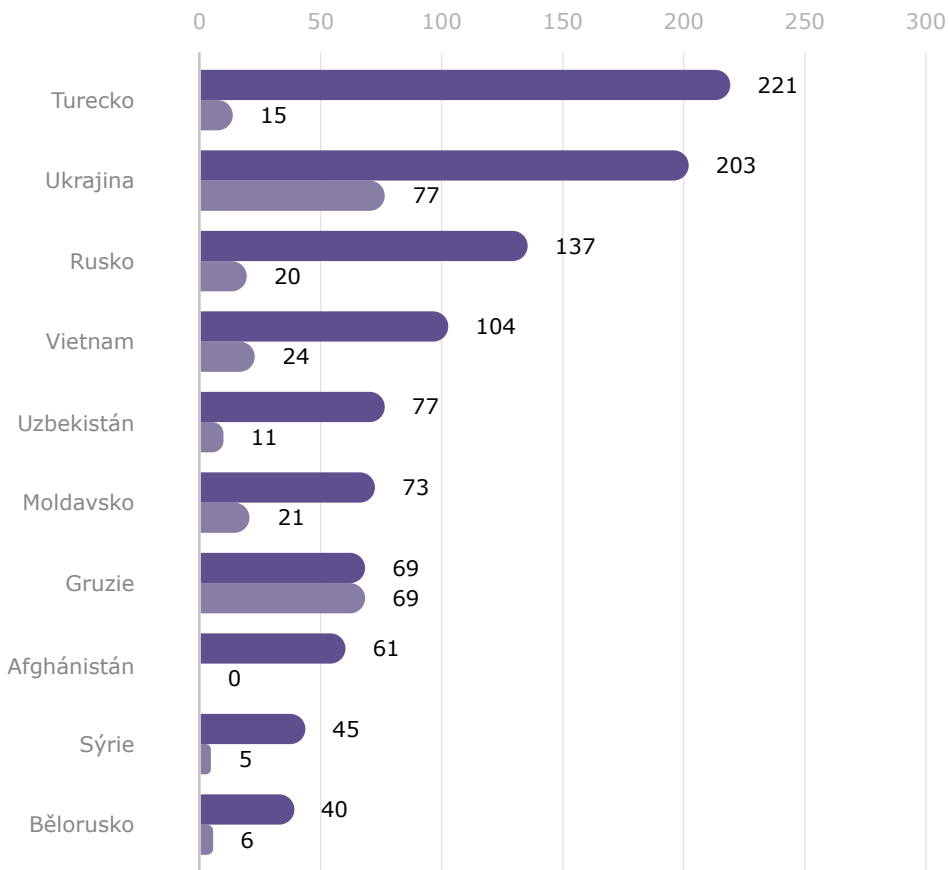
● 2021 ● 2022

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2022 udělena **92 žadatelům**. Jednalo se o občany Afghánistánu, kteří azyl získali v 38 případech, dále to byli občané Myanmaru (18), Ruska (7) a Ázerbájdžánu (7).

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2022 mezinárodní ochrana udělena ve **389 případech**. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Ukrajiny (277) a Sýrie (38).

Graf 7:

Počet prvních a opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2022

Zdroj: MV

● první žádost ● opakovaná žádost

Celkem v ČR v roce 2022 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 61 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 11 žádostí. Nejvíce žadatelů pochází z asijských zemí. Stejně jako v roce 2021 i v roce 2022 jejich podíl mírně vzrostl na 56,7 %, v roce 2021 to bylo 54,8 %. **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa** s podílem 34,8 %, kde naopak došlo k poklesu (o 2,4 procentní body). Žadatelé z Afriky byli zastoupeni 6,8 % a z amerického kontinentu 1,1 %.

**Formou doplňkové
ochrany byla v roce
2022 mezinárodní
ochrana udělena
ve 389 případech.**

Nejvýraznější změnou, která v roce 2022 u žadatelů o mezinárodní ochranu nastala, se týká pořadí nejčastěji zastoupených zdrojových zemí. Stejně jako v roce 2021 byli na prvním místě občané Ukrajiny s celkovým počtem 280 žádostí, což znamená meziroční čtvrtinový pokles. Pravidelně od roku 2019 docházelo k nárůstu počtu žadatelů z této země. V roce 2022 nejprve došlo k prudkému nárůstu jejich počtu v důsledku ruské invaze. Rekordní týdenní počet žádostí byl podán zejména v prvním březnovém týdnu těsně po invazi (57). Poté se jejich počty se zavedením institutu dočasné ochrany výrazně snížily a až do konce roku se týdenní počty žádostí pohybovaly v řádu jednotek osob, přičemž v řadě týdnů nebyla podána žádost žádná. Mezi ukrajinskými žadateli bylo 67 nezletilých osob, tj. 23,9 %, což je výrazný nárůst podílu nezletilých osob oproti 11,1 % v předchozím roce. Podíl opakovaných žádostí se meziročně mírně snížil a tvořil 27,5 %.

Na druhém místě jsou s počtem 236 žádostí občané Turecka. Jejich počty meziročně stouply téměř pětkrát (+372 %). V absolutních počtech se jedná o vůbec nejvyšší zaznamenaný meziroční nárůst. Nárůst žádostí od občanů Turecka úzce souvisí se zvýšením tranzitní nelegální migrace, jejíž masivní nárůst byl v roce 2022 zaznamenán. Nejvýrazněji se to projevilo ve III. čtvrtletí, kdy bylo podáno 56 % všech žádostí občany Turecka. Situaci, kdy byli občané Turecka zadrženi při tranzitní nelegální migraci, se tak často snažili řešit právě podáním žádosti o mezinárodní ochranu. Meziročně se velmi výrazně snížil podíl opakovaných žádostí, který tvořil 6,4 %, zatímco v roce 2021 to bylo 26 %. Podíl nezletilých osob se nepatrně zvýšil a tvořil 9,3 %.

Stejně jako měla invaze Ruska na Ukrajinu vliv na počet občanů Ukrajiny žádajících o mezinárodní ochranu, měla vliv také na počty žadatelů z Ruska. Ti se v roce 2022 umístili na třetím místě s celkovým počtem 157 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí bylo podáno ve II. čtvrtletí (56). Meziročně došlo k nárůstu o 726 %, což je

třetí nejvyšší relativní nárůst. V absolutních číslech se jedná po Turecku o druhý nejvyšší nárůst (+138). Rusko se tak v roce 2022 posunulo do první desítky nejčastěji zdrojových zemí, v roce 2021 bylo na 13. místě. Meziročně se zvýšil podíl nezletilých osob mezi ruskými žadateli na 12,7 % (v roce 2021 podíl činil 5,3 %). Naopak podíl opakovaných žádostí se snížil z 31,6 % v roce 2021 na 12,7 % v roce 2022.

Téměř 57 % žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR v roce 2022 pocházelo z Asie.

4.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2022 MV vydalo celkem 1 806 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany (tj. o 164 více než v roce 2021) a 217 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. prosince 2022 bylo evidováno 768 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

Mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany byla udělena celkem 481 cizincům, což je o 170 více než v předchozím roce.

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem ve 166 případech, což je o 113 méně než v předchozím roce (-40,5 %). Obdobně jako v předchozích letech se nejčastěji jednalo o státní příslušníky **Sýrie** (61), **Ukrajiny** (28) a **Iráku** (14).

V průběhu roku 2022 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 545 negativních rozhodnutí** (tj. 53,1 %),⁴⁰ kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 780 případech.

⁴⁰ Podíl negativních rozhodnutí je počítán pouze z celkového počtu tzv. meritorních rozhodnutí, tzn. počtu kladně udělených mezinárodních ochran a počtu negativních rozhodnutí (mezinárodní ochrana neudělena a žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná). Počet zastavených řízení se pro tyto účely nezahrnuje.

Míra udělení mezinárodní ochrany v roce 2022 tvořila 46,9 % z celkového počtu meritorních rozhodnutí (všechna rozhodnutí vyjma zastavení řízení). Jedná se o značné navýšení oproti předchozím rokům, kdy v předchozích letech míra této hodnoty zdaleka nedosahovala, naposledy lze tuto úroveň srovnat s lety migrační krize 2015–2016.

4.3 Aplikace Dublinského nařízení⁴¹

Ve vztahu k vypuknutí ozbrojeného konfliktu a ruské agrese na Ukrajině a tím vysokému přílivu ukrajinských občanů na území ČR z kapacitních a logistických důvodů byly na konci února 2022 pozastaveny transfery podle dublinského nařízení směřující do ČR. S postupnou stabilizací situace bylo předávání v omezeném režimu obnoveno počátkem července 2022, ve standardním režimu pak od září 2022.

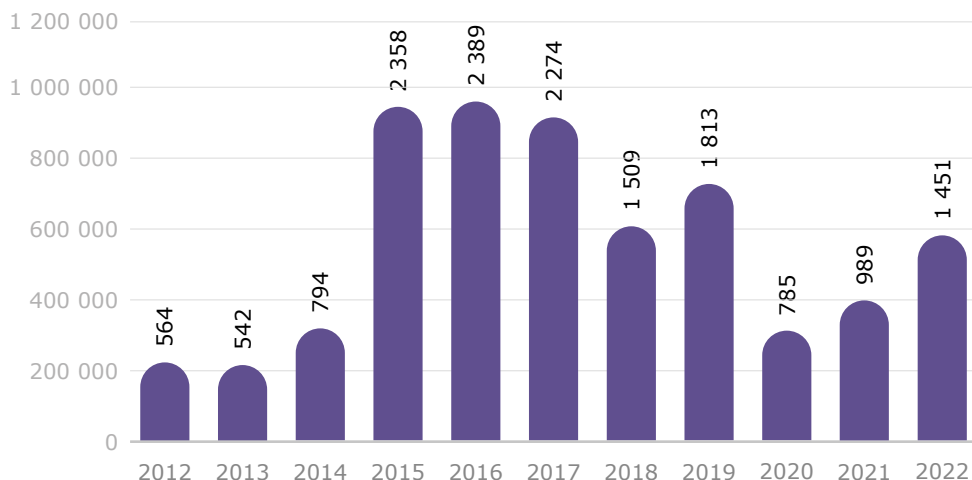
Implementaci dublinského nařízení usnadnilo zrušení všech restriktivních opatření zavedených z důvodu pandemie covid-19, a to jak na území ČR, tak na území ostatních členských států EU. Nicméně nadále přetrvaly potíže v oblasti plánování a předávání osob do odpovědných členských států. Mezi nejzávažnější překážky se i nadále řadily omezené počty přímých leteckých spojení do cílových destinací a vyčerpaná kapacita tranzitních letišť, svévolné odchody a neznámé pobyty osob, jež měly být předávány.

V roce 2022 ČR evidovala celkem 1 451 tzv. dublinských případů (tzn. přijatých a odeslaných žádostí); jedná se o meziroční nárůst o téměř 47 %.

⁴¹ Dublinské nařízení, Nařízení Rady (ES) č. 604/2013, stanoví kritéria, podle kterých je určován členský stát příslušný (odpovědný) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Mezi tato kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

Graf 8:

Vývoj dublinských případů v období 2012–2022⁴²

Zdroj: MV

Během roku 2022 **ČR přijala** z jiného členského státu **celkem 818 žádostí**. Oproti předchozímu roku to je nárůst o 136,4 %. Z tohoto počtu bylo evidováno 254 žádostí o přijetí zpět a 564 žádostí o převzetí. Nejčastěji ČR tyto žádosti přijala z **Německa** (478), **Francie** (103) a **Nizozemska** (50), tedy ze stejných zemí jako v předchozím roce, ale ve vyšších počtech.

V roce 2022 zejména pak v druhé polovině roku postupně narůstal počet zneužitých víz udělených na zastupitelských úřadech ČR osobami, které následně přicestovaly na území EU a podaly zde žádosti o mezinárodní ochranu. Ačkoliv tyto počty nedosahují čísel z rekordních let 2016 a 2017, jedná se o signál, že po pandemických letech dochází opět k nárůstu počtu vydaných víz za účelem turistiky, studia či zaměstnání. Mezi nejčastější národnosti, které takto zneužily účelu pro vydání víza, patřili v roce 2022 občané Uzbekistánu a Íránu.

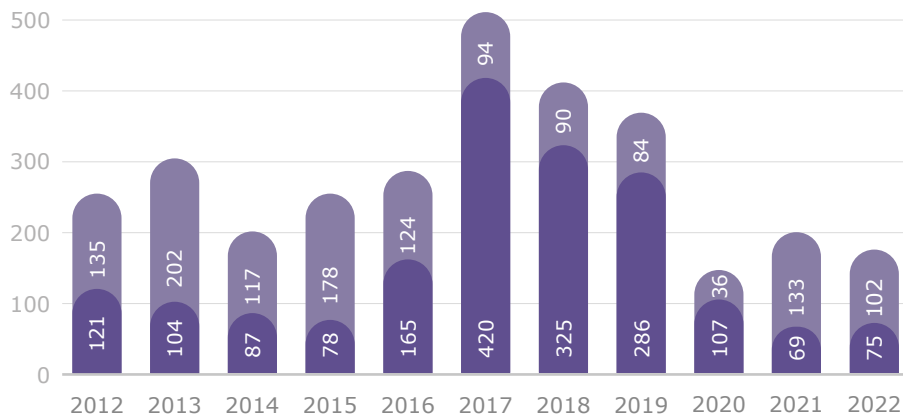
V roce 2022 **ČR zaslala** jinému členskému státu **celkem 633 žádosti** o převzetí či přijetí cizince zpět. Je to srovnatelný počet jako v předcho-

⁴² V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

zím roce (-10 žádostí). Hlavními zeměmi, kam ČR odesílala žádosti, byly **Bulharsko** (121), **Německo** (107) a **Rumunsko** (93).

Graf 9:

Realizované transfery z a na území České republiky v období 2012–2022⁴³

Zdroj: MV

● transfery do ČR ● transfery z ČR

4.4 Azylová zařízení v České republice

Provozovatelem přijímacích, pobytových a integračních azylových středisek je **Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ)**. SUZ zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **devíti azylových zařízeních** tří typů. Přijímací středisko (PŘS) slouží k prvotnímu ubytování cizinců-žadatelů o udělení mezinárodní ochrany po dobu provedení prvotních úkonů jako je registrace nebo zdravotní prohlídka. **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylových žadatelů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

⁴³ V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

SUZ v roce 2022 provozovala **tři přijímací střediska, a to karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová, přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha**. Karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová SUZ MV bylo určeno pro ubytování nově přichozích klientů v režimu karantény v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, a to jak žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, tak i zajištěných cizinců. Toto zařízení bylo v provozu od 1. dubna 2020 do 31. března 2022 s kapacitou 65 lůžek. Dále SUZ provozuje **tři pobytová střediska, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a od roku 2018 pobytové středisko Zastávka (duální režim přijímacího a pobytového střediska)**. V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel budto vaří nebo vydává pravidelný finanční příspěvek sloužící i na samostatné vaření). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. prosince 2022 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 923 lůžek**.

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace (maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců). Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2022 byla SUZ provozována celkem **čtyři integrační azylová střediska**, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 44 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 124 lůžek.

V roce 2022 přišlo do azylových zařízení celkem **1 532 nově přichozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany** (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení nebo osob ubytovaných na výjimku). Nejčastěji přicházeli do azylových zaří-

zení státní příslušníci **Ukrajiny** (271 osob, tj. 17,7 %), **Turecka** (160 osob, tj. 10,4 %), **Ruska** (152 osob, tj. 9,9 %), **Gruzie** (141 osob, tj. 9,2 %) a **Vietnamu** (116 osob, tj. 7,6 %).

Kapacita přijímacích a pobytových středisek byla v průměru vytížena na 41 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházející pobývat mimo pobytová střediska, byla by přijímací a pobytová střediska vytížena v průměru na 84 %.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytování v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2022 tuto možnost využívalo průměrně 51 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ubytovací kapacita integračních azylových středisek zůstala v průběhu roku 2022 beze změn.

Vytíženost ubytovacích kapacit a obsazenost IAS má pouze orientační charakter, protože ubytovací kapacity jsou spíše bytovými jednotkami než samostatnými pokoji. Počet volných lůžek tudíž nekopíruje počet volných bytových jednotek. V roce 2019 byl průměrný počet ubytovaných v IAS 71 osob, v roce 2020 se snížil na 52 osob, v roce 2021 se zvýšil na 68 a v roce 2022 průměrný počet opětovně vzrostl, a to na 89, což je způsobeno příjmem většího počtu osob s udělenou mezinárodní ochranou, zejména z Afghánistánu.

Kapacita přijímacích a pobytových azylových středisek v ČR je 923 lůžek.

4.5 Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou

Oblast integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou je upravena **Státním integračním programem**. Legislativně SIP upravují § 68 až 70 zákona o azylu a usnesení vlády č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Zde se kromě jeho závazných zásad stanoví i subjekt zastřešující integrační aktivity, tzv. **generální poskytovatel integračních služeb** (dále jen GPIS). **Tímto subjektem zastřešujícím integrační aktivity je od ledna 2017 Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra,**⁴⁴ která je mj. provozovatelem integračních azylových středisek.

Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

GPIS zprostředkovává integrační služby azylantům a poživatelům doplňkové ochrany na celém území ČR. Úkolem generálního poskytovatele je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci a zaměstnavatelé. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby (nestátní neziskové organizace) formou subdodávky.

Individuální integrační plán (IIP) je klíčovým dokumentem popisujícím integrační cíle konkrétní osoby. Poskytovatel jej připravuje v úzké spolupráci s oprávněnými osobami a pracovníky integračních azylových středisek. Integrační plán je základní dokument popisující integrační cíle u konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech:

⁴⁴ Tuto roli jí určuje i novela výše uvedeného zákona (zákon č. 222/2017 Sb.), která nabyla účinnosti v srpnu 2017.

bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného integračního cíle. Na realizaci a uskutečnění aktivit se čerpá ze speciálního rozpočtu SIP a spolupráce na jeho plnění trvá max. 12 měsíců. Všechny aktivity jsou v případě potřeby podporované tlumočníky fyzicky i telefonicky.

V roce 2022 vstoupilo do SIP celkem **293 oprávněných osob**, což je nárůst o 21 osob (7,2 %) oproti předchozímu roku. Tento nárůst souvisel zejména s účastí 139 osob z Ukrajiny, neboť relativně malá část příchozích po ruské invazi požádala o mezinárodní ochranu a obdržela ji a další Ukrajinci byli v azylovém řízení již před 24. únorem loňského roku. Vyšší počty souvisely také s příchodem uprchlíků z Afghánistánu, který po evakuaci spolupracovníků ČR v roce 2021 pokračoval i v roce 2022.

V průběhu roku bylo autorizováno celkem **142 IIP pro celkem 281 držitelů mezinárodní ochrany** (jednotlivce i rodiny), což opět představuje v sedmileté historii novodobé podoby SIP rekordní počet. Kromě toho byla po část roku roku v realizaci i většina ze sto dvaceti plánů z roku předcházejícího. Ze státního rozpočtu bylo na zajištění integračních služeb formou realizace IIP čerpáno celkem 13 294 822 Kč. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zejména zajišťování nájemního bydlení, dále pak vybavení oprávněným osobám, zajišťování kurzů a jiných vzdělávacích aktivit. Další náklady tvořily platby za integrační služby kontraktovaným nestátním neziskovým organizacím.

Mimo realizaci IIP je v rámci SIP poskytována pomoc i osobám, které jsou umístěny ve zdravotnických zařízeních, či v registrovaných zařízeních sociálních služeb. V případě těchto klientů je v rámci SIP plně hrazen jejich pobyt v příslušných zařízeních, a to po celou dobu jejich pobytu. V roce 2022 byl takto zajištěn pobyt celkem 8 osob a náklady s tím spojené čerpané z rozpočtu SIP dosáhly 1,579 mil. Kč.

Tabulka 11:

Oprávněné osoby SIP v roce 2022 dle státní příslušnosti

státní příslušnost	počet
Ukrajina	139
Afghánistán	39
Sýrie	24
Myanmar	17
Rusko	10
Somálsko	10
Ázerbajdžán	9
Bělorusko	8
Kyrgyzstán	6
Jemen	4
Libye	4
Kolumbie	4
Venezuela	3
Irán	3
Kuba	2
Vietnam	2
Etiopie	2
Uzbekistán	2
bez státní příslušnosti	1
Irák	1
Kazachstán	1
Turecko	1
Indie	1
celkem	293

Zdroj: MV

- ▶ V roce 2022 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem **136 nezletilým cizincům bez doprovodu**.
- ▶ Jeden **nezletilý cizinec bez doprovodu požádal o mezinárodní ochranu v ČR**.
- ▶ Zařízeními ústavní a ochranné výchovy prošlo **41 nezletilých z Ukrajiny. Celkem 40 klientů bylo registrováno k dočasné ochraně**.

5.1 Nezletilí bez doprovodu

Česká republika se v této oblasti řídí Konceptí ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu (dále NBD), včetně žadatelů o mezinárodní ochranu, která byla přijata v roce 2012. Tato koncepce nastavila pravidla týkající se zacházení s NBD, kteří se dostanou na území České republiky bez zákonného zástupce, a taktéž upravila systém péče a podmínky pro integraci této skupiny.

V okamžiku, kdy je zjištěno, že se na území České republiky nachází NBD, je Policií ČR neodkladně vyzooměn orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Péče o NBD vzniká neodkladně po převzetí NBD pracovníkem OSPOD, který má povinnost konat v nejlepším zájmu dítěte a zajistit mu odpovídající péči.

Česká republika disponuje v rámci péče o nezletilé cizince bez doprovodu ojedinělým pracovištěm – **Zařízením pro děti-cizince (ZDC)**, které poskytuje péči dětem, které nejsou občany ČR a splňují podmínky stanovené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Zřizovatelem ZDC je MŠMT. Zařízení zajišťuje plné přímé zaopatření, terapeutické a podpůrné služby, vzdělávání, intenzivní práce na integračním procesu a přípravu na budoucí samostatný život.

Součástí zařízení je diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní škola. V rámci diagnostického ústavu plní zařízení zejména diagnostické, terapeutické, zdravotní a výchovně vzdělávací služby. Během prvních dvou měsíců pobytu klienta v zařízení je provedena jeho komplexní diagnostika (psychologická, speciálně pedagogická, školská, sociálně právní a zdravotní) a je vypracován individuální výchovně vzdělávací plán a plán rozvoje osobnosti klienta, jehož cílem je zejména integrace do české společnosti. Zařízení poskytuje klientům soustavné základní vzdělávání s důrazem na zlepšování znalosti českého jazyka, klienti mohou realizovat volnočasové aktivity v zařízení i mimo něj. Pro klienty, kteří již splnili povinnou školní docházku, umožňuje v diagnostické třídě systematickou přípravu pro vstup na střední školu. Klientům, kteří studují střední či vysokou školu, je umožněno zůstat v zařízení na základě smluvního vztahu až do 26 let. K zajištění zdárného procesu integrace slouží také tzv. tréninkový byt, ve kterém se klienti připravují na odchod ze zařízení (v roce 2022 zde bydleli 3 klienti).

Zařízení pro děti-cizince zajišťuje dětem, které nejsou občany ČR, plné příjímé zaopatření, terapeutické a podpůrné služby, vzdělávání, asistenci v integračním procesu a přípravu na budoucí samostatný život.

Na začátku pobytu v ZDC je u každého dítěte provedeno komplexní posouzení potřeb a situace dítěte a na základě výsledků tohoto zhodnocení je pro každého klienta vypracován individuální plán rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán. V rámci systému přijatého v roce 2015 je zejména dbáno na to, aby každému nezletilému cizinci byla poskytnuta možnost realizace komplexního posouzení v ZDC. Na základě takto zjištěných objektivních skutečností je možné společně s klientem nastavit již výše zmíněné integrační plány.

Rok 2022 byl v rámci migrace NBD významně ovlivněn zejména invazí Ruska na Ukrajinu, která přinesla novou vlnu dětských uprchlíků s odlišnými potřebami a nároky. Z celkového počtu téměř 472 tisíc žadatelů o dočasnou ochranu v roce 2022 bylo 32 % právě nezletilých osob. Dle

analýzy MPSV z června 2022 největší skupinu tvořily děti přicházející se svými rodiči (matkami) nebo zákonnými zástupci. Další velkou skupinu tvořily tzv. odloučené děti, tedy děti a nezletilé osoby přicházející bez svého zákonného zástupce, většinou v doprovodu blízkých příbuzných, rodinných přátel nebo jiných osob. Přes Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině bylo registrováno více než 30 000 odloučených dětí.

V rámci ochrany těchto NBD prakticky všechna zařízení v síti pro výkon ústavní výchovy okamžitě nabídla případnou volnou kapacitu k ubytování těchto klientů a nad rámec svých povinností poskytovala dosažitelné služby. Zařízení pro děti-cizince bylo určeno jako koordinátor umísťování NBD, úzce spolupracovalo se všemi zařízeními, připravovalo metodické materiály a zřídilo mobilní pracovní tým, který vyjížděl k poskytování, terapeutických, speciálně pedagogických a tlumočnických služeb. Byla zřízena speciální emailová schránka pro konzultace a hlášení počtu dětí v jednotlivých zařízeních tak, aby byla stále dostupná volná místa. Úzce bylo spolupracováno se všemi pracovišti KACPU.

Všem dětem, které byly přijaté do zařízení, bylo poskytováno plné přímé zaopatření, vzdělávání i volnočasové aktivity. Důraz byl kladen zejména na studium českého jazyka s ohledem na včasnou integraci do českého systému školství. Některé děti současně studovaly i ukrajinské školy on-line. Průběžně byly děti dle profesní volby a studijních předpokladů připravovány ke studiu na středních školách. Děti povinné základní školní docházkou byly vřazovány do běžných ZŠ. Všem dětem byl zajištěn platný doklad o pobytu (v případě dětí z Ukrajiny dočasná ochrana) a rovněž kontakt s jejich rodinami a dle možností i setkání s nimi. V případě dosažení zletilosti bylo klientům vždy zajištěno následné ubytování a pracovní příležitost opatřená řádnou pracovní smlouvou.

Zařízeními ústavní a ochranné výchovy v uplynulém roce prošlo celkem **41 ukrajinských nezletilých migrantů**. Nejvíce dětí z Ukrajiny bylo do zařízení umístěno v měsíci březnu.

Mimo ukrajinskou migrační vlnu byly však poskytovány komplexní služby i všem ostatním nezletilým cizincům bez doprovodu, kteří byli zadrženi kdekoliv na území ČR. Významně se na dětské migraci v roce 2022 podíleli zejména nezletilí ze Sýrie a z Afghánistánu. Stejně tak jako i dětem z Ukrajiny bylo i těmto uprchlíkům poskytováno plné přímé zaopatření,

odpovídající vzdělávání, terapeutické služby a volnočasové aktivity. Celkem byla v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaných mi MŠMT⁴⁵ poskytnuta ochrana a zázemí **136 klientům**.

Z celkového počtu bylo 12 dívek a 124 chlapců, 25 klientů bylo ve věku do 15 let a 111 jich přesáhlo hranici 15 roků. Celkem 40 klientů dostalo dočasnou ochranu, 1 klient požádal o udělení mezinárodní ochrany.

Tabulka 12:

Počet nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří požádali o mezinárodní ochranu v období 2009–2022

rok	počet nezletilých bez doprovodu žádajících o mezinárodní ochranu
2009	9
2010	4
2011	8
2012	5
2013	2
2014	6
2015	14
2016	4
2017	7
2018	10
2019	8
2020	7
2021	6
2022	1

Zdroj: OAMP a ZDC

⁴⁵ Tj. Zařízení pro děti-cizince, VÚ a SVP Klíčov, VÚ a SVP Pšov a VÚ Višňové.

Tabulka 13:

Celkový počet NBD, kterým byla v roce 2022 poskytnuta péče dle státní příslušnosti⁴⁶

státní příslušnost	počet
Ukrajina	41
Sýrie	39
Afghánistán	29
Slovensko	7
Egypt	4
Maroko	4
Turecko	3
Jemen	1
Libye	1
Libanon	1
Moldávie	1
Pákistán	1
Polsko	1
Rumunsko	1
Rusko	1
Somálsko	1
celkem	136

Zdroj: Zařízení pro děti – cizince

⁴⁶ Týká se pouze nezletilých bez doprovodu, kterým byla poskytnuta péče v Zařízení pro děti-čizince a dalších pod ně spadajících zařízeních, tj. VÚ a SVP Klíčov, VÚ a SVP Pšov a VÚ Višňové.

5.2 Ostatní zranitelné skupiny osob

Stejně jako nezletilí cizinci bez doprovodu a oběti obchodování s lidmi či osoby v řízení o udělení mezinárodní ochrany, patří i osoby se zdravotním postižením, starší osoby, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilým dítětem, osoby s duševní poruchou a osoby, které byly vystaveny týrání, znásilnění či jiné vážné formě psychického, fyzického či sexuálního násilí, do tzv. zranitelných skupin.⁴⁷

Česká republika disponuje systémem podpory a pomoci pro oběti obchodování s lidmi a zaměřuje se i na prevenci v této oblasti. Pro oběti obchodování s lidmi staršími 18 let disponuje Programem podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a pro osoby mladší 18 let specializovaným systémem pomoci, který spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Důležitou roli zastávají při řešení situace dětských obětí obchodování s lidmi pracoviště OSPOD, která chrání práva a hájí zájmy ohroženého dítěte. Více o tématu obchodování s lidmi viz kapitola 6.

⁴⁷ Podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přijímací směrnice).

OPATŘENÍ V OBLASTI BOJE PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI **6**

- ▶ V roce 2022 bylo za trestný čin obchodování s lidmi **stíháno 12 osob** a **odsouzeno 16 osob**.
- ▶ Do **Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** Ministerstva vnitra bylo v roce 2022 zařazeno **33 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi**, nejvíce z České republiky (9) a Filipín (8). Celkem se jednalo o 8 žen a 25 mužů.
- ▶ Rok 2022 byl zásadně ovlivněn **příchodem uprchlíků v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině**. Orgány veřejné správy i neziskové organizace organizovaly **preventivně-osvětové aktivity a kampaně** s cílem snížit riziko, že zranitelné postavení uprchlíků bude využito k pracovnímu nebo sexuálnímu vykořisťování.
- ▶ V průběhu roku 2022 pokračoval trend cíleného vyhledávání mužů a žen ze znevýhodněného prostředí v ČR, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde ženy jsou nuceny k prostituci a muži musejí vykonávat fyzicky náročnou práci.

6.1 Obchodování s lidmi

Oběti obchodování s lidmi jsou považovány podle zákona o obětech trestných činů (č. 45/2013 Sb.) za skupinu zvláště zranitelných osob, na kterou se vztahuje nutnost citlivého a speciálního zacházení. Tomu odpovídá také nastavení Národního referenčního mechanismu.

6.1.1 PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen Program) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to

jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V roce 2022 bylo do Programu zařazeno **33 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi** (což je o 22 osob více než v roce 2021), a to z Moldavska (1), Pákistánu (1), Filipín (8), Slovenska (4), ČR (9), Polska (4), Ukrajiny (3), Bulharska (1), Lotyšska (1), Rumunska (1). Jednalo se o 8 žen a 25 mužů.

Klíčovým cílem Programu je **humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi**. Obětím tohoto závažného trestného činu Program nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při hledání zaměstnání, pomoc při úpravě pobytového oprávnění a v případě zájmu realizaci důstojného návratu do země původu. Nicméně jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. V roce 2022 nebyl v rámci Programu realizován žádný dobrovolný návrat oběti do země původu.

6.1.2 VÝVOJ PROBLEMATIKY OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ROCE 2022

Problematika obchodování s lidmi nezaznamenala ve srovnání s rokem 2021 žádné zásadní změny ve zjištěných formách obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. ČR lze i nadále považovat především za zemi cílovou a tranzitní, stále však také za zemi zdrojovou. V ČR se jednalo v roce 2022 zejména o využití obětí obchodování s lidmi k prostituci, nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování. Problematika obchodování s lidmi v ČR je obdobná jako v ostatních členských státech EU a je shodná s aktuálními evropskými trendy tohoto typu organizovaného zločinu.⁴⁸

Rok 2022 byl zásadně ovlivněn uprchlickou krizí v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že do ČR přišly především ženy

⁴⁸ Tento závěr vyplývá mj. zejména z informací získávaných v průběhu expertních jednání v rámci projektu Europolu EMPACT THB.

a děti, existuje riziko, že by mohlo být zneužito jejich zranitelného postavení k pracovnímu nebo sexuálnímu vykořisťování. V této souvislosti bylo a stále je realizováno ve spolupráci orgánů veřejné správy, neziskových organizací atd. mnoho preventivně-osvětových aktivit a kampaní.⁴⁹ I díky těmto opatřením nebyl v roce 2022 potvrzen žádný případ zneužití.

V průběhu roku 2022 nadále docházelo k cílenému vyhledání mužů a žen ze znevýhodněného prostředí na území ČR a jejich následnému vylákání do zahraničí, zejména do Velké Británie. Tam byli muži nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci (např. v myčkách automobilů, třídiárnách ovoce a zeleniny, drůbežárnách atd.) za malou nebo žádnou mzdu. O peníze je pak pachatelé obírali, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na jejich jméno. Ženy byly nuceny k prostituci nebo k uzavření sňatku s občany třetích zemí.

V Londýně při Velvyslanectví ČR působí styčný důstojník Policie ČR, který zajišťuje pomoc možným obětem obchodování s lidmi v rámci dobrovolných návratů do ČR, informuje NCOZ o konkrétních podezřeních a zajišťuje komunikaci s britskými policejními orgány při následném prověřování či vyšetřování trestné činnosti.

Případy s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování jsou často spojeny s tzv. agenturním zaměstnáváním, případně zprostředkovateli práce s povolením od MPSV. Zájemci o pracovní uplatnění pocházeli zejména z Rumunska, Bulharska, ale též z Filipín, Nepálu a Mongolska. U zaměstnanců z Ukrajiny se velmi často jednalo o držitele polských víz. Rovněž byl zaznamenán trend zaměstnávání moldavských státních příslušníků, kteří disponovali padělanými doklady za účelem snadnějšího přístupu na pracovní trh EU. Dále docházelo k cílenému vyhledávání mužů ze znevýhodněného prostředí, kteří pak byli nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci ve stavebnictví, za kterou dostávali malou nebo žádnou mzdu.

⁴⁹ Např. proškolení pracovníků SÚIP a oblastních inspektorátů práce, školení terénních pracovníků nevládní neziskové organizace Člověk v tísni a školení pracovníků zdravotnických služeb prostřednictvím Lékařské komory.

Údaje o počtech osob neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v ČR. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi. Od roku 2003, kdy Program vznikl, bylo do Programu zařazeno celkem 317 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

6.2 Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2022

Preventivní, osvětové aktivity a vzdělávací akce byly v roce 2022 zcela podřízeny důsledkům války na Ukrajině a s tím související uprchlickou vlnou do ČR. Jednalo se především o ženy a děti, které se po příchodu do ČR staly potenciálními oběťmi obchodu s lidmi. Proto byla ve spolupráci s orgány veřejné správy, policií a zainteresovanými NNO realizována široká škála preventivních a vzdělávacích aktivit, jako např. video-spoty, samostatné webové stránky, bezplatné telefonní linky poskytující širokou škálu poradenství, informativní letáky (s tématy jako je prevence kriminality, prevence pracovního vykořisťování, osvěta v sexuální oblasti), sociální práce s cílovou skupinou, monitoring rizikového prostředí (sexuálního, pracovního, kriminálního) včetně online a kontrolní činnosti v rizikovém prostředí.

Rovněž byla posílena vzdělávací činnost (zejména ze strany NCOZ a příslušných NNO) pro vytipované cílové profesní skupiny (např. dobrovolníci, terénní sociální pracovníci, zaměstnanci Státního úřadu inspekce práce či zdravotních služeb) zaměřená na včasnou identifikaci potenciálních obětí obchodování s lidmi (k tomu byla mimo jiné vydána i karta indikátorů možného obchodování s lidmi, která obsahuje celou řadu kategorizovaných znaků, které mohou signalizovat potenciální oběť obchodování s lidmi).

Byl posílen program pomoci obětem obchodování s lidmi. Uprchlíkům byla a je poskytována konkrétní a intenzivní pomoc ve všech aspektech jejich života s cílem zajistit jim bezpečí, ochranu a maximální míru integrace do běžného života naší společnosti. V druhé polovině roku 2022 byla ČR předsednickou zemí v Radě EU, a proto byla i celá řada opatření zaměřených na ochranu a bezpečí těchto osob koordinována na evropské úrovni.

6.3 Statistiky

V roce 2022 bylo trestně **stíháno** Policií České republiky **12 osob** a **16 osob** bylo v témže roce **odsouzeno** za trestný čin obchodování s lidmi.

Tabulka 14:

Počet osob trestně stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi v období 2012–2022⁵⁰

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet osob stíhaných za obchodování s lidmi*	31	25	16	12	23	24	15	26	21	21	12
počet osob odsouzených za obchodování s lidmi**	11	20	6	19	8	14	16	9	0	24	16

Zdroj: *Policejní prezidium; **MSP

⁵⁰ V roce 2016 došlo k rozsáhlé rekonstrukci Evidenčně statistického systému kriminality, nelze tedy porovnávat počet osob stíhaných za obchodování s lidmi v tomto roce s počty z předchozích let.

- ▶ V druhé polovině roku 2022 **ČR předsedala Radě EU**. Mezi největší úspěchy předsednictví patřil průlom ve vyjednávání azylové a migrační reformy, prodloužení dočasné ochrany pro uprchlíky před válkou na Ukrajině a schválení vstupu Chorvatska do schengenského prostoru.
- ▶ Již od roku 2015 realizuje Ministerstvo vnitra program **Pomoc na místě** (Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů). Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2022 činil **130 mil. Kč**.
- ▶ Podpora směřovala do zemí na východní, centrální a západní středomořské migrační trase, dále do zemí na západobalkánské migrační trase a do bezprostředního sousedství EU. Dále byla v rámci Pomoci na místě realizována **pomoc Ukrajině** ve výši 125 mil. Kč.
- ▶ I v roce 2022 byl realizován program **MEDEVAC**, který je zaměřen na poskytování odborné lékařské péče zranitelným skupinám obyvatel v regionech zasažených uprchlickou krizí či přírodní katastrofou.
- ▶ Do realizace **14 operačních misí v Ghaně, Jordánsku, Keni, Libanonu a Senegal** se zapojilo **8 českých nemocnic**. V průběhu roku bylo proškoleny 39 osob z Ghany, Senegalu a Ukrajiny v pěti odborných specializacích. Rozpočet programu MEDEVAC v roce 2022 činil **50 mil. Kč**.
- ▶ V rámci **naléhavé pomoci Ukrajině** byla poskytnuta pomoc ve výši **50 mil. Kč**. Jednalo se o balíčky materiální pomoci, finanční pomoc Ukrajinskému červenému kříži ve výši 5 mil. Kč a evakuace tří osob z Ukrajiny na léčení do ČR.
- ▶ V průběhu roku 2022 v rámci **Programu poskytování asistence českým krajanům** přesídlilo do ČR celkem **229 příslušníků českých krajanových komunit na Ukrajině, v Rusku a ve Venezuele**.

7.1 Mezinárodní spolupráce

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů EU. **Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana, společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy EU zachovaly poměrně vysokou míru suverenity.** Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejích společných politik.

Politická, bezpečnostní a socioekonomická situace v Evropě byla od února roku 2022 zásadně ovlivněna ruskou invazí na Ukrajinu. Vojenská agrese Ruské federace měla za následek mimo jiné bezprecedentní vlnu uprchlíků směřujících do Evropy. Vývoj situace na Ukrajině ve vztahu k příchodu uprchlíků byl tudíž zásadním tématem, které do značné míry určovalo celkovou podobu mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace. **Hlavní důraz byl v tomto ohledu kladen na posilování kapacit a možnosti států hostit příchozí z Ukrajiny, včetně otázky zajištění dostatečné finanční, materiální a technické pomoci, či organizace pohybů, registrace osob a celkové výměny informací.** Válka na Ukrajině a její dopad na oblast vnitřních věcí byl také jednou z priorit ČR v rámci jejího předsednictví Radě EU v druhé polovině roku 2022.

Dalším migračním trendem roku 2022 byl vzrůstající počet migrantů směřujících do Evropy s nejvýraznějším meziročním nárůstem počtu osob na centrální středomořské trase a západobalkánské trase. V této souvislosti se ČR aktivně angažovala zejména v souvislosti s potíráním nelegální migrace ze západního Balkánu, kdy se účastnila jednání s nejbližšími sousedy a zeměmi ležícími na západobalkánské trase za účelem koordinace opatření na ochranu hranic a snížení migračního tlaku. V listopadu 2022 se vzrůstající nelegální migraci ze zá-

padního Balkánu věnovali ministři vnitra ČR, Slovenska, Maďarska a Rakouska na společném jednání, kde **zdůraznili potřebu sladění vízové politiky zemí západního Balkánu s EU**. Z pozice předsednické země Rady EU ČR vedla jednání ministerského fóra EU-západní Balkán pro oblast justice a vnitřních věcí, které se zaměřilo na posílení spolupráce na západním Balkánu ve vztahu k správě hranic, operativnímu partnerství proti pašování lidí a sladění vízové politiky s EU. Výsledkem tohoto jednání bylo společné prohlášení, ve kterém došlo k závazku odstranění stávajících nedostatků, resp. dalšího posílení spolupráce.

Co se týče dynamiky na unijní úrovni, vedle řešení důsledků vojenské agrese na Ukrajině **pokračovaly diskuze ohledně legislativních návrhů představených v rámci Paktu o migraci a azylu, reformě a rozšíření schengenského prostoru a opatření navržených v souvislosti s instrumentalizací migrantů**.

7.2 Předsednictví v Radě EU

Ve druhé polovině roku 2022 Česká republika předsedala Radě EU. V rámci předsednictví bylo dosaženo zásadního průlomu v azylové a migrační reformě a učiněn důležitý pokrok při projednávání legislativy pro boj proti sexuálnímu zneužívání dětí. Úspěchem bylo také schválení společných pravidel v oblasti kritické infrastruktury, která přispějí k posílení odolnosti Unie. V souvislosti s válkou na Ukrajině došlo k rozhodnutí o prodloužení dočasné ochrany pro ukrajinské uprchlíky a k zahájení strukturovaného bezpečnostního dialogu s ukrajinskými úřady. Podařilo se také se dojednat společný postup Unie týkající se neuznávání ruských cestovních pasů vydaných na okupovaných územích Ukrajiny a Gruzie. Výrazným úspěchem bylo i schválení vstupu Chorvatska do Schengenského prostoru.

7.3 Regionální spolupráce

V rámci **regionální spolupráce** ČR rozvíjela vztahy **v blízkém sousedství**.

V listopadu 2022 se ČR účastnila **ministerské konference zemí Salzburského fóra** věnované koordinaci pomoci ukrajinským uprchlíkům a aktuální migrační situaci v evropském sousedství. Během roku 2022 **ČR také pokračovala v rozvoji vztahů s partnery ze západního Balkánu**, kde se mimo již zmíněného zasedání ministerského fóra EU-západní Balkán účastnila druhé konference na vysoké úrovni k tématu migrace, tzv. Sarajevského migračního dialogu, zasedání ministrů vnitra v rámci Berlínského procesu a konference Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) k udržitelnému řízení migrace na západním Balkáně. V rámci *Joint Coordination Platform* se v únoru 2022 ČR účastnila ministerské konference k návratům, na které se diskutovaly možnosti regionálního návratového mechanismu a návratového partnerství se zeměmi západního Balkánu v kontextu migračního pohybu na západobalkánské migrační trase. V prosinci 2022 se ČR jako předsednická země Radě EU účastnila společně se zástupci evropských institucí ministerského jednání EU-USA k oblastem spravedlnosti a vnitřních věcí, kde se mimo jiné diskutovalo téma posílené spolupráce v oblasti bezpečnosti hranic a souvisejícímu sdílení informací. V rámci posílení spolupráce se státy jižního křídla se v červnu a říjnu 2022 ČR zúčastnila zasedání ministrů vnitra Malty, Řecka, Kypru, Itálie a Španělska (MED 5).

ČR se dále aktivně zapojovala do regionálních aktivit prostřednictvím Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD), zejména pak svou účastí na regionálních dialozích (Rabatský proces, Chartúmský proces, Budapeštský proces, Pražský proces), které ČR využila k prezentaci, budování partnerství a prosazování svých dlouhodobých cílů ve vztahu ke třetím zemím.

ČR dále rozvíjela spolupráci na mezinárodní úrovni zejména s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) s cílem řešit zejména dopady přílivu uprchlíků z Ukrajiny a koordinaci pomoci.

V oblasti bilaterálních vztahů se ČR i nadále zaměřovala na budování vztahů v oblasti migrace se členskými zeměmi EU i dalšími relevantními třetími zeměmi. Zejména s ohledem na české předsednictví v Radě EU v druhé polovině roku 2022 bylo uskutečněno mnoho bilaterálních setkání vedení MV ČR s protějšky z členských států EU a zástupci institucí EU. ČR se dále také v roce 2022 profilovala v podpoře členských států EU i třetích zemí v oblasti migrace, zejména prostřednictvím realizace projektů a finančních darů zacílených na budování kapacit konkrétních třetích zemí, a expertní podporu.

7.4 Konkrétní aktivity v oblasti mezinárodní a regionální spolupráce

7.4.1 PRAŽSKÝ PROCES

ČR udržuje dobré vztahy v rámci východní a jihovýchodní dimenze, mimo jiné prostřednictvím Pražského procesu. Pražský proces je nejdůležitějším dialogem se zeměmi z východních regionů, které jsou pro ČR hlavními zdrojovými zeměmi migrace.

ČR v roce 2022 **pokračovala ve své předsednické roli řídicího výboru Pražského procesu** s cílem politicky a technicky připravit tento významný mezivládní dialog k migraci na další fázi své existence. V průběhu roku ČR zorganizovala dvě setkání úředníků na vysoké úrovni, která sloužila jako přípravná jednání před ministerskou konferencí Pražského procesu konanou pod hlavičkou českého předsednictví v říjnu 2022. Na této konferenci, která byla svou velikostí jednou z vůbec největších akcí českého předsednictví, byla přijata ministerská deklarace společně s akčním plánem Pražského procesu na roky 2023–2027. Oba dokumenty nyní poslouží pro plánování dalších aktivit v regionu Pražského procesu a strategickému vymezení cílů tohoto migračního dialogu.

7.4.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI VISEGRÁDSKÉ SKUPINY

V červnu 2022 se ČR zúčastnila **konference ministrů vnitra zemí Visegrádské čtyřky (V4) v Budapešti**. Stěžejním tématem jednání byla spolupráce zemí V4 s ohledem na vojenskou invazi Ruska na Ukrajině, zejména migrační a bezpečnostní aspekty a společný boj s nelegální migrací na západobalkánské migrační trase.

7.4.3 AGENTURA EVROPSKÉ UNIE PRO OTÁZKY AZYLU (EUAA)

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), zahájila svou činnost 19. ledna 2022 nařízením EU 2021/2303 a nahradila tak Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO). **Hlavním cílem agentury je poskytování operativní a technické pomoci členským státům EU a podpora implementace společného evropského azylového systému (SEAS).**

V roce 2022 poskytovala EUAA operativní a technickou podporu azylového systému ve 12 členských státech: Itálii, Litvě, Lotyšsku, Španělsku, Řecku, Maltě, Kypru a nově též Belgii, Nizozemsku, České republice, Rumunsku a Bulharsku. Podpora poskytnutá v roce 2022, kromě tradičního migračního tlaku spojeného s vysokým počtem migrantů přicházejících z Afghánistánu a Sýrie, ve velké míře reagovala na ruskou invazi na Ukrajinu, zejména aktivaci směrnice č. 2001/55/ES, tzv. směrnice o dočasné ochraně (IT, EL, CY, MT, ES, RO, BE, BG, CZ) a transfer ukrajinských uprchlíků z Moldavska do dalších členských států EU.

V reakci na tento konflikt pak EUAA 7. března 2022 zřídila Emergency Response Board (UERB) pro monitorování a koordinaci aktivit týkajících se válečného konfliktu na Ukrajině. Pomoc EUAA členským státům EU se soustředila zejména na navyšování ubytovacích kapacit, poskytování tlumočnicků a školení.

Podpora EUAA byla poskytována také České republice v rámci operačního plánu, který byl podepsán 10. června a na konci roku 2022 prodloužen i na rok 2023. Tato podpora zahrnovala především zajištění překladatelů pro krajská asistenční centra. EUAA ve spolupráci s OAMP uspořádala webináře pro zaměstnance ministerstva a SUZ na téma poskytování

informací lidem vysídlených z Ukrajiny, dočasná ochrana a komunikace se zranitelnými osobami. V programu „Train the Trainer“ byli vyškoleni 2 pracovníci OAMP na problematiku obchodování s lidmi. Ministerstvo vnitra České republiky spolupracovalo v roce 2022 s EUAA také při speciální přípravě národních expertů z řad pracovníků OAMP MV ČR a SUZ MV, nově bylo vyškoleny 18 expertů.

Agentura EUAA se v roce 2022 věnovala svým povinnostem vycházejícím ze svého mandátu a rovněž se soustředila na plnění nových povinností vyplývajících z transformace z EASO. Ty zahrnují především vytvoření rezervní skupiny 500 vyškolených pracovníků členských států, usnadnění procesu nasazení expertů či podpora spolupráce mezi členy EU a třetími zeměmi. Do konce října se podařilo vytvořit azylový rezervní pool o rozsahu 242 národních expertů z 19 členských států. EUAA dále navýšila počet uspořádaných školení, v nichž měla prioritu implementace směrnice o dočasné ochraně. Během prvních 10 měsíců roku EUAA vyslala 1 055 svých expertů (o 250 více než v předchozím roce) mezi nimi i 22 národních expertů z členských států EU. EUAA se podílela na registraci 38 000 (33 %) žádostí o azyl a 32 400 (28 %) žádostí o dočasnou ochranu.

7.5 Humanitární projekty

7.5.1 POMOC NA MÍSTĚ

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojené především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého **Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů** (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistenci uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

V návaznosti na projednávání nového evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR v červenci 2021 novou *Koncepci Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky* (zkráceně *Koncepce programu Pomoc na místě*). Jedná se o dokument nahrazující původní koncepci z roku 2015. Hlavním cílem této koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec,

V roce 2022 měl program Pomoc na místě rozpočet 130 mil. Kč.

prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program Pomoc na místě, jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

Prostřednictvím programu Pomoc na místě uděluje MV peněžní dary do zahraničí určené zejména na **pomoc uprchlíkům přímo na místě jejich prvotního vysídlení a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí nebo se s nimi jako**

tranzitní země potýkají. Takový přístup snižuje motivaci osob pro další pohyb směrem do Evropské unie a přispívá ke zmírnění nelegální migrace.

Nad rámec dění na hlavních migračních trasách migrační situaci v EU v roce 2022 výrazně ovlivnil ruský vpád na Ukrajinu a následné nucené vysídlení obyvatel Ukrajiny do sousedních a dalších evropských zemí.⁵¹

Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2022 činil **130 mil. Kč** (dalších 45 mil. Kč bylo do rozpočtu převedeno z prostředků původně určených na realizaci společného projektu zemí V4 a Německa v Maroku). Podpora směřovala do **zemí na východní, centrální a západní středomořské migrační trase**, dále do zemí na **západobalkánské migrační trase** a do **bezprostředního sousedství EU**.

Kromě toho byla v rámci programu Pomoc na místě v roce 2022 realizována **pomoc Ukrajině** v návaznosti na usnesení vlády č. 131 ze dne 25. února 2022 o poskytnutí naléhavé pomoci Ukrajině, a to ve výši

⁵¹ Od začátku krize na Ukrajině do 8. ledna 2023 požádalo o dočasnou ochranu ve státech EU téměř 5 mil. osob. V členských státech EU (k 8. 1. 2023) bylo evidováno 3,8 mil. osob s aktivní dočasnou ochranou, nejvíce v Polsku, Německu a ČR (Zdroj: EUAA). Na Ukrajině bylo na začátku prosince 2022 celkem 5,9 mil. vnitřně vysídlených osob (Zdroj: IOM).

125 mil. Kč. (z této částky bylo 25 mil. Kč vyčleněno na pomoc Ukrajině z řádného rozpočtu programu Pomoc na místě pro rok 2022, 100 mil. Kč představovaly dodatečné prostředky ze státního rozpočtu).

7.5.1.1 PŘEHLED DARŮ Z PROGRAMU POMOC NA MÍSTĚ V ROCE 2022

▶ **Priorita č. 1** – Východní středomořská a západobalkánská migrační trasa

▶ **Afghánistán – Podpora odolnosti a reintegrace vnitřně vysídlených obyvatel – 25 mil. Kč**

Peněžní dar byl poskytnut Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Rozvojovému programu OSN (UNDP) na společný projekt stabilizace obyvatel Afghánistánu. Cílem projektu bylo zlepšení přístupu k základním službám, podpora podnikání a tvorba mimořádných pracovních příležitostí pro vnitřně vysídlené obyvatele této země. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2022.

▶ **Bosna a Hercegovina – Podpora národního návratového systému - 7 mil. Kč**

Cílem projektu Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD) je podpora národního návratového systému Bosny a Hercegoviny ve spolupráci s tamním Ministerstvem bezpečnosti. Tento pilotní projekt má za cíl posílit národní kapacity pro realizaci dobrovolných i nucených návratů. Pilotní projekt bude realizován do konce října 2023.

▶ **Libanon – Podpora živobytí zranitelných libanonských a syrských farmářů - 10 mil. Kč**

Cílem projektu ADRA je zlepšit výdělečnou činnost drobných farmářů z řad uprchlíků i hostitelské komunity prostřednictvím posílení jejich kapacit a podpory odbytu jejich výrobků na místním trhu. Projekt je realizován ve spolupráci s libanonskou organizací LOST (Lebanon Organisation for Studies and Training). Realizace projektu bude ukončena v květnu 2023.

▶ **Libanon – Podpora odborného vzdělávání a pracovních příležitostí pro chudé Libanonce a syrské uprchlíky - 8 mil. Kč**

Cílem projektu Světové luteránské federace je rozšířit přístup ke kurzům odborného vzdělávání pro mladé a znevýhodněné dospělé v chudinské čtvrti Hay El Gharbeh v jižním Bejrútu, kde žije mnoho syrských uprchlíků, ale též chudých Libanonců. Aktiviny projektu zahrnují zřízení nového výukového prostoru v centru odborného vzdělávání, rozšíření stávajícího učebního oboru šití a zřízení nového učebního oboru truhlářství. Další aktivity zahrnují elektrifikaci výukového centra solárním systémem pro zajištění soběstačnosti v situaci nestálých dodávek elektrické energie. Realizace projektu bude ukončena v červnu 2023.

▶ **Priorita č. 2 – Bezprostřední sousedství EU**

▶ **Ukrajina – Podpora vnitřně vysídlených osob v souvislosti s ruskou agresí - 25 mil. Kč**

Peněžní dar byl poskytnut Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) na podporu vnitřně vysídlených osob na Ukrajině v souvislosti s ruskou agresí. Z daru bylo podpořeno zajištění nezbytné ochrany pro vnitřně vysídlené obyvatele, ubytování a základní humanitární asistence – materiální i peněžní. Realizace byla ukončena v prosinci 2022.

▶ **Ukrajina – Podpora Státní migrační služby a konzulárních služeb v zahraničí - 25 mil. Kč**

Cílem projektu Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD) je podpora kapacit ukrajinské Státní migrační služby a dále posílení konzulárních služeb ukrajinských konzulárních úřadů na území ČR, Polska a Německa s cílem snadnějšího vydávání osobních dokladů ukrajinským občanům a rozšíření poskytování informací. Projekt je spolufinancovaný ČR a Německem. Realizace projektu bude probíhat do června 2025.

► **Priorita č. 3** – Centrální středomořská migrační trasa

► **Libye – Podpora libyjského systému řízení ochrany hranic - 25 mil. Kč**

Cílem projektu Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD) je podpořit institucionální reformu libyjského systému řízení ochrany hranic. V rámci projektu bude vytvořena strategická cestovní mapa (tzv. roadmap) kroků vedoucích k realizaci nejdůležitějších systémových opatření, bude vytvořena strategie řízení ochrany hranic a v neposlední řadě budou posíleny koordinační a operační kapacity klíčových libyjských institucí. Realizace projektu bude zahájena v lednu 2023 a bude probíhat do prosince 2023.

► **Priorita č. 4** – Západní středomořská migrační trasa

► **Mali – Ochrana a reintegrace dětí a mladistvých na cestě - 25 mil. Kč**

Jedná se o pokračující projekt Dětského fondu OSN (UNICEF) v Mali, zaměřený na podporu nezletilých migrantů bez doprovodu. Cílem je ochránit a stabilizovat vysídlené děti a mladistvé v Mali a předejít tak jejich dalším migračním pohybům. Mezi hlavní výstupy projektu patří poskytnutí ochrany a psychosociální podpory 4 tisícům dětem a mladistvým a vyškolení sociálních terénních pracovníků. Druhým výstupem je reintegrační podpora pro mladistvé navracející se do svých domovů. Realizace projektu bude probíhat do června 2024.

► Další podpořené projekty

► **Kypr – Podpora dobrovolných návratů v kontextu aktuálních zvýšených migračních toků – 25 mil. Kč**

Peněžní dar byl poskytnut Ministerstvu vnitra (MV) Kyperské republiky. Cílem projektu je podpora Kanceláře pro dobrovolné návraty, která je zřízena pod kyperským MV. Konkrétně bude z daru podpořeno poskytování informací o dobrovolných návratech mezi neúspěšnými žadateli o azyl a hrazena doprava navrátilců do zemí původu. Realizace projektu bude probíhat do února 2023.

7.5.1.2 REALIZACE NALÉHAVÉ POMOCI UKRAJINĚ

V rámci programu Pomoc na místě bylo v roce 2022 v návaznosti na usnesení vlády č. 131 ze dne 25. února 2022 poskytnuto **pět peněžních darů mezinárodním organizacím – každý ve výši 25 mil. Kč**. Čtyři dary plynuly na Ukrajinu – Mezinárodnímu výboru Červeného kříže (ICRC) na podporu zdravotní péče na Ukrajině, Dětskému fondu OSN (UNICEF) na podporu ukrajinských dětí, Světovému potravinovému programu (WFP) na zajištění potravin pro vysídlené a nejvíce postižené obyvatele Ukrajiny a Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) na pomoc vnitřně vysídleným obyvatelům Ukrajiny. Pátý peněžní dar byl poskytnut UNHCR na podporu přijímacích kapacit pro ukrajinské uprchlíky v Moldavsku.

7.5.2 STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC

Program **MEDEVAC** je vládní, zdravotně humanitární program ČR, který se zaměřuje na **poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým množstvím uprchlíků nebo v místech, kde není dostupná specializovaná odborná péče**. Léčba je poskytována zdarma a výhradně civilistům, kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, nebo jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. Program je realizován na základě usnesení vlády České republiky č. 956 ze dne 20. listopadu 2015, a to prostřednictvím vysílání českých lékařských týmů do zahra-

ničí, školení zdravotnického personálu a podpory projektů na budování a rozvoj zdravotnické infrastruktury.

V návaznosti na projednávání nového evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR dne 21. června 2021 usnesením č. 556 novou Koncepti Programu Ministerstva vnitra MEDEVAC jako nástroje vnější migrační politiky České republiky (zkráceně Koncepte programu MEDEVAC). Hlavním cílem této nové koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program MEDEVAC jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

Program MEDEVAC v roce 2022 působil v Jordánsku, Libanonu, Ghaně, Keni, Senegal a na Ukrajině.

V roce 2022 program MEDEVAC nadále působil v prioritních regionech – na **Blízkém východě (Jordánsko, Libanon), v Africe (Ghana, Keňa, Senegal) a v regionu východní Evropy (Ukrajina)**, a to prostřednictvím realizace lékařských misí, školení zdravotnického personálu a finanční podpory projektů na budování zdravotnické infrastruktury. Kromě aktivit v již etablovaných partnerských zemích byly navíc uskutečněny rekognoskační mise do Rwandy a Zambie za účelem navázání spolupráce a rozšíření působení programu MEDEVAC. Program se dále podílel na realizaci pomoci Ukrajině. V roce 2022 činil rozpočet programu MEDEVAC 50 mil. Kč.

7.5.2.1 SOUHRN REALIZACE PROGRAMU MEDEVAC V ROCE 2022

- ▶ **Do realizace programu se zapojilo osm českých nemocnic** (FN Bulovka, FN Brno, IKEM, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, ÚVN, VFN).
- ▶ **14 operačních misí**, na kterých bylo provedeno 851 operačních výkonů na 833 pacientech v Ghaně, Jordánsku, Keni, Libanonu a Senegal (dětská kardiochirurgie, gynekologie, oftalmologie, ORL, plastická chirurgie, traumatologie).

- ▶ Během stáží, školení a v rámci misí bylo **proškoleno 39 osob v pěti odborných specializacích** (anesteziologie, gynekologie, ORL, plastická chirurgie a popáleniny) z Ghany, Senegalů a Ukrajiny.
- ▶ Z rozpočtu programu byl podpořen projekt organizace *Amel Association International* na podporu primární zdravotní péče v Libanonu spočívající v **budování zdravotnické infrastruktury** ve výši **5 mil. Kč**.

7.5.2.2 REALIZACE NALÉHAVÉ POMOCI UKRAJINĚ

V návaznosti na usnesení vlády č. 131 ze dne 25. února 2022 o poskytnutí naléhavé pomoci Ukrajině poskytl program MEDEVAC Ukrajině mimořádnou pomoc prostřednictvím dodávek materiální zdravotnické pomoci, evakuací na léčení do ČR a finanční podpory mezinárodních organizací. Pomoc byla v rámci programu MEDEVAC poskytnuta v celkové výši **50 mil. Kč**.

- ▶ Devět balíčků materiální pomoci (spotřební zdravotnický materiál, krevní vaky, dlahy, externí fixátory a ortopedický materiál, kardiostimulátory a další).
- ▶ Peněžní dar Ukrajinskému červenému kříži na podporu logistiky humanitární pomoci ve výši 5 mil. Kč.
- ▶ Evakuace tří osob z Ukrajiny na léčení do ČR.

7.6 Asistence krajanům

V roce 2022 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1 014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k po-

bytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajských komunit.

V průběhu roku 2022 do ČR přesídlilo celkem 229 příslušníků českých krajských komunit na Ukrajině, v Rusku a ve Venezuele. V případě Ukrajiny se jednalo zejména o příslušníky krajských komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a z Kyjeva. Do konce roku 2022 našli stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2023. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Plzeňského, Jihočeského, Středočeského a Ústeckého kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2022 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2022 bylo do ČR přesídleno celkem 2 443 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV byla 71 dnů, což je o 8 dnů více než v roce 2021. Prodloužení doby pobytu v zařízení MV bylo způsobeno především zhoršenou situací na realitním trhu, která měla přímou souvislost s příchodem vysokého počtu uprchlíků z Ukrajiny.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajských komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2023, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky a zemí bývalého Sovětského svazu.

- ▶ V průběhu roku 2022 bylo zjištěno celkem **29 235 osob** při nelegální migraci na území ČR. Tento počet představuje **nejvyšší absolutní (+18 065) i procentuální (+161,7 %) nárůst** od vstupu ČR do schengenského prostoru. Z uvedeného počtu bylo **201 osob zjištěno při nelegálním překročení vnější schengenské hranice** a **29 034 osob při nelegálním pobytu**, přičemž **21 852 osob bylo zjištěno při tranzitní nelegální migraci**.
- ▶ Z osob nelegálně pobývajících na území ČR převažovali **Syřané** (20 980, tj. 72,3 %), **Ukrajinci** (2 829, tj. 9,7 %) a **Moldavané** (1 005, tj. 3,5 %).
- ▶ Od 29. září 2022 byla z důvodu obrovského nárůstu nelegální tranzitní migrace dočasně **znovuzavedena ochrana vnitřních hranic mezi ČR a Slovenskem**. Opatření mělo požadovaný efekt a do konce roku se počet osob zjištěných při nelegální migraci výrazně snížil.
- ▶ V roce 2022 bylo zjištěno **190 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán výrazný nárůst o 138 osob (tj. +265,4 %). Jednalo se nejčastěji o občany **Ukrajiny** (38 osob), **Sýrie** (35 osob) a **České republiky** (23 osob).

8.1 Nelegální migrace na území ČR

Od roku 2008 (vstup do schengenského prostoru) jsou sledovány **dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky**:

- 1) Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2) Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištění na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích (nelegální vstup, překročení platnosti nebo doby pobytu aj.). Je zde zahrnuta i podkategorie **tzv. tranzitní nelegální migrace** (statováno od r. 2015, cizinci překračující nedovoleně většinou pozemní vnitroschengenské hranice s cílem pokračovat přes území ČR do dalších zemí EU/Schengenského prostoru).

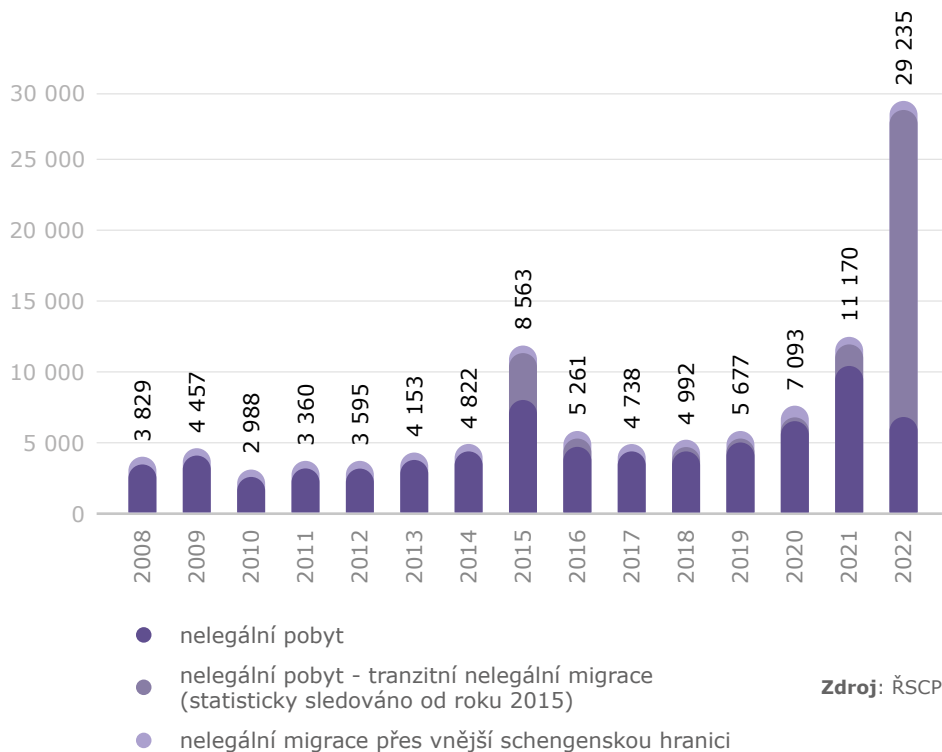
Vývoj nelegální migrace v ČR se v desetiletém období od roku 2013 nese ve znamení dvou výrazných migračních vln a celosvětové pandemie onemocnění covid-19, která uzavřela pozemní hranice států schengenského prostoru a téměř zastavila osobní leteckou dopravu.

Občané Ukrajiny, Ruska a Vietnamu tvořili v minulých letech skupiny cizinců s nejvyššími počty zjištěných osob při nelegální migraci na území ČR, s výjimkou let zasažených migračními vlnami v letech 2015 a 2022.

V roce 2015, ve kterém ČR zasáhla migrační vlna tranzitní nelegální migrace (počet zjištěných nelegálních migrantů dosáhl do té doby nevídaného počtu 8 563 osob), občany Ukrajiny na prvním místě poprvé vystřídali občané Sýrie. V průběhu dalších let křivka nelegální migrace začala výrazněji vzrůstat v letech 2020 (7 093 osob) a 2021 (11 170 osob), tj. v době protiepidemických opatření zaváděných Ministerstvem zdravotnictví ČR za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19. Na tomto nárůstu se výrazně podíleli občané prvních dvou nejčastěji zastoupených státních příslušností, Ukrajiny a Moldavska, kteří opatření nerespektovali a v rozporu s nimi vstupovali na území ČR.

Graf 10:

Vývoj nelegální migrace v letech 2008–2022

Druhá migrační vlna **v roce 2022** s markantně vyšším počtem nelegálně příchozích osob oproti té první v roce 2015 dosáhla téměř třiceti tisíc osob (**29 235 osob**) zjištěných při nelegální migraci na území ČR, s nejvyšším meziročním absolutním (+18 065 osob) i procentuálním (+161,7 %) nárůstem od vstupu ČR do schengenského prostoru.⁵²

Z celkového počtu 29 235 zjištěných osob bylo celkem **29 034 osob** (tj. 99,3 %) odhaleno **při nelegálním pobytu a 201 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.**

ČR je součástí hlavního koridoru nelegální migrace západobalkánskou trasou do zemí západní Evropy. V roce 2022 vedl zvýšený migrační tlak na vnější hranici EU při západobalkánské trase k rapidnímu nárůstu po-

⁵² Vstup České republiky do schengenského prostoru dne 27. 12. 2007.

čtu nelegálně příchozích migrantů na vnitřní pozemní schengenské hranici mezi Slovenskem a ČR. Tyto osoby vstupovaly do ČR s úmyslem pokračovat do cílových zemí EU/Schengenu. **Počty zjištěných osob při tranzitní nelegální migraci tvořily s 21 852 osobami 74,7 %** na celkovém počtu cizinců odhalených při nelegální migraci. Ačkoliv od roku 2016 byla ČR pro nejčastěji zjišťované státní příslušnosti cílovou zemí, v roce 2022 převýšily jejich počet osoby s úmyslem tranzitovat přes území ČR.

Migrační vlna v roce 2022 tak zapříčinila, že od předchozích let se výrazně lišila i skladba státních příslušností osob zjištěných při nelegální migraci na území ČR. **Nejvíce zastoupeni byli občané Sýrie** (20 981), kteří tvořili 71,8 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci a 93,3 % z celkového počtu tranzitní nelegální migrace. Oproti přechodnému roku jejich počet narostl o 4 734 %. Dále byly vysoké počty osob zjištěných při nelegální migraci zaznamenány u občanů **Ukrajiny** (2 850) a **Moldavska** (1 010). V obou případech se jedná o pokles oproti roku 2021. Ten byl spojen zejména s uvolněním opatření proti onemocnění covid-19 a nebyly tedy již tak v hojně míře zadržováni pro porušení pravidel vstupu a pobytu v rozporu s těmito opatřeními.

Od roku 2018 tvořili občané Ukrajiny a Moldavska nejčastěji zjištěné státní příslušnosti. Další především tranzitující státní příslušnost tvořili na čtvrté příčce občané **Turecka** (772) s druhým nejvyšším (rámcí deseti nejčastěji zastoupených státních příslušností) meziročním nárůstem o 503,1 %. Občané dalších států, tj. na 5. až 8. místě, se stejně jako občané Ukrajiny a Moldavska od roku 2018 pravidelně umísťovali na předních příčkách nejčastěji zastoupených státních příslušností. Zároveň státní příslušnosti **Gruzie** (413), **Vietnamu** (391), **Uzbekistánu** (310) a **Ruska** (267) zaznamenaly ve všech případech meziroční nárůst. Následovali občané **Afghánistánu** (246) a **Maroka** (177), kteří patří především k tranzitujícím státním příslušnostem.

DOČASNÉ ZNOVUZAVEDENÍ OCHRANY VNITŘNÍCH HRANIC ČR

Důvody znemožňující návrat, především občanů Sýrie, do domovské země⁵³ a s tím spojené neakceptování závazků, které plynou z uzavřené bilaterální readmisní dohody o navracení osob mezi ČR a Slovenskem, a naopak dodržení závazků z readmisní dohody uzavřené s Německem, dalo podnět k přijetí dočasného bezpečnostního opatření na úseku pozemní hranice se Slovenskem, tedy ve směru příchodu naprosté většiny tranzitujících nelegálních migrantů.

V návaznosti na bezprostřední hrozbu pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR, zvýšenou aktivitu organizovaných skupin převaděčů a zhoršující se migrační a bezpečnostní situaci v zemích ležících na západobalkánské trase, **vláda ČR⁵⁴ rozhodla o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR od 29. září 2022 na celém úseku pozemní hranice se Slovenskem.** Vzhledem k trvajícím zvýšenému migračnímu tlaku vláda ČR opakovaně rozhodla o prodloužení tohoto opatření až do 4. února 2023.

Opatření mělo pozitivní dopad, neboť se s koncem roku podařilo počty zjišťovaných osob snížit na téměř předkrizovou úroveň. Zároveň bylo možné efektivněji uskutečňovat readmise na území Slovenska a zadrženo bylo okolo 140 převaděčů.

TRANZITNÍ NELEGÁLNÍ MIGRACE

Tranzitní nelegální migrace jako samostatná podkategorie nelegálního pobytu se statisticky sleduje od poloviny roku 2015, tedy od předchozí migrační vlny. Cizinci (občané třetích zemí), kteří nelegálně vstupují pozemní cestou (tj. přes vnitroschengenskou hranici) nebo letecky (vnitroschengenskými lety) na území ČR, mají v úmyslu využít ČR pouze jako průjezdní zemi. Cílem těchto cizinců jsou další země EU/Schengenu, zejména sousední Německo.

⁵³ Bezpečné země původu definuje článek 371 Směrnice Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.

⁵⁴ Jako orgán příslušný podle § 11 odst. 1 zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a ve smyslu čl. 28 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

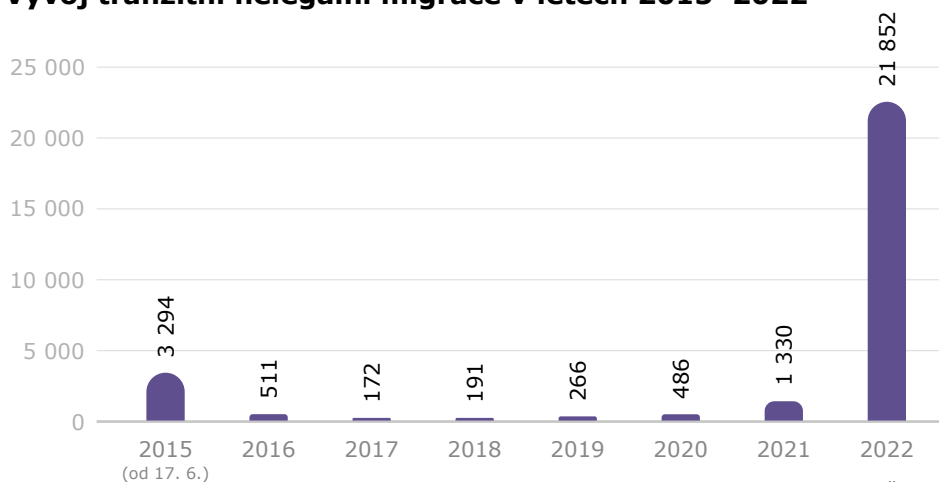
Situace v oblasti nelegální migrace byla v roce 2022 do jisté míry ovlivněna postupným rušením opatření zavedených za účelem ochrany zdraví, veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v důsledku útlumu světového šíření onemocnění covid-19. K rušení těchto opatření přistupovaly všechny státy schengenského prostoru, čehož využívaly také organizované skupiny zabývající se trestnou činností na úseku nelegální migrace k opětovnému zvýšení svých aktivit.

Zájem migrantů o transport a usídlení v některých ze zemí schengenského prostoru, především v Německu, Francii, Itálii a Rakousku ani v roce 2022 nepoklesl. Důvody nelegální migrace zůstaly stejné a částečně se prolínaly. Migranti utíkali ze zemí, které byly bezpečnostně nestabilní, případně ze zemí, ve kterých již probíhaly válečné konflikty. V cílové destinaci pak cizinci, kteří nelegálně vstoupili na území, očekávali kromě bezpečí především znatelné zlepšení jejich osobní ekonomické situace. Dalším zásadním faktorem byla snaha přicestovat za rodinnými příslušníky, kteří opustili jejich zemi původu v předchozích migračních vlnách a postupně se etablovali v některém ze států EU.

V roce 2022 byla nejvíce využívaná cesta k nelegálním převozům migrantů do EU tzv. „balkánská trasa“, která začíná v Turecku, odkud se větví na dva hlavní směry. Jedna větev byla směřována přes území Řecka a pokračovala přes Albánii/Severní Makedonii - Srbsko - Maďarsko - Slovensko/Rakousko - ČR do Německa. Druhá větev byla směřována přes Bulharsko - Rumunsko - Maďarsko - Rakousko/Slovensko - ČR do Německa. Migranti, jejichž cílovou destinací byla Itálie, putovali po trase Albánie - Srbsko - Bosna a Hercegovina - Chorvatsko.

Graf 11:

Vývoj tranzitní nelegální migrace v letech 2015–2022

Zdroj: ŘSCP

Rok 2022 zaznamenal výrazný nárůst v počtu osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci (21 852 osob, tj. meziročně +20 522 osob, +1 543 %) a počet osob značně překonal úroveň migrační vlny v roce 2015. Vstup na území ČR nelegálně tranzitujících migrantů byl zaznamenán zejména pozemní cestou (v 92,5 % případů, tj. 21 639 osob) v menší míře pak letecky vnitroschengenskými lety (213 osob, nejčastěji občané Sýrie – 180 osob). Většinu 93,3 % tranzitujících osob tvořili občané Sýrie (20 387), kteří prchali před přetrvávající občanskou válkou, která na území Sýrie propukla v březnu 2011.

S vysokým početním odstupem byli dále zjištěni občané Turecka (487, tj. 2,2 %) či Afghánistánu (224, tj. 1 %), následovali občané Maroka (146) a Iráku (81).

V roce 2022 bylo při nelegální migraci na vnější schengenské hranici zjištěno 201 osob (tj. 0,7 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci). Meziročně byl zaznamenán pokles o 134 osob, tj. -40 %.

V roce 2022 bylo zjištěno při nelegálním pobytu na území ČR 29 034 cizinců s vysokým meziročním nárůstem o 18 199 osob, tj. +167,9 %. Vysoké hodnoty u nelegálního pobytu v roce 2022 byly důsledkem vysokého počtu osob zjištěných při tzv. tranzitní nelegální migraci (21 852),

kteřá je součástí kategorie nelegálního pobytu a na celkovém počtu nelegálního pobytu měla podíl 99,3%.

Trend nárůstu zjištěných případů nelegálního pobytu (potažmo tranzitní nelegální migrace) započal v červenci a svého vrcholu dosáhl v průběhu září (9 002).

Tabulka 15:

Nelegální pobyt v ČR – srovnání 2021/2022

rok	2021	tj. %	2022	tj. %	změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
celkem	10 835	100,0	29 034	100,0	168,0	18 199
z toho občané EU	132	1,2	101	0,3	-23,5	-31
občané třetích zemí	10 703	98,8	28 933	99,7	170,3	18 230
z toho TOP 10 (řazeno dle 2022)						
Sýrie	428	4,0	20 980	72,3	4 801,9	20 552
Ukrajina	5 844	53,9	2 829	9,7	-51,6	-3 015
Moldavsko	1 548	14,3	1 005	3,5	-35,1	-543
Turecko	113	1,0	767	2,6	578,8	654
Vietnam	309	2,9	386	1,3	24,9	77
Gruzie	271	2,5	352	1,2	29,9	81
Uzbekistán	172	1,6	306	1,1	77,9	134
Afghánistán	529	4,9	246	0,8	-53,5	-283
Rusko	180	1,7	235	0,8	30,6	55
Maroko	142	1,3	177	0,6	24,6	35

Zdroj: ŘSCP

Skladba nejčastěji zastoupených státních příslušností cizinců zjištěných při nelegálním pobytu byla v roce 2022 víceméně stejná jako u celkové nelegální migrace. Při meziročním porovnání byly v první desítce stejné státní příslušnosti jako v minulém roce, avšak na základě specifik obou let (2021 – opatření proti šíření onemocnění covid-19, 2022 – markantní vlna tranzitní nelegální migrace) se pořadí lišilo.

Cizinci čtyř nejčastěji zjištěných tranzitujících státních příslušností byli rovněž mezi deseti nejčastějšími státními příslušnostmi zaznamenanými ve statistikách nelegálního pobytu. Nejvíce bylo evidováno občanů Sýrie **s 20 980 osobami** (tj. 72,3 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu, meziročně +4 801,9 %), čtvrtý nejvyšší počet byl zaznamenán u občanů **Turecka** (767, tj. 2,6 %, meziročně +578,7 %), osmý nejvyšší počet osob zjištěných při nelegálním pobytu byl evidován u občanů **Afghánistánu** (246, tj. 0,8 %, meziročně -53,5 %) a desátý nejvyšší počet byl zaznamenán u státních příslušníků **Maroka** (177, tj. 0,6 %, meziročně +24,6 %).

V souvislosti s občany Ukrajiny evidovanými při nelegálním pobytu se do statistického vykazování nepromítaly v roce 2022 osoby, které v rámci humanitárního vstupu po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Ukrajině vstoupily na naše území bez příslušných pobytových oprávnění či s předchozími platnými sankcemi spočívajícími v zákazu vstupu na území ČR. Počet nelegálně pobývajících občanů Ukrajiny tak tvoří ty osoby, které byly zjištěny v průběhu roku často bez zlegalizování svého předchozího neoprávněného pobytu na našem území (udělení víza strpění či dočasné ochrany), či si neprodloužily svůj legální pobyt na území.

8.2 Napomáhání k nelegální migraci

Napomáhání k nelegální migraci postihují v trestněprávní úpravě ČR trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen trestní zákoník), napomáhání k neoprávněnému pobytu podle § 341 trestního zákoníku a organizování a násilné překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku.

Počty osob zjištěných při napomáhání k nelegální migraci řešených cizineckou policií⁵⁵ **v roce 2022 meziročně výrazně vzrostly, a to zejména jako důsledek nárůstu počtu osob, které organizovaly či umožnily nedovolené překročení státní hranice v období vysoké migrační vlny vedoucí přes území ČR.**

8.2.1 STATISTIKY

V roce 2022 bylo zjištěno **190 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán výrazný nárůst o 138 osob (tj. +265,4 %). U 173 osob (tj. 91,1 %) se jednalo o převádění přes hranici, 8 osob se podílelo na účelovém otcovství, 6 na účelovém soužití (druh/družka), 2 na účelovém sňatku a jedna osoba se podílela na umožnění nelegálního pobytu. Z hlediska státní příslušnosti se jednalo nejčastěji o občany Ukrajiny (38 osob), Sýrie (35 osob) a České republiky (23 osob). Dále bylo cizineckou policií pro tuto trestnou činnost řešeno 9 občanů Turecka, 8 Bulharska, 7 Gruzie, 5 Německa, 5 Uzbekistánu a po 4 osobách občané Moldavska a Rumunska.

⁵⁵ Příslušná pracoviště cizinecké policie se zabývají trestnou činností jen ve vymezeném rozsahu, tedy trestnými činy, u kterých je zákonem stanoven trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje 3 roky (výjimečně 5 let), ostatní případy v rámci cizinecké problematiky jsou vedeny útvary Služby kriminální policie.

Tabulka 16:

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání let 2021/2022

rok	2021	tj. %	2022	tj. %	změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
celkem osob	52	100,0	190	100,0	+265,4	138
z toho způsob napomáhání k NM:						
účelový sňatek a jeho organizování	8	15,4	2	1,1	-75	-6
účelové soužití (druh/družka) a jeho organizování	4	7,7	6	3,2	+50	+2
účelové otcovství a jeho organizování	6	11,5	8	4,2	+33,3	+2
umožnění nel. překročení SH	34	65,4	173	91,1	+408,8	+139
umožnění nel. pobytu (obstarání víz, ubytování, fal. dokladů)	-	-	1	0,5	-	+1

Zdroj: ŘSCP

- ▶ V roce 2022 bylo celkem zaznamenáno **7 405 správních rozhodnutí o návratu**. Z tohoto počtu bylo zaznamenáno **6 449 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění a 956 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**.
- ▶ V oblasti dobrovolných návratů realizují své **programy asistovaných dobrovolných návratů odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, Mezinárodní organizace pro migraci a Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra**.
- ▶ V roce 2022 bylo realizováno **celkem 668 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo 392 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, 262 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno IOM a 14 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ.
- ▶ Nejvíce osob bylo navraceno do **Turecka (115), Kyrgyzstánu (88) a Moldavska (73)**.
- ▶ V průběhu roku 2022 bylo soudy uloženo **1 185 trestů vyhoštění**, nejčastěji občanům **Ukrajiny (205 osob), Moldavska (197 osob) a Slovenska (123 osob)**.
- ▶ Především z důvodu probíhajícího konfliktu na Ukrajině bylo realizováno pouze **189 vyhoštění**, nejvíce na Slovensko (54 osob), do Rumunska (21 osob) a Moldavska (20 osob).

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. Její snahou je **snížení a vypořádání se s následky nelegální migrace prostřednictvím úzké spolupráce se třetími zeměmi v rámci readmisní politiky**. Tzv. readmisní politiku, předávání/zpětné přebírání nelegálně pobývajících osob, je třeba řešit v širším kontextu mezinárodní spolupráce, která přesahuje oblast migrace.

Návrat cizince může být buď dobrovolný, nebo nucený.

- ▶ **Dobrovolný návrat** zajišťuje cizinci bezpečný a důstojný návrat do země původu nebo do jiného státu, který cizinci umožní vstup na své území. Navracející se osoba cestuje jako běžný turista, bez asistence policie nebo jiných státních orgánů. Návrat probíhá letecky, případně pozemní cestou, v závislosti na cílové destinaci a preferencích navracejících se osob. Státní instituce v zemi návratu nejsou informovány o příjezdu navracejících se osob, ani o okolnostech jejich pobytu v zemi, ze které se navracejí.
- ▶ **Nucený návrat** se týká cizinců, kteří na území pobývají neoprávněně, nebo jim byl soudy uložen trest vyhoštění a jsou nuceni opustit území. Pokud nevyužijí možnosti zažádat o dobrovolný návrat, je nutno přistoupit k nucenému návratu. V České republice je vždy upřednostňována možnost realizace vycestování formou dobrovolnou před návratem nuceným, o čemž vypovídají i statistické údaje.

9.1 Správní rozhodnutí o návratu

V roce 2022 bylo celkem evidováno **7 405 správních rozhodnutí o návratu**. Správní rozhodnutí o návratu může mít podobu rozhodnutí o povinnosti opustit území nebo rozhodnutí o správním vyhoštění.

9.1.1 ROZHODNUTÍ O POVINNOSTI OPUSTIT ÚZEMÍ⁵⁶

V roce 2022 bylo celkem 956 osobám vydáno **rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území ČR**. V meziročním porovnání bylo vydáno rozhodnutí o 149 méně osobám (tj. pokles o 13,5 %). Nejčastěji bylo uvedené rozhodnutí vydáno občanům **Sýrie** (178 osob, tj. 18,6 % z celkového počtu), **Ukrajiny** (146, tj. 15,3 %), **Vietnamu** (81, tj. 8,5 %), **Ruska** (69, tj. 7,2 %), **Uzbekistánu** (53, tj. 5,5 %). S počty 20 a více osob následovali občané **Moldavska** (34), Gruzie (30), **Turecka** (26) a Číny (23).

⁵⁶ Institut rozhodnutí o povinnosti opustit území byl zaveden v návaznosti na tzv. návratovou směrnici od ledna 2011, a to podle § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

V roce 2022 bylo v 9 případech (meziroční pokles o 31 případů) rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. V 6 případech bylo odvolání zamítnuto a ve 3 případech bylo vyhověno. Ve 315 případech (+113 případů) bylo rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států EU, kdy ve 169 případech bylo odvolání zamítnuto a v 70 případech bylo vyhověno, v 67 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a v 9 případech bylo rozhodnutí změněno.

9.1.2 ROZHODNUTÍ O SPRÁVNÍM VYHOŠTĚNÍ

Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území členských států EU a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince.

V roce 2022 situace v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny ovlivnila i oblast správního vyhoštění. Tyto okolnosti znemožnily řešení protiprávního jednání osob s pobytem na Ukrajině, které na území ČR vstoupily bez jakéhokoliv oprávnění k pobytu po vypuknutí invaze dne 24. února 2022, ale i těch, které se na území ČR nacházely již před tímto datem. Policie průběžně reagovala na vývoj situace a při řešení případů a posuzování pobytového stavu uvedených osob na území ČR přijímala odpovídající opatření i ve formě správního vyhoštění. Pro občany Ukrajiny v této souvislosti platilo, že v případě vydání rozhodnutí o správním vyhoštění existují důvody znemožňující vycestování (navrácení na Ukrajinu)⁵⁷ a bylo jim udělováno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území.⁵⁸

V roce 2022 bylo **6 449 cizincům vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění**,⁵⁹ přičemž ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 1 462 osob, tj. +29,3 %.

⁵⁷ Postup dle § 120a zákona o pobytu cizinců.

⁵⁸ Podle § 33 odst. Zákona o pobytu cizinců.

⁵⁹ Počet osob, který byl k 31. 12. 2022 zaevidován v IS CIS.

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, tvořili v roce 2022, stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny** (1 960 osob), kteří se podíleli téměř třetinovým podílem (30,4 %) na celkovém počtu. Stejně jako v roce 2021, i v roce 2022 byl u občanů Ukrajiny s vydaným správním vyhoštěním zaznamenán meziroční výrazný pokles, který po proticovidových opatřeních v roce 2021, pokračoval i v roce 2022.

S vysokým meziročním nárůstem (+1 137 osob, tj. +464,1 %) a s druhým nejvyšším počtem překračujícím hranici jednoho tisíce osob, bylo rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno občanům **Sýrie** (1 382 osob, tj. 21,4 % z celkového počtu), kteří tvořili nejčastější státní příslušnost cizinců zjištěných při tranzitní nelegální migraci.

Občané **Moldavska** se zařadili, stejně jako v minulém roce s občany Ukrajiny a Sýrie, mezi první tři nejčastěji zastoupené státní příslušnosti s 991 osobami a 15,4 % z celkového počtu cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění. Meziročně bylo toto rozhodnutí vydáno téměř stejnému počtu občanů Moldavska (+7), kteří se stejně jako občané Ukrajiny nejčastěji zdržovali na našem území po překročení době povoleného pobytu a víza.

Na čtvrté příčce občané **Turecka** (434 osob, tj. 6,7 % z celkového počtu) zaznamenali výrazný meziroční nárůst o 393 osob (tj. +958,5 %), vzhledem ke skutečnosti, že mnohonásobně vzrostl jejich meziroční počet osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci na území ČR. V roce 2022 občané Turecka nefigurovali v TOP 10 státních příslušníků s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění.

Občané následujících pěti státních příslušností – **Gruzie** (214 osob, tj. +91, +42,5 %), **Uzbekistánu** (213, tj. +114, +53,5 %), **Vietnamu** (191, tj. +98, +105,4 %), **Maroka** (113, tj. +9, +8,7 %) a **Afghánistánu** (104, tj. +57, +121,2 %) překročili hranici sta osob s vydaným správním vyhoštěním a byli zařazeni do TOP 10 i v minulém roce. TOP 10 státních příslušností uzavírají občané **Indie** se 65 osobami (+46, tj. +242,1 %), kteří meziročně zaznamenali výrazný nárůst při tranzitní nelegální migraci.

V roce 2022 bylo zaznamenáno **6 449 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění**.⁶⁰

Mezi důvody uděleného správního vyhoštění, stejně jako v roce 2021, dominovalo překročení povolené doby pobytu na území ČR zejména těmi státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou od vízové povinnosti osvobozeni při překračování vnějších hranic členských států pro pobytová oprávnění, jejichž celková délka nepřekročí 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů. U těchto cizinců je hlavním motivem překročení pobytu výkon ekonomické činnosti, tj. zaměstnání.

9.1.3 TREST VYHOŠTĚNÍ ULOŽENÝ SOUDY

V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. V praxi však dochází k využití tohoto institutu obvykle až v případě druhého a dalšího porušení/nesplnění uložené povinnosti.

Trest vyhoštění z území České republiky je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem. Jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

Trest vyhoštění je realizován ŘSCP v případě, kdy se cizinci nachází ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vyhošťovací vazbě. ŘSCP v tomto případě zajišťuje cestovní a přepravní doklady, komunikuje se zastupitelskými úřady, spolupracuje s ostatními orgány státní správy, zejména Vězeňskou službou ČR, soudy a MZV.

V roce 2022 bylo evidováno celkem **1 185 osob**, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění, což představuje meziroční pokles o 103 osob (tj. -8 %). Prvních pět nejčastěji zastoupených státních

⁶⁰ Jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí.

příslušností kopíruje stejné pořadí jako v minulém roce, a to občané **Ukrajiny** (205, tj. 17,3 % z celkového počtu osob, jimž byl vydán trest vyhoštění), **Moldavska** (197, tj. 16,6 %), **Slovenska** (123, tj. 10,4 %), **Rumunska** (97, tj. 8,2 %) a **Polska** (76, tj. 6,4 %). S počty přesahujícími 20 osob následovali občané **Gruzie** (73), **Vietnamu** (46), **Bulharska** (42), **Sýrie** (37), **Německa** (27) a **Uzbekistánu** (22).

Realizace soudního vyhoštění byla v roce 2022 provedena u **189 cizinců**, což představuje v porovnání s předchozím rokem pokles o 82 osob (tj. -30,3 %). Také u realizace trestu vyhoštění byly počty značným způsobem ovlivněny válečným konfliktem na Ukrajině, v jehož důsledku byla dnem 24. února 2022 pozastaveno vyhošťování občanů Ukrajiny. Z hlediska státních příslušností osob se jednalo nejčastěji o občany **Slovenska** (54 osob, tj. 28,6 %), **Rumunska** (21, tj. 11,1 %), **Moldavska** (20, tj. 10,6 %), **Polska** (15, tj. 7,9 %) a **Bulharska** (13, tj. 6,9 %).

9.2 Realizace rozhodnutí o návratu

9.2.1 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Česká republika preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným. Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců ustanovením § 123a. Ministerstvo může nést i náklady spojené s dobrovolným návratem cizince, který je zajištěn za účelem správního vyhoštění nebo kterému byla rozhodnutím o správním vyhoštění stanovena lhůta k vycestování a který na území pobývá bez platného oprávnění k pobytu. OAMP je kompetentní posoudit žádost podanou cizincem a jeho žádosti případně vyhovět a návrat realizovat. Dobrovolná repatriace je dále upravena zákonem o azylu, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU. Konkrétně se jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských stá-

tech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů MV, SUZ a také IOM. Ministerstvo vnitra a IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění nebo rozhodnutí o povinnosti opustit území. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) od 1. dubna 2019 do 31. května 2022 realizovala projekt Asistované dobrovolné návraty a reintegrace, který byl financován v rámci národního programu Azylového a migračního fondu (AMIF) a rozpočtu MV ČR. Hlavním cílem tohoto projektu bylo přispět k efektivnímu řízení migrace prostřednictvím komplexní podpory konceptu asistovaných dobrovolných návratů a reintegrace a podpořit udržitelnou reintegraci navrátilců do zemí původu.

U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují Ministerstvo vnitra, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po přeletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2022 bylo realizováno **celkem 668 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo 392 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále 262 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno IOM a 14 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Turecka, Kyrgyzstánu, Moldavska či Uzbekistánu.

9.2.1.1 DOBROVOLNÉ NÁVRATY REALIZOVANÉ OAMP

Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, realizuje vlastní program dobrovolných návratů od ledna roku 2017. Program dobrovolných návratů OAMP se řídí základními pravidly, danými ustanovením § 123a zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. Aktuální cílovou skupinou programu, v souladu s výše uvedeným zákonným ustanovením, jsou cizinci, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění.

V rámci realizace dobrovolného návratu MV zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Ministerstvo vnitra za podpory Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) realizovalo od 1. dubna 2020 do 31. prosince 2022 projekt s názvem Posílení návratových kapacit MV ČR. Díky tomuto projektu došlo k posílení kapacity a zkvalitnění návratového aparátu MV tak, aby byla celorepublikově zajištěna maximální dostupnost této služby.

V roce 2020 byla v rámci zmíněného projektu zřízena celkem 4 detašovaná pracoviště oddělení dobrovolných návratů OAMP v regionech a to v zařízeních pro zajištění cizinců (ZZC Balková, ZZC Bělá-Jezová, ZZC Vyšší Lhoty) a v rámci OAMP Brno. Mezi úkony zajišťované oddělením dobrovolných návratů patří především poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců. Návratové poradenství se dále poskytuje cizincům s vydaným roz-

V rámci realizace dobrovolného návratu MV jsou cizinci zajištěni poradenství a asistencí.

hodnutím o správním vyhoštění, zrušeným pobytem, trestem vyhoštění či s rozhodnutím o povinnosti opustit území, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pokud se cizinec rozhodne využít možnosti dobrovolného návratu, ministerstvo zajišťuje realizaci návratu a dbá přitom na potřeby a preference jednotlivých cizinců (například co se týče požadavků na cílovou destinaci).

Od dubna 2022 je MV ČR zapojeno do programu financovaného agenturou FRONTEX s názvem *Joint Reintegration Services* (JRS). V rámci tohoto programu MV nabízí reintegrační podporu cizincům z 24 zemí původu prostřednictvím partnerských organizací. Nově tak může cizinec v rámci realizace dobrovolného návratu požádat o podporu při zahájení podnikání, dlouhodobou podporu s bydlením, sociální, zdravotní a psychosociální podporu, podporu při vstupu na pracovní trh, finanční podporu, podporu vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání a sloučení rodiny. Realizace reintegračních aktivit v rámci programu JRS umožňuje MV zefektivnit proces dobrovolných návratů a asistované začlenění cizince v zemi původu.

V roce 2022 bylo MV realizováno celkem 392 asistovaných dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 315 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků Turecka (115 osob) či Moldavska (71 osob). Celkem se podařilo úspěšně realizovat dobrovolný návrat cizinců 30 různých státních příslušností.

Během roku 2022 byla realizace navracení nadále vystavena dopadům pandemie covid-19. Oddělení dobrovolných návratů se potýkalo převážně začátkem roku 2022 při přípravě návratů především s problémy ohledně podmínek a opatření jednotlivých států ke vstupu na jejich území či s omezením dostupnosti leteckých spojení.

Velký dopad na realizaci dobrovolných návratů mělo vypuknutí konfliktu na území Ukrajiny. Oddělení dobrovolných návratů v minulých letech hojně realizovalo dobrovolné návraty státních příslušníků Ukrajiny (v loňském roce v počtu 161 osob), které od vypuknutí konfliktu již navracet v rámci programu dobrovolných návratů nelze, tudíž počet

navracených státních příslušníků Ukrajiny v tomto roce poklesl na 37 osob. Dobrovolný návrat do země původu využila řada cizinců ze třetích zemí prchajících z území Ukrajiny, nejpočetnější skupinou v tomto ohledu byli státní příslušníci Kyrgyzstánu, kteří v březnu využili dobrovolného návratu organizace IOM v počtu 78 osob.

Na praxi navracení mělo rovněž vliv omezení či úplné zrušení některých letů v souvislosti s vypuknutím konfliktu. Byly zrušeny pravidelné linky letecké společnosti Aeroflot a značně omezeny další linky směrem do oblastí východní Evropy a Asie. Mimořádně náročná byla v souvislosti s opatřeními proti pandemii covid-19 či omezení dostupnosti letů například příprava návratů do Číny, ale rovněž do dalších států jako například Vietnam, Tunisko či Nigérie. V roce 2022 se celkově navýšil počet realizovaných návratů cizinců mimo zařízení pro zajištění cizinců ze 48 osob na 77 osob.

9.2.1.2 DOBROVOLNÉ NÁVRATY REALIZOVANÉ SUZ MV ČR

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54a zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci, tedy o dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a zákona o azylu, s ohledem na finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, úhradu nákladů na požadované testy na covid-19, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého

cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, IOM nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu nevstupuje SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v případech:

- ▶ je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- ▶ narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území České republiky dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- ▶ je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- ▶ je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- ▶ jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2022 bylo řešeno celkem **17 žádostí o dobrovolný návrat**, z toho bylo navráčeno do požadovaných zemí celkem **14 osob**, a to do zemí: **Gruzie** (6 osob), **Mongolsko** (3 osoby), **Etiopie**, **Rusko**, **Srbsko**, **Tunisko** a **Uzbekistán** (každá země po 1 osobě).

9.2.1.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ TŘETÍCH ZEMÍ S VYDANÝM ROZHODNUTÍM O NÁVRATU, REALIZOVANÉ PROSTŘEDNICTVÍM IOM

V oblasti dobrovolných návratů se dlouhodobě angažuje rovněž IOM, která zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. IOM se v rámci realizace vlastního programu dobrovolných návratů soustřeďuje na cizince s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, kteří nebyli zajištěni do ZZC a byla jim dána lhůta k vycestování.

Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování základních informací o dobrovolném návratu, tak poskytování komplexního návratového poradenství cizincům, včetně asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Navraceným cizincům je standardně poskytována odletová asistence na letišti a v případě potřeby také tranzitní a po-příletová asistence.

IOM realizoval celkem 262 dobrovolných návratů, přičemž nečastější destinací byl **Kyrgyzstán** (87 osob), **Uzbekistán** (47 osob) a **Vietnam** (32 osob).

Tabulka 17:

Dobrovolně navracené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2022

státní příslušnost	celkový počet státních příslušníků navracených v rámci programů dobrovolných		
	realizováno MV ČR	realizováno IOM	realizováno SUZ MV ČR
Albánie	29		
Alžírsko	1		
Arménie	1	3	
Ázerbajdžán	3	2	
Bangladéš	1		
Bělorusko	1		
Bosna a Hercegovina		1	
Brazílie		3	
Čína	1		
Etiopie			1
Filipíny	4	12	
Ghana		1	
Gruzie	32	17	6
Indie	7	3	
Irák	6		

Kamerun	1		
Kazachstán	5	16	3
Kolumbie	1	2	
Kyrgyzstán	1	87	
Mexiko		1	
Moldavsko	71	2	
Mongolsko	22	23	3
Nepál		1	
Nigérie	1		
Pákistán	1		
Pobřeží Slonoviny		1	
Rusko	4	2	
Rwanda		1	
Severní Makedonie	2		1
USA	1		
Srbsko	3	1	1
Tádžikistán	1		
Thajsko	1	2	
Tunisko	2		1
Turecko	115		
Ukrajina	37	1	2
Uzbekistán	17	48	1
Vietnam	19	32	
Zimbabwe	1		
celkem	392	262	14

Zdroj: MV

9.2.2 NUCENÉ NÁVRATY

V roce 2022 byla **realizace správního vyhoštění provedena u 477 osob**, tj. meziročně o 88 osob více. Počty osob, u kterých proběhl proces realizace správního vyhoštění (477), jsou zpravidla výrazně nižší, než počty osob, které byly rozhodnutím správně vyhoštěny (6 449), a to z důvodu, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je umístěna do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případech, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) za účelem jeho realizace. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycesťování z území ČR, případně existují překážky, na jejichž základě nelze občany některých třetích zemí fyzicky vyhostit.

V roce 2022 bylo rozhodováno **v 862 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je meziročně o 130 případů méně. Z uvedeného počtu bylo ve 414 případech odvolání zamítnuto, ve 21 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 319 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a ve 107 případech byl změněn výrok rozhodnutí.

V roce 2022 bylo řešeno celkem **189 žádostí o odstranění tvrdosti rozhodnutí o správním vyhoštění** podle § 122 zákona o pobytu cizinců. To představuje meziročně o 12 případů více. Z uvedeného počtu bylo v 98 případech rozhodnutí o správním vyhoštění zrušeno, v 53 případech byla žádost o zrušení rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a v 38 případech bylo řízení zastaveno podle § 66 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

V roce 2022 bylo podáno celkem **221 žalob proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu**, což je v meziročním porovnání o 104 žalob méně. Soud ve 152 případech žalobu zamítl, ve 12 případech byla žaloba odmítnuta, v 48 případech soud rozhodnutí odvolacího správního orgánu zrušil a vrátil správnímu orgánu k novému projednání a v 8 případech bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu zastaveno.

9.3 Readmisní smlouvy

Jeden z nástrojů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu představuje **předání podle readmisní smlouvy**. Česká republika má zájem na sjednávání bilaterálních dohod a ujednání se státy, které jsou pro ČR důležité, ale nejsou vybrány Evropskou unií jako možní adepti pro jednání na unijní úrovni. ČR se rovněž spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy a aktivně se zapojuje do unijní návratové politiky formou účasti svých zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise a dále na jednáních s konkrétními třetími státy.

V roce 2022 se po delší odmlce sešli zástupci ČR a Uzbekistánu k dokončení návrhu textu readmisní dohody. Jednání navazovalo na expertní jednání z roku 2014 a jeho hlavním cílem bylo odstranění některých chyb, k nimž došlo následně při korespondenčním jednání. V průběhu jednání byly projednány celé texty readmisní dohody a jejího prováděcího protokolu. Vzhledem ke změnám oproti roku 2014 bude readmisní dohoda a její prováděcí protokol opětovně projednána ve vnitroresortním i mezi-resortním připomínkovém řízení a předložena vládě ČR ke schválení.

S dalšími státy nebylo v roce 2022 zahájeno jednání o bilaterální readmisní dohodě, zejména proto, že většina třetích států, se kterými je zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené nebo v různém stadiu rozpracovanosti. Avšak pro rok 2023 byly identifikovány vzdálenější státy, se kterými je zájem uzavřít bilaterální readmisní dohody s ohledem na aktuální migrační situaci (Bangladéš, Libanon, Irán, Nepál) nebo ujednání nižší právní síly (Maroko, Alžírsko, Tunisko) s ohledem na skutečnost, že pro jednání o readmisní dohodě má mandát Komise EU.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem 17 bilaterálních readmisních dohod s těmito státy: Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldavsko, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo a Mongolsko.

Vedle výše uvedených dohod jsou pro ČR závazné rovněž **readmisní dohody sjednané EU**, resp. ES. **Aktuálně má EU sjednáno celkem 18 readmisních dohod** s těmito státy: Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldavsko, Srbsko, Černá Hora, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko. K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. Ve stavu rozpracovanosti je prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.

V rámci projednávání unijních readmisních dohod neobdržela v roce 2022 Komise mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem a ani žádnou readmisní dohodu neuzavřela.

9.3.1 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV

Readmisní řízení je prováděno na základě readmisních dohod o zpětném přebírání osob. V rámci readmisního řízení jsou využívány bilaterální readmisní dohody mezi Českou republikou a daným státem a readmisní dohody uzavřené Evropskou unií.

Nejčastěji využívány jsou readmisní dohody se sousedními státy. Dlouhodobě byly v předchozích letech nejčastěji převzaty do České republiky osoby z Německa, naopak předány byly osoby nejčastěji zpět na území Slovenska. Rok 2022 na tento trend navázal a vzhledem k vysokým migračním tokům počty mnohonásobně zvýšil.

9.3.1.1 OSOBY PŘEVZATÉ ČR ZE SOUSEDNÍCH STÁTŮ

Tabulka 18:

Readmisní řízení se sousedními státy – srovnání 2021/2022

rok	2021	tj. %	2022	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
převzato osob podle readmisních dohod	409	100,0	3 221	100,0	687,5	2 812
z toho:						
sousedními státy	46	11,2	1 110	34,5	2 313,0	1 064
stranou ČR	363	88,8	2 111	65,5	481,5	1 748
převzetí odmítnuto	117	100,0	3 157	100,0	2 598,3	3 040
z toho:						
sousedními státy od ČR	37	31,6	3 028	95,9	8 083,8	2 991
stranou ČR od sousedních států	80	68,4	129	4,1	61,3	49

Zdroj: ŘSCP

V roce **2022 převzala ČR v rámci readmisního řízení od sousedních států celkem 2 111 osob, tj. meziroční nárůst o 1 748 osob (+481,5 %)**. Úsek státní hranice s Německem patří dlouhodobě z hlediska převzatých osob stranou ČR k nejvíce zatíženým a v roce 2022 předchodí rok 2021 početně vysoce převýšil (2 102 osob, tj. meziročně +1 751 osob), a to vzhledem k vysokému počtu osob (zejména občanů Sýrie) zjištěných při tranzitní nelegální migraci na území ČR, jejichž cílovou zemí bylo nejčastěji Německo. Dále byly osoby převzaty z Rakouska (7 osob, +2 osoby) a Polska (2 osoby, -5 osob). Ze Slovenska nebyla v letech 2022 a 2021 převzata žádná osoba.

Dle státních příslušností byli ze sousedních států převzati nejčastěji občané **Sýrie** (1 456 osob), **Turecka** (161) a **Moldavska** (102), s výrazně menšími počty následovali občané Gruzie (47), Albánie, Srbska a Ukrajiny (po 34 osobách).

Tabulka 19:

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – srovnání 2021/2022

rok	2021	tj. %	2022	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
převzato osob orgány ČR ze sousedních států	363	100,0	2 111	100,0	481,5	1 748
z toho:						
z Rakouska	5	1,4	7	0,3	40,0	2
z Německa	351	96,7	2 102	99,6	498,9	1 751
z Polska	7	1,9	2	0,1	-71,4	-5

Zdroj: ŘSCP

9.3.1.2 OSOBY PŘEDANÉ ČR DO SOUSEDNÍCH STÁTŮ

V roce **2022 předala ČR v rámci readmisního řízení do sousedních států celkem 1 110 osob**, přičemž meziročně byl zaznamenán výrazný nárůst o 1 064 osob (tj. +2 313 %) zapříčiněný (stejně jako v případě převzatých osob) vysokým počtem osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci na území ČR po příchodu ze Slovenska. Směru příchodu migrantů na naše území za účelem tranzitu do dalších zemí odpovídají i nejvyšší počty předaných osob do sousedního státu, tedy na Slovensko, kam bylo v roce 2022 předáno 1 042 osob, což značí meziroční nárůst o 1 021 osob (tj. +4 861,9 %).

Tabulka 20:

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – srovnání 2021/2022

rok	2021	tj. %	2022	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
převzato osob orgány ČR do sousedních států	46	100,0	1 110	100,0	2 312,0	1 064
z toho:						
do Rakouska	4	8,7	38	3,4	580,0	34
do Německa	19	41,3	25	2,3	31,6	6
do Polska	2	4,3	5	0,5	150,0	3
na Slovensko	21	45,7	1 042	93,9	4 861,9	1 021

Zdroj: ŘSCP

Předané osoby do ostatních sousedních států se pohybují ve výrazně menších počtech dosahujících 38 osob navrácených do Rakouska, 25 osob do Německa a 5 osob do Polska.

Dle státních příslušností byli do sousedních států předáni nejčastěji občané **Sýrie** (1 041 osob) a **Turecka** (30), následovali s mnohem menšími počty občané Afghánistánu (6), Palestiny (5), Maroka a Pákistánu (po 3 osobách).

V roce 2022 bylo sousedními státy odmítnuto převzetí celkem 3 028 osob (meziročně +2 991 osob, tj. +8 083,8 %), převážně pak slovenskými orgány v počtu 3 018 osob a 10 osob odmítlo převzít Rakousko.

9.3.1.3 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV S NESOUSEDNÍMI STÁTY

V rámci readmisních dohod s nesousedními státy bylo **v roce 2022 předáno 19 osob do domovských států**, jednalo se o občany **Moldavska** (9), **Vietnamu** (7), **Gruzie** (2) a **Ruska** (1).

PŘÍLOHA 1: METODOLOGIE A DEFINICE

Tato zpráva byla sestavena zejména na základě podkladů institucí zabývajících se azylem, migrací a integrací. Zmíněnou agendu má v gesce především Ministerstvo vnitra. Dále byly ve zprávě využity podklady od Ředitelství služby cizinecké policie, Policejního prezidia, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Správy uprchlických zařízení, Národní centrály proti organizovanému zločinu a Zařízení pro děti-cizince. Většina těchto institucí byla kontaktována národním kontaktním místem EMN v České republice, které je součástí odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, nebo přímo tímto odborem. Podklady zmíněných institucí tvoří většinu obsahu této zprávy. Dalšími zdroji pak jsou veřejně dostupné informace.

Statistická data byla čerpána zejména z informačních systémů Policie České republiky, odboru azylové a migrační politiky MV a Zařízení pro děti-cizince.

Především byly využity informace a data z pracovní verze Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022⁶¹ a ze zpráv a studií Evropské migrační sítě v příslušných oblastech. Zejména byl využit národní příspěvek do souhrnné Výroční zprávy EMN za rok 2022 (EMN Annual Policy Report on Asylum and Migration 2022), kterou české národní kontaktní místo EMN vypracovalo na začátku roku 2023.

Pro účely této zprávy byla použita i analýza tiskových článků v oblasti azylu a migrace za rok 2022.

Terminologie byla použita v souladu s národní praxí a legislativou. Bylo využito i definicí výrazů obsažených v 6. vydání EMN Slovníku azylových a migračních pojmů.

⁶¹ Zpráva je každoročně vypracovávána Ministerstvem vnitra.

PŘÍLOHA 2: SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURA

ZDROJE

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo financí

Ministerstvo spravedlnosti

Ředitelství služby cizinecké policie

Policejní prezidium

Správa uprchlických zařízení

Národní centrála proti organizovanému zločinu

Mezinárodní organizace pro migraci

Zařízení pro děti-cizince

LITERATURA

MV ČR, Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2022

EMN, Výroční zpráva EMN 2022, příloha 1, národní příspěvek českého kontaktního místa EMN

EMN, Specifikace zadání Výroční zprávy EMN 2022

EMN, Slovník azylových a migračních pojmů, 6. vydání

LEGISLATIVA

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 222/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

Zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv

Zákon č. 165/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony

Zákon č. 350/2020 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020

Vyhláška č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů

Zákon č. 274/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Zákon č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Zákon č. 198/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění zákona č. 175/2022 Sb., a zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění zákona č. 175/2022 Sb.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu

Nařízení Evropské komise a Rady (ES) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)

Nařízení Rady (ES) č. 604/2013 (tzv. Nařízení Dublin III)

Usnesení vlády ze dne 29. července 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci

Usnesení vlády České republiky ze dne 20. listopadu 2015 č. 954 o Státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících

Usnesení vlády České republiky ze dne 20. listopadu 2015 č. 956 o zřízení Stálého zdravotně humanitárního programu MEDEVAC

Usnesení vlády České republiky ze dne 26. ledna 2022 č. 40 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2022

INTERNETOVÉ ZDROJE

www.mvcr.cz

www.suz.cz

www.mzv.cz

www.mpsv.cz

www.emncz.eu

www.frs.gov.cz

www.nasiukrajinci.cz

www.psp.cz

www.vitejtevcr.cz

TABULKY

Tabulka 1: Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2012–2022)

Tabulka 2: Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR podle členství v EU a kategorie pobytu – srovnání 2021/2022

Tabulka 3: TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu (k 31. prosinci 2022)

Tabulka 4: Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR k 31. prosinci 2022 dle pohlaví

Tabulka 5: Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2022

Tabulka 6: Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2022

Tabulka 7: Počet žádostí o zaměstnaneckou kartu a rozhodnutí v rámci programů ekonomické migrace v roce 2022

Tabulka 8: Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu a dlouhodobých víz na vstupu do ČR v roce 2022

Tabulka 9: Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2012–2022

Tabulka 10: Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v letech 2012–2022

Tabulka 11: Oprávněné osoby SIP v roce 2022 dle státní příslušnosti

Tabulka 12: Počet nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří požádali o mezinárodní ochranu v období 2009–2022

Tabulka 13: Celkový počet NBD, kterým byla v roce 2022 poskytnuta péče dle státní příslušnosti

Tabulka 14: Počet osob trestně stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi v období 2012–2022

Tabulka 15: Nelegální pobyt v ČR – srovnání 2021/2022

Tabulka 16: Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – porovnání let 2021/2022

Tabulka 17: Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2022

Tabulka 18: Readmisní řízení se sousedními státy – srovnání 2021/2022

Tabulka 19: Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – srovnání 2021/2022

Tabulka 20: Readmisní řízení se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – srovnání 2021/2022

GRAFY

Graf 1: Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR v letech 2012–2022

Graf 2: Věková struktura cizinců s povoleným pobytem v ČR (k 31. prosinci 2022)

Graf 3: Vývoj počtu cizinců s dočasnou ochranou v jednotlivých měsících roku 2022 dle věku a pohlaví u osob v produktivním věku

Graf 4: Věková struktura cizinců s dočasnou ochranou k 31. prosinci 2022

Graf 5: Vývoj počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na vstupu do ČR 2015–2022

Graf 6: Počet žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících – srovnání 2021/2022

Graf 7: Počet prvních a opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2022

Graf 8: Vývoj dublinských případů v období 2012–2022

Graf 9: Realizované transfery z a na území České republiky v období 2012–2022

Graf 10: Vývoj nelegální migrace v letech 2008–2022

Graf 11: Vývoj tranzitní migrace v letech 2015–2022

OBRÁZKY

Obrázek 1: Mapa světa zobrazující kvóty pro ekonomickou migraci

Obsah této **EMN Výroční zprávy o migraci a azylu 2022 - Česká republika** reprezentuje pohled autora/autorů a je tak pouze jeho/jejich zodpovědností. Evropská komise nepřijímá žádnou odpovědnost za informace, které daná zpráva obsahuje.

EMN VÝROČNÍ ZPRÁVA O MIGRACI A AZYLU 2022

zpracovalo:

České národní kontaktní místo
Evropské migrační sítě

vydalo:

Ministerstvo vnitra, 2023

grafická úprava a sazba:

Karmášek reklamní agentura & tiskárna

ISBN 978-80-7616-195-5

9 788076 161955

www.mvcr.cz

www.emncz.eu

 @EMNCzech

